

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ISSN 1513-1661

ปัญญาจักขุ

วารสารรายสองเดือน ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๔๗ มิถุนายน - กรกฎาคม ๒๕๕๐ ๑

000612

พระนिरันตราช

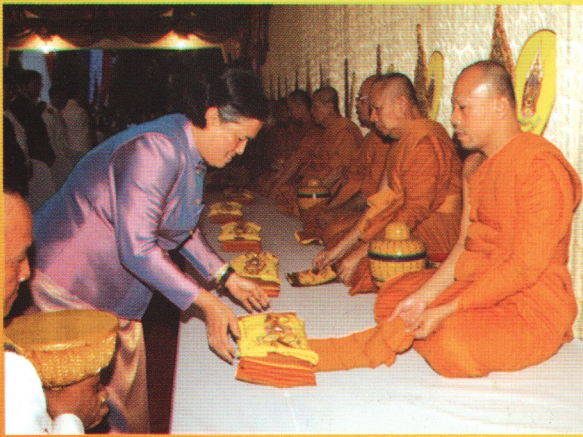
วัดราชประดิษฐสถิตมหาสีมาราม

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินมาทรงเททองพระนिरันตราช พระพุทธรูปประจำมหาวิทยาลัย

ทรงเททอง พระนිරันตราย

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรม
ราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินมาทรงเท
ทองพระนिरันตราย พระพุทธรูปประจำมหา
วิทยาลัย เพื่อไปประดิษฐาน ณ มหาวิทยาลัย
ลัยมหามกุฏฯ แห่งใหม่ ณ หน้าอาคารมหา
วิทยาลัย เมื่อ ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๐

ข้อเสนอประกอบการพิจารณา
ในการจัดทำนิตยสาร
ปัญญาจักขุ

ข้อเสนอประกอบการพิจารณา
ในการจัดทำนิตยสาร ปัญญาจักขุ

๑ ในการใช้ชื่อนิตยสารว่า
“ปัญญาจักขุ” นับว่าเป็นมงคลนามตาม
พระพุทธทวณะ ในอติวุตตะกะ (เล่มที่
๒๕) ที่แสดงจักขุ ๓ ประการ คือ มังส
จักขุ, ทิพยจักขุ และปัญญาจักขุ แต่ใน
มหานิทเทส (เล่มที่ ๒๙) ท่านพระสารี
บุตรเพิ่มอีก ๒ จักขุต่อท้ายคือ พุทธ
จักขุ และสมัตตจักขุ เพราะฉะนั้น ชื่อ
ของนิตยสารนี้จึงเหมาะสม

๒ ในนิตยสารนี้ ควรเทิดทูน
พระพุทธทวณะเป็นหลักใหญ่ หลักฐาน
อื่นๆ ตลอดจนจนอ้อมไม่มีตี้อิวารองลงมา

๓ พยายามประสานสามัคคีไม่
ให้เป็นเวทีทะเลาะวิวาท พยายามให้
เกียรติแก่พระสงฆ์ทั้งสองนิกายตาม
อุดมคติดั้งเดิม

๔ ส่งเสริมสหวิทยาการศึกษา
(Interdisciplinary studies) อันเป็น
การศึกษาแนวกว้างและส่งเสริมบูรณา
การ (Integratoin) อันเป็นการศึกษา
แนวลึกซึ่งพระพุทธเจ้าของเราทรงนำมา
ใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดย
อธิบายธรรมะให้ผสมไปในศาสตร์ทั้ง
หลาย รวมทั้งให้ศาสตร์ต่างๆ ช่วยส่งเสริม
กันและกันเช่น รัฐศาสตร์อิงเศรษฐ
ศาสตร์และอิงคุณธรรม การทูตอิง
ธรรมะ เป็นต้น อันนับได้ว่าทรงเป็นผู้
นำหลายพันปีแล้ว

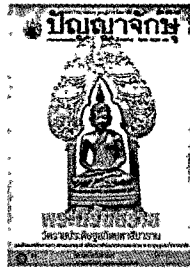
๕ มีข่าวสารในทางสร้างสรรค์
เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ทั้งในและนอก
ประเทศพอสมควร

สุชีพ ปุญญาบุภาพ

๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๒

สารบัญ

ปัญญาจักขุ ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๔๙ ประจำเดือน มิถุนายน-กรกฎาคม ๒๕๕๐

พระนรินทร์ราย
ปางชัดสมมติเพชร
สมัยศรีมหาโพธิ์

๓

บทความ

รอยร้าวแห่งสังคม	๔
พระพุทธศาสนากับรัฐธรรมนุญปัจจุบัน	๗
The Role of Buddhist Universities to solve the prolems of global warming and worsening humanitarianism	๑๑
นาคก่าเนิด(๒)	๑๙
ภารตะวาไรตี้	๒๒
พระเจ้าปายาลิ	๒๕
ต้นพระศรีมหาโพธิ์ จากศรีลังกาสู่ประเทศไทย และสู่แดนมหามงคล	๒๙
ความคิดสมัยใหม่และหลังสมัยใหม่	๓๖
	๔๗

ศาสนวิทยาการ

การเวียนว่ายตายเกิด	๑๕
---------------------	----

บันทึกประสบการณ์ทางอินทรีย์

จาริกธรรม ย่ำอินเดียว (๖๓)	๓๙
----------------------------	----

มิติใหม่ไฮเทค

จตุคามรามเทพ ลอยเต็มห้อง	๔๓
--------------------------	----

ยินดีรับพิจารณาบทความวิจัย สารคดี บทความและอื่นๆ เพื่อพิมพ์เผยแพร่ เป็น
วิทยาทานในนิตยสารปัญญาจักขุ ความยาวประมาณ ๑-๓ หน้า กระดาษ
เอ ๔ หากยาวควรแบ่งเป็นตอนๆ เพื่อสะดวกในการนำเสนอ ส่งทาง
ไปรษณีย์ถึง พระยาศรี สันติสุข สมศักดิ์ ถนนโพธิ์ บรรณารักษ์การบริหาร

ปริญญานิเทศน์

ประธานที่ปรึกษา :

สมเด็จพระพุฒาจารย์ (พุก) , สมเด็จพระญาณวโรดม

ที่ปรึกษา :

พระธรรมวิสุทธิกวี, พระเทพดิลก, พระเทพปริยัติวิมล,
พระเทพวิสุทธิกวี, พระราชญาณเมธี, พระราชพิศาลมณี,
พระราชดิลก, พระศรีมงคลเมธี, พระวินัยเมธี, พระเมธี
ธรรมสาร, พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์, พระมหา ผศ.ดร.

ประคุณ คุณธมโม, พระครูธีรสารปริยัติคุณ, พระมหาบุญศรี
ญาณวฑฺฒโน, พระมหาวิฑฺฒนา ปรีชญธมฺโม, พระมหา
ผศ.ปริญญ์ ปณฺญาวฑฺฒโน, ศ.ดร.ชัช ภูงคเฑาะ, นายคิน
อินทสระ, ผศ.ดร.พรชัย พิชรินทร์ตะนะกุล, น.อ.ประยงค์
สุวรรณบุบผา, นายนิยาม ทองเป็นใหญ่, นายเสมอ
กลิ่นหอม, นายศักดิ์ชาย หุตเพราะ, ผศ.ดร.ชัช ทอมทวนลม

บรรณาธิการบริหาร :

พระมหา ผศ.ดร.สมศักดิ์ ญาณโพธิ์

ผู้ช่วยบรรณาธิการฝ่ายจัดการ :

ดร.สุวิญ รัชต์สัจย์

หัวหน้ากองบรรณาธิการ :

พระครูสิริปัญญาเมธี

บรรณาธิการผู้พิมพ์โฆษณา :

ผศ.จำนง คันทิก

กองบรรณาธิการ :

พระมหาศิลาเป สิบปธฺมโม, พระมหาพงษ์พิสิฐภุช จุฑาวโร,
พระมหาสมศรี มหาวิโร, พระมหาทองเชิด กตปุญฺโญ,
พระมหามงคล ขนฺตีธโร, ผศ.ดร.ชัย ท้าวมิตร, ผศ.เสถียร
วิกรมหา, ดร.สุกิจ ชัยมุสิก, นายเพียร สัมพันธ์มาส,
นายบุญสิน บุตรพรม, นายประยูร ฉิมภาณุ, นายภิเชก
ตั้งสูงเนิน, นายพีรพัฒน์ รัตนเสถณี, นายสมหมาย
สายแก้ว

ผู้จัดการ :

พระมหาสมศรี ปณฺญาลิโร

ผู้ช่วยผู้จัดการ :

นายแหวนทอง บุญคำ

ที่ปรึกษาฝ่ายกฎหมาย :

นายนรา สัตติพงษ์

เจ้าของ : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงาน : กองวิชาการ มจร. ถ.พระสุเมรุ เขตพระนคร

กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

โทร ๐ ๒๒๘๑-๖๔๒๗ โทรสาร ๐ ๒๒๘๑-๐๒๒๔

พิมพ์ที่ : หจก.จงเจริญการพิมพ์ ๒๕๓ สี่แยกสำราญราษฎร์

เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

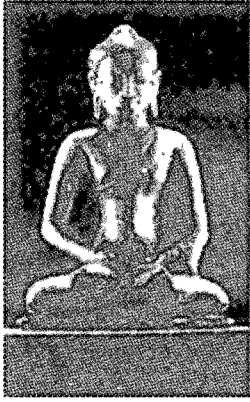
โทร ๐ ๒๒๒๒-๔๕๖๒

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในวงการพระสงฆ์ตอนนี้ คือ พวกคณะ สสร. ไม่รับว่า พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ ตามที่จริงเป็นเรื่องที่ไม่เกินความคาดหมายอยู่แล้ว เมื่อฟังเสียงจากผู้เกี่ยวข้องตั้งแต่ประธานร่างลงมาจนถึงผู้ดำเนินการสอบถามความคิดเห็น น้ำตาของพระที่ไหลตอนคำว่าตรहन้ารัฐสภา เป็นนิมิตบอกรู้ถึงความอ่อนแอของคณะสงฆ์ที่ต้องปรับปรุงครั้งยิ่งใหญ่

เฉพาะที่ มจร. ได้ประกอบมณฑลกิจ คือ เมื่อวันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๐ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ได้เสด็จพระราชดำเนินทรงลงเททองหล่อพระนรินทรายที่ จะอัญเชิญเป็นพระประธานที่ มจร. แห่งใหม่ ได้ประกอบพิธีร่วมกับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้จัดสร้างพระกริ่ง วันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๐ จึงเป็นวันที่ปลื้มใจวันหนึ่งทั้งสอง มจร. และจุฬาฯ

ใกล้เข้าพรรษาแล้ว (๓๐ ก.ค.๕๐) ขอทุกท่านจงได้ รับความสงบดูจสายฝนที่หลั่งมาก่อนหลายวันแล้ว

พระนิรันตราย

ปางขัดสมาธิเพชรสมัยศรีมหาโพธิ์

ประวัติย่อพระนิรันตราย

เมื่อปี พ.ศ. ๒๓๙๙ พระเกรียงไกรกระบวนยุทธ ปลัดเมืองฉะเชิงเทรา ได้นำพระพุทธรูปนั่งขัดสมาธิเพชรซึ่งชาวบ้านสองพ่อลูกซูดได้ที่ดงศรีมหาโพธิ์ ขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๐๓ ได้มีคนร้ายเข้าไปขโมยพระกริ่งทองคำแต่ไม่เอาพระพุทธรูปองค์นี้ พระองค์ทรงพระราชดำริว่า พระพุทธรูปทองคำองค์นี้ได้แคล้วคลาดพ้นอันตรายถึง ๒ คราว คือ ผู้ที่ซูดได้ก็มิได้ทำอันตราย ขโมยเข้ามาก็ไม่เอาไป นับว่ามีความอัศจรรย์ยิ่ง จึงทรงถวายพระนามว่า **“พระนิรันตราย”** และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ช่างหล่อพระพุทธรูปแบบนั่งขัดสมาธิเพชร มีหน้าตักกว้าง ๕ นิ้วครึ่ง หล่อด้วยทองคำสมองค์เดิมอีกชั้นหนึ่ง และทรงโปรดฯ ให้หล่อ

พระนิรันตราย หล่อสมัยรัชกาลที่ ๔ ประดิษฐานในพระอารามธรรมยุต

จำลองด้วยเงินบริสุทธิ์อีกองค์หนึ่ง ประดิษฐานไว้คู่กัน

พระองค์ทรงมีพระราชศรัทธาเลื่อมใสพระนิรันตรายมาก ได้ทรงพระกรุณาโปรดฯ ให้หล่อพระพุทธรูปพระนิรันตรายจำลองเท่าองค์จริงเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๑๑ ด้วยทองเหลืองจำนวน ๑๘ องค์ เท่ากับเวลาที่เสด็จขึ้นครองราชสมบัติ มีพระราชประสงค์จะกาไหล่ทองและนำไปถวายวัดธรรมยุต และจะหล่อในวันเฉลิมพระชนมพรรษา

พระนิรันตราย หล่อสมัยรัชกาลที่ ๔ ประดิษฐานในพระอารามธรรมยุต

เพิ่มขึ้นปีละองค์ทุกปี แต่ยังไม่ทันได้กาไหล่ทอง พระองค์ก็เสด็จสวรรคต พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ จึงโปรดฯ ให้กาไหล่ทองแล้วถวายไปยังพระอารามธรรมยุต ดังพระราชประสงค์

ปัจจุบันพระพุทธรูปองค์จริงอยู่ในหอพระสุราลัยพิมาน ในพระบรมมหาราชวัง

พระเทพวิสุทธวิ (เกษม)

ปธ ๙, ศน.บ., ศน.ม, Ph.D

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการและวางแผน มมร

รอยร้าว

แห่ง สังคม

รอยร้าวนี้เฝ้า
เกิดแก่สังคมไทย
คณะฤคนใด
สงฆ์สกตกผลึก

แต่ไร
กว้างลึก
ต้นเหตุ เกิดนา
นี้กซังผู้นั้น ๗

ู บเป็นอีกปีหนึ่งที่เห็นได้ชัดว่า สังคมไทยเกิดรอยร้าวหลาย แผล แต่ภาษาปัจจุบันอาจใช้คำว่าเป็น ปีแห่งความขัดแย้ง มันเป็นความขัดแย้ง ที่เกิดขึ้นสืบเนื่องมาจากปัญหาเก่าที่ก่อกวน จากปีที่แล้วบ้าง จากปัญหาที่ก่อกวนในปีนี้ บ้าง ทั้งเป็นปัญหาที่หนักมกบ้าง หนัก น้อยบ้างแต่ทุกปัญหาต่างก็ตาหน้าไปสู ความขัดแย้งในสังคมทั้งสิ้น

ยังไม่มีใครคาดเดาได้ว่ารอยร้าว หรือความขัดแย้งนั้นจะสงบลงได้ที่ไหน เมื่อไรและอย่างไร และปัญหาหรือความ

ขัดแย้งไหนจะได้รับการแก้ไขเยียวยาให้ สงบลงก่อน หรือว่าจะใช้นโยบายแก้ไข ด้วยการปล่อยให้กาลเวลาเป็นเครื่องพิสูจน์ แบบติณวัตถการกะ คือเอาหนูกบไปไว้ให้ มันตายไปเอง ถ้าอย่างนั้นก็คงจะสร้าง ความวังเวงแก่สังคมไทยเอากการเลยที่ เดียว เราคนไทยซึ่งเป็นชาวพุทธ ๙๔ เปอร์เซนต์เศษของประชากรทั้งประเทศนี้ คงจะต้องอยู่กันด้วยความไม่ไว้นือเชื่อใจ กันได้ยากแน่นอน

ประเด็นปัญหาหนึ่งที่ก่อให้เกิดรอย ร้าวหรือความขัดแย้งขึ้นในยุคนี้คือ การ

ที่คนไทยผู้เป็นพุทธศาสนิกชนประมาณ ๕๐ ล้านคนรวมทั้งพระสงฆ์องค์เจ้าและ ขรวาสถญาติโยมอันรวมถึงมหาเถร สมาคม ต่างก็เห็นพ้องต้องกันว่าสมควร บรรจข้อความว่า "ประเทศไทย มีพระ พุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ" ไว้ใน รัฐธรรมนูญมาตรา ๒ ให้มีข้อความเต็ม ว่า "มาตรา ๒ ประเทศไทยมีพระพุท ศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ และมีการ ปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระ มหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข" แต่ผู้มีหน้าที่ ร่างรัฐธรรมนูญมาได้ทำตามมติมหาชนไม่

มีหน้าซ้ายยังมีคนในกลุ่มนั้นออกมาออก มาตัดพ้อต่อว่าเชิงเหยียดหยาม ชมชูและ ชื่นนำให้เกิดความเข้าใจผิดในหมู่ชนคนไทยชาวพุทธไปต่างๆ นานาอีกมากมาย

หลายประการ อันก่อให้เกิดความมุงง สงสัยแก่ชาวพุทธอย่างกว้างขวางอยู่ใน ปัจจุบันนี้ ประเด็นที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่งคือ

เมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๐ มหาเถรสมาคมได้พิจารณาหนังสือด่วนที่สุดที่ สว (สทช) (กมธ ๓) ๐๐๑๙/๒๕๕๐ ลง วันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๐ ว่า

“ตามหนังสือที่อ้างถึงแจ้งว่า ขณะนี้กำลังมีการยกร่างรัฐธรรมนูญ และคณะกรรมการกฤษฎีกาการศึกษา จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้พิจารณาคำขอและประสานงานเกี่ยวกับการบัญญัติพระพุทธรูปศาสนา เป็นศาสนาประจำชาติในรัฐธรรมนูญ โดยได้รวบรวมข้อมูล ประสานงานและทำความเข้าใจกับผู้นำและองค์กรทางพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น มาตั้งแต่เดือนมกราคม ๒๕๕๐ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งนอกจากกรรมการกฤษฎีกาศาสนา จำนวน ๑๓ คน ได้เห็นชอบให้มีการบัญญัติพระพุทธรูปศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติในรัฐธรรมนูญอย่างเป็นทางการแล้ว ยังมีสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติร่วมลงนามสนับสนุนด้วย รวมกันทั้งสิ้น จำนวน ๘๙ คน ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกาศาสนา ได้ส่งแจ้งเรื่องให้สภากร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาบัญญัติเรื่องพระพุทธรูปศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติในรัฐธรรมนูญต่อไปแล้ว และขอให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาตินำเรื่องดังกล่าวเสนอต่อที่ประชุมมหาเถรสมาคมนั้น

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้นำเรื่องดังกล่าวเสนอที่ประชุมมหาเถรสมาคมในการประชุมครั้งที่ ๑๓/ ๒๕๕๐ เมื่อวันที่จันทร์ที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๐ แล้ว ซึ่งที่ประชุม รับทราบ และขออนุโมทนาเป็นอย่างยิ่ง ส่วนรายละเอียดมติมหาเถรสมาคม สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจะได้แจ้งให้ทราบในโอกาสต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบในเมืองต้นก่อน

ขอแสดงความนับถือ

(นายมนัส ภาคภูมิ)

ผู้อำนวยการกองกลาง รักษาการแทน
ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
สำนักงานมหาเถรสมาคม”

ได้ยกหนังสือจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมาเสียดยาว ความจริงข้อนี้มีวัตถุประสงค์เพียงให้ทราบที่ไปที่ไปเท่านั้น แต่สิ่งที่ต้องการให้ทราบคือตัวบทที่ว่า **รับทราบและขออนุโมทนา** เป็นอย่างยิ่ง เพราะนี่เป็นประเด็นสำคัญยิ่งเนื่องจากเป็นมติมหาเถรสมาคมที่เห็นด้วยกับการบัญญัติข้อความว่า **“ประเทศไทยมีพระพุทธรูปศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ”** นับเป็นความเห็นขององค์กรสูงสุดของพุทธศาสนิกชนในประเทศไทย อันเป็นเหตุให้พุทธศาสนิกชนคนไทยประมาณ ๕๐ ล้าน

คนคาดหวังว่าจะได้รับการพิจารณาจากผู้มีส่วนในการร่างรัฐธรรมนูญบรรจขข้อความนี้ไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับที่กำลังร่างกันอยู่ แต่สิ่งที่ได้รับคือความเห็นของมหาเถรสมาคมกลับถูกปฏิเสธอย่างสิ้นเชิง และยังแถมด้วยได้รับคำโอวาทจากประธานกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญเสียกัณฑ์ใหญ่ หนักไปกว่านั้นยังมีคำที่กล่าวได้ว่าเป็นการประณามชาวพุทธที่เห็นชอบให้บรรจขข้อความว่า **“ประเทศไทยมีพระพุทธรูปศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ”** เป็นพวกไม่เข้าใจหลักธรรมคำสอนของ

พระพุทธรองค์ อันเท่ากับว่ามหาเถรสมาคมยังไม่รู้เรื่องคำสอนของพระพุทธรเจ้าเลย ภาษาชาวบ้านเขาจะบอกว่า **“ถูกตบหน้าอย่างแรง”** เราชาวพุทธ ทั้งปวงก็คงจะมีความรู้สึกคล้ายๆ กัน เพราะนั่นก็หมายถึงว่าประชาชนคนไทยชาวพุทธทั้งพระสงฆ์องค์เจ้าและฆราวาสญาติโยม โง่กันไปหมดทั้งบ้านทั้งเมือง ช่างน่าสังเวชใจเสียเหลือเกิน

แต่อย่าลืมไปว่า นี่คือการย่ำหรือความขัดแย้งครั้งใหญ่ที่กว้างขวางและลึกล้ำเหลือคณนา แม้ว่าจากวันนั้นวันที่

ประธานกรรมการการยกย่องรัฐธรรมนูญ ได้ลุกขึ้นพูดชี้แจงในสภา (๒๙ มิถุนายน ๒๕๕๐ เวลาประมาณ ๑๐ นาฬิกาเศษ) จะยังไม่มีความเสี่ยงใดออกมาชี้แจงใดๆ ก็ได้ หมายความว่าผู้ฟังจะได้บรรลุพระอรหัตผล ยังคงมีปัญหาต่อไปแน่นอน เพราะนั่นคือคำตอบที่คาใจชาวพุทธไม่น้อย ยิ่งเป็นการเทศน์ที่อ้างบาลีผิดๆ ชนิดมั่วๆ เข้าด้วย ยิ่งก่อให้เกิดความสมเพทเวทนาไม่น้อยเลยเป็นแน่

เราจะบริหารความขัดแย้งนี้กันอย่างไร? เป็นประเด็นที่ต้องช่วยกันคิดก็ต้องตามไปดูสาเหตุแห่งความขัดแย้งนั้นให้ชัดเจน แน่หนอนที่สุดที่มาของความขัดแย้งคือบุคคล ก็ในเมื่อเขาประสาธัมภ์กันลั่นไปทั้งเมืองว่า “ร่วมคิด ร่วมสร้าง ร่วมร่างรัฐธรรมนูญ” แต่อยู่มาๆ เมื่อมีประชาชนออกมาช่วยแสดงความคิดเห็น ร่วมร่างรัฐธรรมนูญ กลับมาบอกว่าชาวพุทธพวกนี้ “ไม่เข้าใจ” อันเป็นการบอกความไม่ชอบมาพากลในการร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้และอย่างนี้จะมาบอกว่ารัฐธรรมนูญฉบับประชาชน หรือ รัฐธรรมนูญของประชาชนไม่ได้เลย

ตอนนี้ก็มีทางออกเบื้องต้นอยู่ทางเดียวคือการลงประชามติ เห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วย กับร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ก็อยู่ที่ชาวพุทธอีกนั่นแหละที่จะตัดสินใจ ท่านจะเอาการเลือกตั้งเป็นสรณะ หรือจะเอาพระพุทธานุศาสนเป็นสรณะ ถ้าเอาการเลือกตั้งเป็นสรณะก็ หมายความว่าเห็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นที่พึ่งเหนือชีวิต ก็ลงคะแนน เห็นด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ไป ถ้าเอาพระพุทธานุศาสนเป็นสรณะก็ไม่เห็นด้วยกับรัฐธรรมนูญฉบับนี้

ไป เพราะนี่คือทางออกในแนวบริหารความขัดแย้งที่ท่านเปิดไว้ให้แก่คนไทยทุกคน เมื่อถึงวันนั้น ทุกคนก็จะยอมรับกันได้ ประเด็นปัญหาสำคัญคือท่านอย่าได้ไปคล้อยตามข้อชี้แนะของใครก็แล้วกัน

มหาเถรสมาคมนั้นท่านคงจะต้องบริหารความขัดแย้งนี้ด้วยอาการสงบ เพราะท่านเป็นผู้ใหญ่ ผ่านร้อนผ่านหนาวมากแล้ว ท่านคงไม่ออกมาตอบโต้อะไรแม้ว่าจะถูกประณามว่าไม่เข้าใจคำสอนของพระพุทธองค์ ท่านก็คงจะปลงอนิจจังมากกว่าที่จะไปต่อความยาวสาวความยืดใดๆ กับใครๆ เป็นแน่ ท่านคงจะต้องพิจารณาข้อพระบาลีที่ว่า **นตฺถิ สนฺติปรี สุขี** สุขอื่นยิ่งกว่าความสุขจากความสงบเป็นอันไม่มี ในขณะที่เดียวกันชาวพุทธทุกท่านทุกคนก็ควรจะได้ตระหนักเรื่องนี้กันอย่างจริงจังกว่าที่เคยเป็นมา โดยเฉพาะพระสงฆ์ที่เป็นพระสังฆาธิการทั้งหลายทั้งปวง ท่านจะปล่อยให้พระเถระผู้เป็นสังฆบิดรถูกย่ำยี้ต่อไป หรือว่าท่านจะเข้ามาช่วยแบ่งเบาภาระของพระมหาเถระเหล่านั้น ท่านจะนำพาพุทธบริษัทไปในทิศทางใดหรือว่านั่นไม่ใช่เรื่องของท่าน พระพุทธเจ้าฝากพระพุทธศาสนาไว้กับใคร ใครคือผู้รับประโยชน์จากพระพุทธศาสนาโดยตรง ท่านคงจะต้องคิดทบทวนอย่างจริงจังแล้วละ

เรื่อง **“ศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ”** เป็นเรื่องใหญ่ เป็นเรื่องสำคัญ เป็นเรื่องที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวตรัสมาอย่างน้อยก็ ๔ ครั้งมาแล้วในวาระต่างๆ กันอย่างในกรณีเสด็จออกมหาสมาคมในคราวเสด็จออกผนวช ดังที่จะได้อัญเชิญมาแต่โดยเนื้อความย่อว่า

“โดยที่พระพุทธศาสนาซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติของเรา.....” และอีกคราวหนึ่งที่ตรัสในพิธีการต้อนรับองค์พระสันตะปาปา จอห์น ปอล ที่ ๒ ที่เสด็จมาเยือนประเทศไทยเมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ค.ศ. ๒๕๒๗ ว่า **“...คนไทยเป็นศาสนิกที่ดีโดยทั่วกัน ส่วนมากนับถือพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติ...”** จากวันนั้นจนกระทั่งบัดนี้ ก็ยังเป็นสิริมงคลแก่บ้านแก่งเมือง แก่งประชาชนคนไทยทุกคน ไม่ว่าเขาผู้นั้นจะนับถือศาสนาอะไร เขาก็ยังอยู่ในแผ่นดินนี้ได้ได้อย่างสุขสบาย ส่วนคนมีสันดานชั่ว เขาก็ชั่วมั่วไปตามสันดานของเขาที่เป็นอยู่มีอยู่ในทุกสังคม ในทุกประเทศชาติ

แล้วทำไมท่านสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรธรรมนูญถึงมายืนยันชนิดตายเป็นตายจะไม่ยอมให้บรรจจุข้อความว่า “ประเทศไทยมีพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ” ไว้ในรัฐธรรมนูญ ถึงกับขนาดว่ายอมที่จะเปล่งวาจาสอนสั่งฆราวาสอย่างไม่กระดากปากไม่กระดากใจ จนเป็นการสร้างรอยร้าวขึ้นในสังคมไทยจนยากที่พุทธศาสนิกชนจะลืมเลือนได้

จึงขอฝากไว้ในส่วนสุดท้ายนี้ว่า กรรมครั้งนี้ใหญ่หลวง ใครก่อไว้ต้องตั้งจิตตั้งใจให้พร้อมที่จะรับกรรมนั้น ในขณะที่เดียวกันก็ขอฝากให้ผู้รับผิดชอบต่อบ้านเมืองได้รับอดูรูรั่ว อย่ามัวแต่คิดว่าไม่เป็นไร ความขัดแย้งนี้อาจจะเป็นแบบไฟไหม้แกลบ แม้ไม่มีควันก็อย่าคิดว่าหมดไฟ เพราะคิดเช่นนั้นยอมได้ชื่อว่า **“ประมาท”** โดยแท้

สภาเถรสมาคม

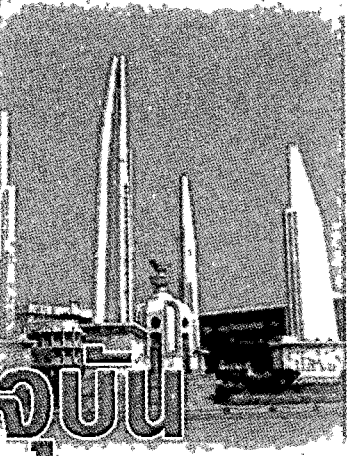

บทความ

พระมหาบุญไทย บุญญมณี

นักศึกษปริญาเอก สาขาพุทธศาสนศึกษา

มจร

พระพุทธศาสนา กับ รัฐธรรมนูญปัจจุบัน

พ ระเทพวิสุทธิกวี รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการและวางแผนเป็นประธานเปิดการประชุมการสัมมนาเรื่อง “พระพุทธศาสนากับรัฐธรรมนูญปัจจุบันและบทบาทพระนิสิตนักศึกษากับการแก้ปัญหาสังคม” โดยสภาองค์กรพระนิสิตนักศึกษาจาก มจร และพระนักศึกษาจาก มจร. เข้าร่วมสัมมนา

การประชุมสัมมนานี้มีวัตถุประสงค์สำคัญคือเพื่อจรรโลงพระพุทธศาสนาและส่งเสริมความรู้ที่ถูกต้องแก่ประชาชน โดยอาศัยกำลังของพระนิสิตนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระเทพวิสุทธิกวีได้เปิดการประชุมสรุปความว่า “พระพุทธศาสนาได้เข้าสู่ประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๓๘๔ และเจริญรุ่งเรืองเรื่อยมาโดยมีบริษัทสี่คือภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา แต่ปัจจุบันภิกษุณีได้ขาดสูญไปแล้ว แต่คนไทยฉลาดจึงอนุญาตให้กุลธิดาบางเป็นนางชีตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๓๘๕ นางชีหรือแม่ชีจึงเป็นตัวแทนของภิกษุณี ประเทศไทยปกครอง

โดยระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาโดยตลอด พระมหากษัตริย์เป็นเสมือนกฎหมาย จึงให้การคุ้มครองพระพุทธศาสนาโดยตลอด แต่ภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองพุทธศักราช ๒๔๗๕ เป็นต้นมา พระมหากษัตริย์อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ พระพุทธศาสนาก็ออกนอกรัฐธรรมนูญมาโดยตลอด ประธาน สสร เคยพูดว่าไม่รู้จะใส่อย่างไรเพราะไม่เคยมี ที่จริงทุกอย่างก็ไม่เคยมีก็ใส่ได้ ดังนั้นในรัฐธรรมนูญทุกฉบับจึงไม่มีคำว่าพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ หนึ่งที่คนไทยส่วนมากเป็นชาวพุทธ

รัฐบาลกำลังหลอกลวงพระว่าให้รับร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ไปก่อนแล้วค่อยลงรายชื่อขอแก้ไขทีหลัง นั่นเป็นเพียงข้อแก้ตัวเท่านั้น แต่ข้อเท็จจริงการขอแก้ไขรัฐธรรมนูญนั้นแม้จะเริ่มต้นด้วยรายชื่อเพียงห้าหมื่นชื่อ นั่นเป็นเพียงหลักการ แต่เมื่อเสนอจริงก็จะมิชวบนการตรวจสอบรายชื่อ ที่อยู่ ตัวตนของเจ้าของรายชื่อ ในที่สุดก็ขอแก้ไขไม่ได้ เพราะรัฐธรรมนูญหลายฉบับมาแล้วไม่เคยมีการแก้ไข มีแต่ถูกฉีกเหตุที่ไม่รับรัฐธรรมนูญฉบับนี้

เพราะ

(๑) ถือว่าไม่ให้เกียรติชาวพุทธทั้งประเทศ

(๒) มหาเถรสมาคมได้ออกเป็นมติเห็นด้วยอย่างชัดเจนแล้วว่า “รับทราบและอนุโมทนาเป็นอย่างยิ่ง” จึงถือว่า สสร. ไม่ให้ความสำคัญต่อมหาเถรสมาคมเลย

(๓) ในการอภิปรายยุติคดีเรื่องพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติเมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๕๐ ที่ผ่านมา ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยต่างก็ให้เหตุผลโจมตีชาวพุทธ เช่น มีชาวพุทธบางกลุ่มไม่เข้าใจหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง นั่นคือการตบหน้า มส อย่างแท้จริงเพราะ มส ได้ออกแถลงการณ์มาแล้วว่าเห็นด้วย แม้แต่ออกอากาศทางวิทยุก็ยังคงเซ็นเซอร์เขาต้องการให้ออกได้เฉพาะส่วนที่เป็นประโยชน์ของเขาเท่านั้น

การที่พระนักศึกษจัดงานนี้ขึ้นมาจึงเป็นสิ่งที่ เป็นประโยชน์ พระพุทธศาสนาถูกเบียดเบียนมาโดยตลอด สิ่งที่เราต้องการประการแรกคือการรับรองสถาบันพระพุทธศาสนา แต่ที่ สสร.บางคนบอกว่าพระพุทธศาสนาเป็นของสูง แต่รัฐ

ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๔๙

มิถุนายน - กรกฎาคม ๒๕๕๐

ธรรมนูญเป็นของต่ำถูกฉีกได้ง่าย แสดงว่าพวกนี้ดูหมิ่นสถาบัน เพราะพระมหากษัตริย์ก็อยู่ใต้รัฐธรรมนูญมีบัญญัติไว้ชัดเจน

สถาบันใดที่ได้รับการรับรองสถาบันนั้นจะเจริญ แต่พระพุทธศาสนายังไม่เคยถูกรับรองจากรัฐ ดังนั้นจึงต้องทำงานตามมีตามเกิด การที่พวกท่านนิสิตนักศึกษาจากสองสถาบันได้ร่วมมือกันจัดงานขึ้นจึงเป็นการเริ่มต้นที่ดี

สภาองค์กรพระนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยสงฆ์แห่งประเทศไทย (สสมส.) โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญคือเพื่อจรรโลงพระพุทธศาสนาและส่งเสริมความรู้ที่ถูกต้องแก่ประชาชน โดยอาศัยกำลังของพระนิสิตนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้ออกแถลงการณ์ครั้งที่ ๑/๒๕๕๐ เรื่อง “ไม่เห็นด้วยและไม่ยอมรับร่างรัฐธรรมนูญที่ไม่บัญญัติพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติและกำหนดบทบาท สิทธิ เสรีภาพของพระภิกษุสามเณร นักบวช นักพรต ให้อยู่ในพวกวิกลจริต ขาดสิทธิเสรีภาพในรัฐธรรมนูญ

พระพุทธศาสนากับรัฐธรรมนูญปัจจุบัน

การล้มมนามาเริ่มต้นด้วย พระมหา ดร.ไชว์ ทสฺสนีโย ได้นำเสนอว่า เรื่องของลัทธิกับศาสนาจะแตกต่างกัน แต่รัฐธรรมนูญได้เขียนลัทธิกับศาสนาไว้ด้วยกัน แสดงว่าให้ลัทธิลัทธิเท่าเทียมกับศาสนา ในประเทศไทยมีลัทธิมากมายเช่นลัทธิสันตือโลก ลัทธิโยเร เป็นต้น พระมหาบุญถึง ชุตินฺธโร ได้ออกแถลงการณ์ครั้งแรก

ไม่ได้รับ แต่ต่อมาให้รับไปก่อนค่อยขอแก้ไขทีหลัง นั่นเป็นเรื่องของผู้นำชาวพุทธปัจจุบันกำลังมีการฟังประชามติของประชาชน แต่ผลของการฟังเสียงประชาชนมักจะออกมาว่าประชาชนส่วนมากไม่เห็นด้วยกับการบัญญัติว่าพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ ในขณะที่กฎหมายเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาไม่ค่อยเกิดขึ้น แต่กฎหมายเกี่ยวกับศาสนาอิสลามออกมาเป็นฉบับที่ ๘ แล้ว จึงดูเหมือนว่าศาสนาอิสลามเป็นศาสนาประจำชาติไปแล้ว เมื่อสัปดาห์ที่แล้วก็มีกฎหมายให้อุสตาซเป็นข้าราชการสองหมื่นกว่าคน บัตรประจำตัวประชาชนไม่มีคำว่าศาสนาแล้ว นี่คืออะไรทำไมชาวพุทธซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่จึงถูกกระทำให้เป็นเหมือนคนไร้สิทธิ

ที่เขียนไว้ในรัฐธรรมนูญว่า “พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่ประชาชนนับถือมานาน” เขียนไว้ทำไม เพราะไม่มีผลอะไร แต่ถ้าเขียนว่าเป็นศาสนาประจำชาตินั่นเป็นการรับรองสถาบัน วันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๐ เมื่อไม่ให้อำนาจที่เราขอ พวกเราชาวพุทธก็ไม่ขอรับร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้

นายชินกร ไกรลาศ ได้ร่วมอภิปรายว่า “อยากให้ท่านทั้งหลายลองจินตนาการถึงเสียงระฆังที่แว่วมาจากวัด ซึ่งเป็นสิ่งที่เราคุ่นเคยมาหากัน ถ้าเราไม่ได้ยินเสียงระฆังจะเป็นอย่างไร ชาวพุทธเราเป็นคนใจดีมานาน เป็นพระมานานจะเป็นพาลบ้างละ ในฐานะของฆราวาสผู้ครองเรือนเราใจดีมาโดยตลอด เราจึงถูกรุกราน เรามีคนมากแต่มีคู่แข่งคนกลุ่มน้อย เพราะเราใจดีเกินไปอ่อนแอเกินไป ในฐานะที่ผมเป็นหมอทำขวัญนาคคือมีส่วนร่วมก่อนที่คนจะบวชเป็นพระ ก็ได้คิดว่าทำอย่างไรจึงจะทำให้ชาวพุทธเข้าใจ

ในภัยอันใหญ่หลวงที่กำลังเกิดขึ้นคุกคามชาวพุทธอยู่ขณะนี้ แต่ละครั้งที่ สส ทหาเสียงแล้ว พวกนี้มักจะ “เอาเงินมาฝาก เอาลูกยมามาฝาก” จนทำให้ประชาชนหลงใหลที่สุดก็ถูกหลอก การเลือกตั้งสมัยหน้าผมคิดว่าเงินจะสะพัดอีกครั้ง เพราะเป็นเหมือนการต่อสู้อันยาวนานสองกระแส

การที่ผมอยู่ในสังคมนี้ได้ด้วยความสุขก็เพราะพระพุทธศาสนา แต่ไม่แปลกที่แม้ผมจะเป็นคนมีชื่อเสียง แต่ก็ไม่ค่อยมีเพื่อน เวลามีสานเพื่อนจะไม่ให้ร่วมโต๊ะด้วยเท่าไร เพราะนั่นมันเป็นที่ที่มีสุราอาหารเป็นเครื่องประกอบ ถ้าเราไม่สามารถเอาชนะใจตัวเองได้ ก็อย่าหวังว่าจะเอาชนะคนอื่นได้ ผมได้ใช้ความเป็นศิลปินเพื่อนำเสนอหลักธรรมของพระพุทธศาสนา ที่ผมชอบที่สุดคนหนึ่งคืออิคคิวซัง ซึ่งเป็นผู้ที่ใช้ปัญญาในการแก้ปัญหาได้ดีที่สุดคนหนึ่ง การฟังเพลงต้องฟังด้วยเมตตาเช่นยอยศพระลอมแม้จะเป็นเรื่องของกิเลสตัณหา ราคะ แต่ถ้าเราจินตนาการมองให้เห็นปราสาทราชวังไปด้วยก็จะฟังเพลงด้วยความเพลิดเพลินและมีธรรมะมองเห็นความเกิดขึ้นและความเสื่อมไปด้วย แม้เพลงผมจะขายไม่ค่อยดีนัก แต่ก็จ้องต่อไป เพลงผมเป็นเพลงปลุกเสกให้คนดี ไม่ใช่เพลงปลุกเสกให้คนชั่วที่ขายดีแต่เป็นผลร้ายต่อสังคม ในท้ายที่สุดขอให้พระนักศึกษาคู่ร่วมก่อตั้งสภาองค์กรพระนิสิตนักศึกษา จงเป็นเหมือนพญาอินทรียมองให้ไกล เพื่อจะได้รวมตัวรวมใจต่อสู้กับพลังร้ายต่อไป

นายชาติชาย แสงสุข สมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนูญที่อายุน้อยที่สุด นำเสนอว่าเหตุผลที่ผมเห็นด้วยและยอมรับพระพุทธศาสนา เพราะ สสร เป็นตัวแทน

ของประชาชน เมื่อประชาชนส่วนใหญ่เป็นชาวพุทธผมก็ต้องเห็นด้วยกับเสียงประชาชน แม้ครั้งนี้ผมจะแพ้ในสภา แต่ก็จะต้องไป ข้อความในตำนานสมเด็จพระนเรศวรมีตอนหนึ่งว่า “ผู้ใดจะเป็นใหญ่ก็เป็นไป แต่อย่าได้เป็นข้าต่างด้าว ท้าวต่างแดน” นั่นเป็นเหมือนคำประกาศิตของบรรพบุรุษ

ผมเคยถามประธานสภาาร่างรัฐธรรมนูญว่าเจตนาที่แท้จริงในการร่างรัฐธรรมนูญคืออะไร ท่านตอบว่าเป็นคำหนึ่งถึงความคิดเห็นของประชาชนเป็นหลัก แต่ที่ชาวพุทธเรียกร้องหน้ารัฐสภาทำไมไม่ฟังบ้าง อย่างนี้แสดงว่าผิดเจตนา ผมไม่เคยยอมแพ้จะสู้เพื่อชาวพุทธต่อไป รัฐธรรมนูญเพื่อประชาธิปไตยฉบับนี้ แม้ผลออกมาจะรับหรือไม่ก็แล้วแต่ ผมไม่มีสิทธิ์บังคับใคร เพราะผมเคารพสิทธิในการตัดสินใจของประชาชนทุกคน บรรพบุรุษที่สร้างสรรคมาเสียเลือดเนื้อไปเท่าไรกว่าจะได้พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ แต่ สสร บางท่านบอกว่าไม่จำเป็นเพราะพระพุทธศาสนาอยู่ในใจแล้ว แต่ลองคิดดูอีกมุมว่า เราเคารพพ่อแม่ แต่ไม่เคยดูแลจะเป็นอย่างไร ใครฆ่าใครตัดคอใครก็อยู่ในใจไม่ต้องไปลงโทษอย่างนี้จะใช้ได้หรือ ศาสนากับการเมืองไปด้วยกันได้ ข้ออ้างที่ว่าในอดีตไม่เคยมีเช่นข้ออ้างที่ไม่สมเหตุผล เพราะปัจจุบันมีกฎหมายใหม่ๆออกมาเช่นพระราชบัญญัติความผิดทางคอมพิวเตอร์ก็เพิ่งเกิด แต่ก่อนก็ไม่เคยมี พระพุทธศาสนาอยู่กับสังคมไทยมานานทำไมจะรับรองในรัฐธรรมนูญไม่ได้ ผมยืนยันที่จะยืนอยู่เคียงข้างประชาชน ยังมีอีกหลายประเด็นในรัฐธรรมนูญที่จะต้องแก้ไข

วันนั้นผมไปลงมติไม่ทันเพราะอะไร ก็เพราะมีเหตุฉุกเฉินจริงๆ จนมีหลายคนคิดว่าผมต่อต้านรัฐธรรมนูญฉบับนี้ แม้ผมจะมกลายแต่ก็เคารพเสียงของประชาชน และจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์และแผ่นดินไทย จะอุทิศกายและสติปัญญาเพื่อพระพุทธศาสนาตลอดไป

พลเอกทรงชัย เกื้อสกุล สิ่งที่ผ่านมา

มาเป็นบพเรียนที่เจ็บปวดเพราะหลายคนคิดว่าเราขายแพ้ แต่ความจริงการต่อสู้ยังคงดำเนินต่อไป พลังชาวพุทธยังคงเป็นพลังเงียบ ผมไปบรรยายตามที่ต่างๆ ชาวพุทธออกมาเคลื่อนไหว แต่ไม่นานก็เงียบหายไปเหมือนเดิม ใน๓-๔แสน ๑.๗ แสนคน เขาตำพระว่าพวกขอทาน จะเผาศพเขาก็บอกว่าจะไม่ได้เดี๋ยวตาย กิจกรรมของชาวพุทธต้องเปลี่ยนแปลงไปหมด เพราะคนเพียงไม่กี่คน แม้เราจะเป็นพลังเงียบก็ต้องตื่นขึ้นมาเพื่อต่อสู้กับพลังที่รุกรานชาวพุทธ เราน่าจะเลิกคิดได้แล้วว่าพระสงฆ์ไม่ควรยุ่งกับการเมือง แต่อิสลามได้พยายามออกพระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม ให้อำนาจจุฬาราชมนตรียิ่งใหญ่มาก โดยเฉพาะมาตรา ๘ ที่ระบุว่า “จุฬาราชมนตรีมีอำนาจหน้าที่ให้คำปรึกษาและเสนอความเห็นต่อทางราชการเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม” ในวรรคท้ายได้เพิ่มข้อความว่า “คำปรึกษา ความเห็น และข้อวินิจฉัยของจุฬาราชมนตรีตามความในวรรคหนึ่งให้เป็นที่สุด ส่วนราชการและมุสลิมทุกคนต้องปฏิบัติตาม” อย่างนี้มิใช่แค่คำปรึกษาแต่เป็นการบังคับให้ทุกฝ่ายต้องทำตาม ในมาตรา ๑๓ ยังระบุว่าเมื่อเห็นสมควรกระทรวงศึกษาธิการอาจจัดตั้งอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย” และอิส

ลามวิทยาลัยประจำจังหวัด” เพื่อให้มีการศึกษาและอบรมทางวิชาการศาสนา วิชาการทั่วไปและวิชาชีพ เดิมที่ร่าง พรบ ฉบับนี้ต้องการออกมาเพื่อใช้แก้ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ แต่เมื่อมีการยกร่าง พรบ ขึ้นมาปรากฏว่ามีการสอดใส่ขยายพื้นที่การบังคับใช้กฎหมายไปทั่วประเทศ พรบ. ฉบับนี้เสนอเข้าสู่ สนช เพื่อพิจารณา และจะออกมามีผลบังคับใช้ในปีพุทธศักราช ๒๕๕๐ นี้ให้ได้ อันนี้เขารุกด้วยอำนาจกฎหมายอย่างหนัก ชาวพุทธให้ความเป็นมิตรด้วยความโอปอ้อมอารีย์ เขาจึงได้ใจ รุกรานทุกวิถีทาง จุดเริ่มต้นของการต่อสู้ของชาวพุทธคือการต่อสู้เพื่อให้บัญญัติพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ แต่เขาก็แพ้เสียงการลงมติของ สสร ๖๖ เสียง ต่อ ๑๙ เสียง ในวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๐ ชาวพุทธควรเป็นผู้นำในการไม่รับรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ประเด็นการล้มรัฐธรรมนูญแม้จะมีหลายประเด็น แต่ชาวพุทธยืนยันประเด็นเดียวเพราะ “ไม่บัญญัติพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ”องค์กรสูงสุดที่ยอมรับอนุโมทนาด้วยแล้ว ดังนั้นชาวพุทธควรแสดงบทบาทไม่ยอมรับ

มาตรการแรกควรใช้มาตรการทางสังคมกับ สสร ๖๖ คน ประเด็นที่สองคือไม่ยอมรับรัฐธรรมนูญ ต่อมา คมช ที่เคยให้ความเห็นชอบว่าไม่ขัดข้อง คุณ จะเอารัฐธรรมนูญฉบับไหนมาก็ได้ แต่ต้องบัญญัติว่าพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติในรัฐธรรมนูญ ชาวพุทธต้องรวมพลังเพื่อปกป้องพระพุทธศาสนา เราจะทำอย่างไรให้ชาวพุทธเป็นพุทธด้วยวิญญานและจิตใจ ที่ผ่านมาเป็นบพเรียน

ที่จะทำให้เราต่อสู้ต่อไป

นายถนอม บุตรเรือง รองอธิการบดีฝ่ายการเงิน นำเสนอว่า เรากำลังต่อสู้กับสิ่งที่มองไม่เห็นอยู่หรือเปล่า เพราะรัฐธรรมนูญฉบับนี้เป็นเหมือนกับสิ่งที่ถูกกำหนดมาก่อนแล้วว่าจะต้องเป็นอย่างนั้น ส่วนกระบวนการอื่นๆ เหมือนกับการทำให้เป็นความชอบธรรมและความสมเหตุสมผลเท่านั้น เสียงประชาชนแทบจะไม่มี ความหมาย ผมมั่นใจว่ารัฐธรรมนูญฉบับนี้ต้องผ่านแน่นอน สิ่งที่เราเห็นมิใช่สิ่งที่จริงเสมอไป นั่นเป็นเพียงมายา รัฐธรรมนูญเป็นอย่างไรที่เราต้องการให้เป็นเหมือนกับมีการวางแผนล่วงหน้าไว้ก่อนแล้วว่ารัฐบาลต่อไปจะเป็นใคร ผมอยากจะสรุปว่ามีพุทธภาษิตบทหนึ่งว่า “วโส อีส สรียัง โลเก อานาจเป็นใหญ่ในโลก”

ส่วนบทบาทของสภาองค์กรนิสิตนักศึกษา ต้องมองความสนใจของโลก ประเด็นร้อนของสังคมโลกในปัจจุบันถือว่าเป็นวาระของโลกเช่นในการประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยโลกในปีพุทธศักราช ๒๕๕๘ ได้สรุปปัญหาสำคัญสองอย่างคือ

(๑) ปัญหาโลกร้อน

(๒) ความเป็นมนุษย์ที่กำลังเสื่อมลง มนุษย์มิได้เป็นมนุษย์เต็มร้อย เราต้องมองประเด็นที่โลกสนใจด้วย

ปัจจุบันนวัตกรรมครองโลกแล้ว เพราะมหาวิทยาลัยทั้งหลายสนใจผลิตบัณฑิตทางเทคโนโลยี เป็นเหมือนกับการผลิตคนกึ่งหุ่นยนต์หรือผลิตคนให้เป็นหุ่นยนต์ แต่เราผลิตบัณฑิตทางสังคมและมนุษยศาสตร์ มีช่องว่างที่เราจะเข้าไปเกี่ยวข้องสัมพันธ์ได้หรือไม่

การต่อสู้ของชาวพุทธขัดแย้งกัน

เอง จึงเป็นการแบ่งแยกกันเอง เราต่อสู้เพื่อให้พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ แต่หาเงินสนับสนุนยากมาก ในขณะที่จตุคามรามเทพหาเงินโฆษณาได้ง่าย พระสงฆ์เลยถูกมองว่าขัดแย้งกันเอง พระสงฆ์จึงถูกมองว่ากำลังทำลายกันเอง หน้าที่ของสภาองค์กรฯ ควรดึงชาวพุทธที่กำลังหลงกระแสวัตถุนิยมให้หวนกลับมาสู่กระแสแห่งสัมมาทิฐิและกระแสแห่งความจริงให้ได้

นายแพทย์รัศมี วรณิสสร เสนอว่าพระพุทธเจ้าก็เล่นการเมืองเช่นการแก้ปัญหของศากยชนกับโกลิตะในสงคราม การแย่งน้ำเป็นต้น ศาสนาพุทธถูกรุกรานและทำลายก็เพราะศาสนาอิสลามมีประวัติศาสตร์บันทึกไว้เช่นการทำลายมหาวิทยาลัยนาลันทาเป็นต้น พระพุทธศาสนาเปรียบเหมือนหยอ พระสงฆ์เป็นเนื้อหยอ พุทธบริษัทเป็นเหมือนเปลือกหยอ เราต้องช่วยกัน การที่พระนิสิตนักศึกษาจัดตั้งองค์กรฯ ขึ้นในวันนี้เป็นไปตามคำสอนที่พระพุทธเจ้าเคยสอนไว้ว่าอย่าดูหมิ่นพระหนุ่ม ฆูพิษ ไฟและพระราชา ซึ่งอาจมีพลังได้ เราควรเพิ่มปริมาณพลังประชากรให้มากขึ้น พระพุทธศาสนาจะอยู่หรือไป ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับผู้บริหารผู้มีอำนาจในบ้านเมืองด้วย พระพุทธศาสนาต้องสัมพันธ์กับสังคมจะอยู่โดดเดี่ยวไม่ได้ เราจะต้องร่วมมือกับสังคมอื่นๆด้วย สิ่งที่ผ่านมาไปขอให้เป็นเพียงฝันร้าย

ในท้ายที่สุดพระครูธีรสารปริยัติคุณ รักษาการรองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษาได้สรุปปิดการสัมมนาว่า ในการประชุมสัมมนาเรื่อง “พระพุทธศาสนากับรัฐธรรมนูญปัจจุบัน และบทบาทพระนิสิตนักศึกษากับการแก้ปัญหาสังคม” ในวันที่

มีประเด็นที่ควรพิจารณาสองเรื่องคือ

(๑) พระพุทธศาสนากับรัฐธรรมนูญปัจจุบัน ซึ่งสรร.ได้มีมติ ๖๖ ต่อ ๑๙ เสียง ไม่บรรจุพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ ทำให้เกิดขบวนการต่อต้านไม่รับรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ซึ่งขณะนี้รัฐบาลได้อนุมัติเงินงบประมาณ ๕๐๐ ล้านบาทเพื่อเตรียมทำประชามติกับร่างรัฐธรรมนูญ ประเด็นที่ประชาชนกำลังสนใจคือองค์กรชาวพุทธจะรับหรือไม่รับร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ถ้ารับก็เป็นเหมือนการยอมแพ้ เพราะรัฐธรรมนูญไม่บรรจุคำว่าพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ แต่ถ้าไม่ยอมรับรัฐบาลและ คมช.ก็จะใช้อำนาจเลือกรัฐธรรมนูญฉบับใดฉบับหนึ่งขึ้นมาประกาศใช้เพื่อให้มีการเลือกตั้ง ซึ่งไม่เป็นผลดีทั้งสองฝ่าย

(๒) บทบาทพระนิสิตนักศึกษากับการแก้ปัญหาสังคม พระนิสิตจาก มจร. และพระนักศึกษาจาก มมร. มีหน้าที่หลักคือเรียนหนังสือ มีหลายท่านทำหน้าที่เป็นพระวิทยากรสอนหนังสือตามโรงเรียนนั้น ก็เป็นการแก้ปัญหาสังคมอย่างหนึ่ง การที่พระนักศึกษามีความรู้ชี้ทางออกให้แก่สังคมโดยใช้ปัญญาให้มากกว่าการใช้อารมณ์ ใช้เหตุผลมากกว่าใช้ความรู้สึก สังคมก็จะมีภูมิคุ้มกัน

การเกิดขึ้นของสภาองค์กรนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยสงฆ์แห่งประเทศไทย เป็นเรื่องที่น่ายินดี ขอให้ทำหน้าที่จรรยาบรรณพระพุทธศาสนาและให้ความรู้ที่ถูกต้องแก่ประชาชน ขอให้ตั้งอยู่บนฐานของการใช้ปัญญา

บทความ

กนอม บุตรเรือง

รองอธิการบดีฝ่ายการเงินและทรัพย์สิน มมร

The Role of Buddhist Universities to Solve the Problems of Global Warming and Worsening Humanitarianism

Introduction

As generally admitted, all higher learning institutions, both secular and non-secular, are committed to perform the 4 mandatory functions, i.e., teaching, researching, social services and cultural protection and promotion. The secular universities' responsibilities are exclusively accentuated on producing competent workforce to feed the labour market in both public and private sectors in the proportion deemed necessary for national development to meet with the state policy. As for non-secular universities like Buddhist universities/colleges; however, they are bound to carry out other functions than those in mention. This is because, as Buddhist organizations, they have to play the role to protect and strengthen Buddhism by means of producing competent religious successors and, as messengers of peace, propagating Buddhist Teachings to the world. While doing so, Buddhist universities/colleges are inevitably re-

quired to help solve the problems of the community where they are situated, or even the world, when it suffers the dilemma. This is to abide by the Lord Buddha's saying to the first group of his monk followers to *'go forth delivering the message of peace for the benefit of the many and for happiness of the many, for help of the world and for security of the world'*.

The World University Presidents Summit held during 19-22 July 2006, in Bangkok, Thailand, concluded that there exist two major concerns encountering the world, that all higher educational institutions are requested to seriously take care of, and put their effort in concert to solve, i.e., the problem of warming world or global warming and that of worsening humanitarianism, adding that *when the planet earth is faced with such dilemmas, what universities/colleges do to save it, and that universities/colleges are capable of producing whatever graduates as they wish, but fail to produce those*

with humanitarianism, or produce man as man.

World in the Buddhist Concept

According to Buddhism, there are three kinds of the world, namely, the world of formations (Sankharaloka), the world of beings (Satvaloka) and the world of land or earth (Okasaloka). The first kind of the world implies all the compounded things or sankhara in Pali terms, both living and non-living, that are existing in the globe and falling under the common rules of change, destruction and non-essentiality, or in Pali terms, Aniccata, Dukkhatta and Anatta. The second kind refers to the world of human beings and all classes of animal, both seen and unseen by eyes. The last kind signifies the planet named 'Earth', one of eight planets in this particular solar system, where all the above-mentioned types of world are dwelling and living. Moreover, there are also another two kinds of the world men-

Prepared to present in 'The Buddhist Education Forum 2007' held at Youngzhou Jianzhen Library , Mainland China, during 17 - 18 May 2007

ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๔๙
มิถุนายน - กรกฎาคม ๒๕๕๐

tioned in the Buddhist texts, i.e., external and internal worlds, to be defined to the body and mind of human beings, respectively.

Should there be raised a question, 'What kind of the world is accentuated at most by Buddhism?', an answer shall go that the Satvaloka (the world of beings) is specially focused by Buddhism, and even in the case of Satvaloka itself, the mind, which is defined as the inner world, is put under a special care of Buddhism. This is because Buddhism holds that almost all the positive and negative phenomena faced by the world arise from human beings, and, let say, from their own mind, that is motivated by either righteous or unrighteous root causes hidden deeply in the bottom of mind. **'Mind precedes all mental states. Mind is their chief, they are mind-wrought. If with impure mind a person speaks or acts, suffering follows him like the wheel that follows the foot of the ox.'** (Dhammapadagatha No.1). And another verse says, **'Mind precedes all mental states. Mind is their chief, they are mind-wrought. If with pure mind a person speaks or acts, happiness follows him like his never-departing shadow.'** (Dhammapadagatha No. 2)

Problem of Warming World

At present, the world is becoming warmer, thus causing a great concern to all the countries all over the globe. The main causes of the problem, to mention few, encompass the deterioration of natural resources, consequent upon the uncontrolled consumption of the global treasures such as petroleum and woods, as well as the man-made toxic matters, for

example, carbon dioxide emitted from modern inventions like automobiles and gas-consuming machines, and that generated by the incomplete combustion of burned trees and herbal waste.

According to a scientific research, the global temperature at the time being is increasing at an accelerating rate, and it further reveals that in the past, it took approximately 5,000 years for the world's temperature to rise by 1 degree Celsius, but from now on it will take just 50 years to do the same. A number of academic documents reported the rapid solution of ice crystal in both the North and South poles, and as a consequence, the phenomena of "El Nino" and "La Nina" have broken out, effecting the floods, droughts and changes in the course of 'warm' and 'cold' water streams in the oceans. All these terrible events, which have been never seen before, have rendered great threats and risks to the survival of the world. It wonders that this signals "The Second Coming"* as written by W. B. Yeats, a famous English poet in the early twentieth century.

However, the global warming as mentioned above, though it is a great concern confronting the world, is indeed an 'external heat' that affects an 'external' world, here implying both the earth as well as the body of human beings. There still exists another kind of heat burning the mind of human beings all the time and knowing no extinction. It is the 'inner or internal' heat. Once the Lord Buddha said in the Adittapariyayasutra, **'Perpetually burned are the sense-organs, sense-objects and mind of mankind by the fire of greed (Lobha), the fire of hatred (Dosa) and the fire of**

delusion (Moha). Absolutely peaceful is the complete extinction of these three kinds of fire.' Thus, there arises a question pending an answer from the higher education institutions, especially Buddhist universities/colleges, 'How can human beings survive amidst both external as well as internal heats?'

Problem of Worsening Humanitarianism

After the World War II, all the countries the world over, especially the new-born nations that are called either 'underdeveloped' or 'less-developed' or 'developing' countries, have been, more or less, falling in the labyrinth of severe competition to upgrade themselves to the status of 'developed country'. This could be achieved, they thought, through the development of human resources to the extent that they are competent enough to develop technology and know-how, or at least, know how to use them properly. Towards this end, the related policy has been designed, and higher education institutions become a hope. To comply with the government policy, higher education institutions have developed their own curricula or learning programs, with a particular emphasis on modern technologies and know-how deemed inevitable for development of the country, for example, engineering, architecture, industry, computer science, and so on.

As a matter of fact, man is composed of two main substances, namely, body and mind. To develop these two aspects of human beings, the educational philosophy focuses on the development of "Four H's", standing for Head, Heart, Hand and Health. This means that in training students all schools and educational institutions are required to integrate the four fields of study comprising knowledge, ethics, arts and health care. It is no good at all, should

* 'The Second Coming' is a poem written by W. B. Yeats, warning mankind of the disaster likely to happen, if the message of God is neglected, not brought into practice. The first coming, according to Yeats, is the coming of Jesus Christ, that means love, peace and happiness, but the second coming is absolutely opposite.

any field of training is lacking or over-emphasizing.

There is a saying very often quoted in the field of education, **'Man is the product of education.'** Then, what will happen if most of graduates have been trained or developed more in the fields of knowledge and technology, but less in the fields of ethics and arts? Certainly, the human resources might have been trained in the fields in need for the national development, and graduates might have been produced as intended, and the countries might have been developed as hoped, but what is about the quality of life of man as man? How can the educational institutions be assured they have not produced, to the nation, the **'robots'** who lack humanitarianism, full of competency to work alone with machines, but without interaction with other human fellows in the society as proper as human beings should treat one another. A lot of examples can be found at the time being, specifically in the countries calling themselves 'developed countries'. The more developed in the field of technology and knowledge the nations become, the more crimes and suicides have been increasing.

Buddhist Concept Toward the Two Problems

As for the problem of warming world, it can be said, with no reluctance, that Buddhism is the religion very friendly to nature. Take for instance the life of the Lord Buddha himself. Historically, the Lord Buddha was born in the grove of Sala trees, enlightened under the shade of the Bodhi tree, and passed away in the forest of Sala trees. Moreover, He spent most of his life in the forest: the temples like Jetavana and Puppharama were situated in the parks full of various kinds of trees. In the Vinaya or rules laid down by the Lord Buddha for the monk and nun followers to fol-

low, there are a number of articles prohibiting monks and nuns to cut down the trees or do any harm to the trees and greenies (Bijagama and Bhutagama). Even in the Suttanta Scripture, there are several sutras dealing with practicing meditation, where the followers were directed to go to the jungle, caves and the roots of the tree, where they can stay and practice meditation amid the natural surroundings. Once the Lord Buddha said, **"Inspiring, indeed, is the place where arahantas dwell, be it a village, a forest, a vale or a hill."** (Dhammapadagatha No. 98)

Therefore, with a view to rescuing the globe from the rapidly increasing temperature, the Buddhist followers, both monks and lay people, have contributed more since the time of the Lord Buddha till the present. In Thailand, where the deforestation is rampant, and the natural resources are in the state of great risks, Buddhist monks who are dwelling in the forest temples have taken a prominent role in preserving the forest, land and water, especially the watershed forests. The clusters of trees that are still remaining green and rain-drawing are mostly the places where the temples are situated, while the places all around have been left barren of big trees. Not only does the role of Buddhist monks help protect the nature, but they also propagate the Buddhist teachings for the people to mitigate their greeds, or in other words, unlimited needs, which are the main cause of environmental destruction, as once Mahatma Gandhi, the late great leader of India, said, **'Human needs are unlimited, but natural resources are limited.'** Then, through abiding by the principles of the Buddhist Teachings, human needs can be reduced step by step to the optimal level that can be gratified by the limited natural resources; otherwise, they will be further de-

stroyed, and the global temperature will continue increasing to the extent that all living things cannot be residing on this planet any longer.

As regards the internal world, the mind of man, which is all the time being burned by the fire of defilements or Kilesas like the fire of greed, hatred and delusion, it is the direct, undeniable responsibility of the Buddhist followers to mitigate and, finally, put an end to them, and at the same time, teach or advise some other people to do the same for the sake of their own spiritual coolness. For monks, the statement they proclaim while requesting for ordination by the preceptor indicates 'the deliverance of all defilements to achieve 'Nibbana' as the ultimate goal of living the sublime life. Even the lay disciples themselves, whilst giving donation or observing the Precepts, also speculate them as the factors to the achievement of the complete extinction of the fire of defilements. According to Buddhism, the Lord Buddha taught nothing but 'the absolute extinction of suffering' that could be implied as the coolness of both the external world or the world of land as well as the internal world or the human mind.

So far as the problem of the worsening humanitarianism is concerned, all the religions, be they theistic or atheistic, teach their followers to bring into practice the principles of 'Love' and 'Loving-kindness' for the sake of their peaceful co-existence. By this, the followers are taught to love God as well as their own selves and their neighbours. The principle of love or loving-kindness ensures the perfection of humanitarianism, through which human beings shall treat one another and even to their being fellows, and it also guarantees the peacefulness and happiness of mankind.

However, the all-surpassing

teachings of Buddhism entirely emphasizes on the self-independence of mankind through practicing the Three Buddhist Training Systems, i.e., Precept(Sila), Meditation (Samadhi) and Wisdom (Panna), the fulfillment of which is ensured to lead directly to the full freedom of human mind.

Role of Buddhist Universities/Colleges

As earlier mentioned, the Buddhist Teachings can be applied to help solve the problems of both global warming and decaying humanitarianism. The role of the Buddhists universities and colleges, branded as either Theravada or Mahayana Buddhism, is to propagate and spread them to the community worldwide, in order to draw the world's attention to Buddhism as an effective medicine to cure the ailing world.

Therefore, Buddhist universities or colleges that are determined to offer the training programs in the fields of humanities and social science with Buddhism as core subject shall be firmly strict to their own principal disciplines. As an evidence, the problems of global warming and declining humanitarianism are mainly caused by human beings who have been trained more in technology and know-how, but less in the field of humanities and sociology. It is an excellent opportunity widely open for the Buddhist universities to step in and fill the gap or the pit experienced by the nations by means of manufacturing graduates equipped with high competency in the disciplines of their orientation so that the society may be liberated of the encountering dilemmas.

In the globalization age, a country succeeds in the development of modern technology and know-how becomes the pride of some other countries, and the man well-versed in the technology and know-how is also the pride of the

society. This despite the fact that it is a turning point of humanity to lose its own 'humanity' and start to be an engine or, in other words, a robot itself. The loss of humanity leads to the deterioration of humanitarianism to the extent that man may regard himself as 'inhuman'. As a result, he shall foster the attitude of 'inhumanity' toward his human fellows, as well. Under such circumstances, one who is in the state of losing 'Right Concept' psychologically dares to do whatever actions even greatly harmful to mankind.

Suggestions and Recommendations

As the Lord Buddha said, **'The unity of the group brings about the success'** (*sabbesam sanghabhutanam samaggi vuddhisadhika*). This implies that working alone, though successful, may render just a slight impact upon the society, while working together in the form of 'movement' or 'group' or 'unity', whatever to be called, shall affect the society in a large scale. Therefore, it is suggestible hereby that all the Buddhist universities and colleges worldwide, both in the Theravada and Mahayana traditions, join hands to establish the federation by the name of **'International Federation of Buddhist Universities'** (IFBU), of which all Buddhist universities and colleges are requested to subscribe as members. The executive board shall be formed up to manage the organization, of which the related details have to be worked out. Through this channel, it is sure that all the federation members will unite their efforts to help solve the world's problems, effectively and efficiently. Moreover, the Federation's functions will also lead to the resource sharing as well as the academic cooperation programs amongst the member institutions, and in the long run, the rating of all Buddhist universities in terms of

educational standards and quality assurances will be also set up instead of those ruled out by the public body, which is by no means considered beneficial to the Buddhist educational institutions. The establishment also coincides with the theory of the across-border higher education, which is now in the process of promotion by most of higher learning institutions around the world, though not yet concretized so far.

Conclusion

As the Buddhist strongholds to promote and protect Buddhism against external undesirable attacks, whilst propagating the principles of Buddhism to the world community so that they will coexist peacefully, the Buddhist universities/colleges are required to popularize to the world the Buddhist Teachings that can absolutely cure the world of its confronting dilemmas, be they the problem of warming world or that of worsening humanitarianism. However, to achieve the goal, all of them have to cooperate and share resources among themselves in order to be much stronger and healthier. In fact, Buddhist societies are very powerful in all aspects, but in lack of concrete cooperation their appearance to the public eyes seem very weak and fragile. Now it is the time for all the Buddhist universities/colleges to unite their strength and resources ; otherwise, they will miss the 'Last Train' and suffer a great regression, and at last the extinction, which in turn will severely affect the security of Buddhism.

An English proverb saying, 'United we live, divided we die', shall be applied to the situation of Buddhist educational institutions at the time being and in the long run.

ศาสนวิทยาการ

สุวัฒน์ เจริญสุข

อาจารย์พิเศษคณะสังคมศาสตร์ มจร

การเวียนว่ายตายเกิด

(ต่อจากฉบับที่แล้ว)

การให้ผลของกรรม

“โลกมีกรรมเป็นผู้นำ”

(อรรถกถาอัญญาสาลินี)

การให้ผลของกรรม เป็นกฎอันสลับซับซ้อน พระพุทธเจ้าเท่านั้นที่ทรงเข้าใจได้ทั้งหมด การที่จะเข้าใจเรื่องยุ่งยากนี้อย่างแจ่มแจ้ง จำเป็นจะต้องทำความเข้าใจกระบวนการของจิตที่เรียกว่า “จิตตวิถี” ตามหลักอภิธรรม

จิต ซึ่งเป็นส่วนประกอบสำคัญของสิ่งที่เรียกว่า มนุษย์นั้น มีบทบาทสำคัญที่สุดในตัวมนุษย์ที่เปรียบเสมือนเครื่องจักรอันสลับซับซ้อน จิตนี้เองที่ทำให้คนบริสุทธิ์หรือไม่บริสุทธิ์ แท้จริงแล้ว จิตเป็นทั้งศัตรูร้ายกาจที่สุด และเป็นมิตรผู้ยิ่งใหญ่ที่สุดของตนเอง

เมื่อคนนอนหลับสนิทโดยไม่ฝันนั้น เขาจะรู้สึกว่ามีจิตชนิดหนึ่ง “อยู่นิ่ง ๆ ไม่เคลื่อนไหว” ไม่มากก็น้อย จิตชนิดนี้ มีลักษณะเหมือนกับจิตที่คนรู้สึกขณะปฏิบัติ (เกิด) และขณะตาย (จติ) ศัพท์พุทธปรัชญาเรียกจิตประเภทนี้ว่า “ภวังคจิต” แปลว่า องค์ประกอบของชีวิต หรือ เหตุปัจจัยสำคัญของชีวิต ภวังคจิต เกิดขึ้นแล้วดับไปทุกขณะ ไหลไปเหมือนลำธารไม่คงอยู่อย่างเดิมสองขณะติดต่อกัน

เรารู้สึกว่ามีภวังคจิตทั้งในขณะที่หลับสนิทและขณะตื่น ในระหว่างที่ดำเนินชีวิตอยู่นั้น เรารู้สึกว่า มี

THE WORKING OF KAMMA

“By kamma is this world led.”

ATTHASALINI

The working of Kamma is an intricate law which only a Buddha can fully comprehend. To obtain a clear understanding of this difficult subject it is necessary to acquaint oneself with thought - processes (*cittavithi*) according to Abhi - dhamma.

Mind or consciousness, the essence of the so called being, plays the most important part in the complex machinery of man. It is mind that either defiles or purifies one . Mind in fact is both the bitterest enemy and the greatest friend of oneself.

When a person is fast asleep and is in a dreamless state, he experiences a kind of consciousness which is more or less passive than active. It is similar to the consciousness one experiences at the moment of conception and at the moment of death (*cuti*). The Buddhist philosophical term of this type of consciousness *Bhavanga* which means factor of life, or indispensable cause or condition of existence, Arising and perishing every moment, it flows on like a stream not remaining the same for two consecutive mo-

ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๔๙

มิถุนายน - กรกฎาคม ๒๕๕๐

ขณะของภวังคจิตมากกว่าจิตประเภทอื่น เพราะฉะนั้น ภวังคจิต จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญของชีวิต

นักวิชาการบางท่านถือว่า ภวังคจิต คือสิ่งเดียวกับ จิตได้สำนึก พจนานุกรมปรัชญาให้คำจำกัดความไว้ว่า จิตได้สำนึกคือ “ส่วนแยกของจิต” ที่นักจิตวิทยา และนักปรัชญาบางท่านอ้างว่ามีอยู่ได้จุดเริ่มต้นของจิต”

บรรดานักปรัชญาตะวันตก มีความเห็นว่า จิตได้สำนึกและจิตสำนึก (จิตปกติ) เกิดขึ้นพร้อมกัน แต่พุทธปรัชญาเห็นว่า จิตทั้งสองประเภทนั้น ไม่ได้เกิดขึ้นพร้อมกัน

พุทธปรัชญา กล่าวว่า ไม่มีขณะใดที่เราไม่รู้สึกรู้ว่า มีจิตเฉพาะอยู่ดวงหนึ่ง ซึ่งยึดเกาะอยู่กับอารมณ์บางอย่าง ไม่ว่าจะเป็นรูปหรือนาม เวลาจำกัดที่จิตยึดเกาะอารมณ์นั้น เรียกว่า “หนึ่งขณะจิต” ขณะจิตแต่ละขณะมีขณะจิตอื่นติดตามมา ความเร็วของความต่อเนื่องของขณะจิตเหล่านั้น เทียบจะคำนวณไม่ได้ โดยความรู้ของมนุษย์ บรรดาพระอรรถกถาจารย์กล่าวว่า ในขณะชั่วฟ้าแลบครั้งหนึ่งนั้น อาจเกิดขณะจิตได้หลายล้านๆ ขณะ

ภวังคจิตไม่ใช่จิตซ้อนจิต หรือจิตใต้ระดับจิต และก็ไม่ตรงกับจิตที่ประสาทสัมผัสไม่รู้ของ เอฟ ดับเบิลยู. ไมเออร์ ด้วย ภวังคจิตจะไม่มีใช้ในปรัชญาตะวันตก หรือบางทีเราอาจจะกำลังใช้ศัพท์ปรัชญาเหล่านี้ด้วยความหมายที่ต่างกันได้

ที่เรียกว่า “ภวังคจิต” นั้นก็เพราะมันเป็นองค์ประกอบสำคัญเพื่อให้ชีวิตดำเนินต่อไป ศัพท์ภาษาอังกฤษที่ใกล้เคียง “ภวังคจิต” มากที่สุด คือ life continuum แปลว่าความเป็นไปอย่างต่อเนื่องของชีวิต

ภวังคจิต ซึ่งคนรู้สึกเสมอตราบใดที่ไม่มีสิ่งเร้าภายนอกมาขัดขวางนี้จะเคลื่อนไหว “หนึ่งขณะ” แล้วดับไป เมื่ออารมณ์ที่เป็นรูปหรือนามเข้าสู่จิต อย่างเช่น สมมติว่าอารมณ์ที่ปรากฏในจิตนั้น คือ รูป เมื่อกระแสของภวังคจิตถูกยับยั้งหรือถูกตัดขาดจากอารมณ์แล้ว จิตที่รับอารมณ์ใหม่ทางตา, หู, จมูก, ลิ้น และกาย ซึ่งเรียกว่า ปัญจทวารวัชชนะ และมีหน้าที่นำจิตเข้าสู่อารมณ์ก็เกิดขึ้นแล้วดับไป

ments.

We do experience this type of consciousness not only in a dreamless state but also in our waking state. The course of our life we experience Bhavanga thought-moments more than any other type of consciousness. Hence *Bhavanga* becomes an indispensable condition of life.

Some scholars identify *Bhavanga* with sub-consciousness. According to the *Dictionary of Philosophy* sub-consciousness is “a compartment of the mind alleged by certain psychologists and philosophers to exist below the threshold of consciousness.”

In the opinion of western philosophers sub-consciousness and consciousness co-exist. But, according to Buddhist philosophy, no two types of consciousness co-exist.

Nor is *Bhavanga* a sub-plane. It does not correspond to F. W. Myer's subliminal consciousness either. There does not seem to be any place for *Bhavanga* in Western Philosophy. Perhaps we may to using these philosophical terms with different meanings.

Bhavanga is so called because it is an essential condition for continued existence. Life-continuum has been suggested as the closest English equivalent for *Bhavanga*.

This *Bhavanga* consciousness, which one always experiences as long as it is uninterrupted by external stimuli, vibrates for a thought-moment and passes away when a physical or mental object enters the mind. Suppose, for instance the object presented is a physical form. Now when the *Bhavanga* stream of consciousness is arrested, sense-door consciousness (*pañcadvārāvajjana*), whose function is to turn the consciousness towards the object, arises and passes away. Immediately after this there arises visual consciousness (*cakkhuvinnāna*) which sees the object, but yet knows no more about it. This

ต่อมาจิตที่รับรู้อารมณ์ทางตาที่เรียกว่า จักขุวิญญาณ ได้เห็นรูป แต่ไม่รู้อะไรมากกว่า “เห็นรูป” ก็เกิดขึ้นทันทีหลังจากนั้น ขณะจิตที่เป็นตัวรับรู้อารมณ์ที่เห็นซึ่งเรียกว่า สัมปฏิจันณะ ก็เกิดตามมา ต่อจากนั้นขณะจิตตรวจสอบที่เรียกว่า สันตிரณะ ก็เกิดขึ้นแล้วเข้าตรวจสอบอารมณ์ที่เห็นนั้น ขณะหนึ่ง ต่อมาขณะจิตที่เป็นตัวกำหนด หรือตัดสินอารมณ์ที่เรียกว่า โวภูฏัพพะณะ ก็เกิดขึ้นทำหน้าที่ต่อไป **ฉาน** ซึ่งเป็นขั้นสำคัญทางจิตก็เกิดจากโวภูฏัพพะณจิตนี้ กรรมไม่ว่าจะเป็นกุศลหรืออกุศล ถูกตัดสินในจิตขั้นนี้และกรรมก็ให้ผลในจิตขั้นนี้

ถ้าโง่ภูฏัพพะณจิต พิจารณาว่า “ถูกต้อง” กรรมนั้นก็เป็นกุศล แต่ถ้าพิจารณาว่าไม่ถูกต้อง กรรมนั้นก็เป็นอกุศลไป กระบวนการของฉานอาจจะเป็นกุศลหรือ อกุศลก็ได้ โดยไม่คำนึงว่า อารมณ์ที่ปรากฏขึ้นในจิตนั้นน่าพอใจ (ดี) หรือไม่น่าพอใจ (ไม่ดี) เช่น ถ้าเราพบศัตรู ความโกรธย่อมเกิดขึ้นโดยอัตโนมัติ แต่ผู้ฉลาดรู้จักควบคุมตัวเองก็จะแผ่เมตตาจิตให้แก่ศัตรูนั้น เพราะฉะนั้น พระพุทธเจ้าจึงตรัสว่า

**“ทำกรรมเอง ย่อมเศร้าหมองเอง
ไม่ทำกรรมเอง ย่อมบริสุทธิ์เอง
ทั้งความเศร้าหมองและความบริสุทธิ์
อยู่ที่ตัวเราเอง ไม่มีใครทำให้คนอื่นบริสุทธิ์ได้”**

(ธรรมบท คาถา. 165)

มีความจริงที่ยอมรับกันอยู่ข้อหนึ่งว่า สิ่งแวดล้อม, สถานการณ์, อุบนิสัย เป็นต้น คือตัวกำหนดความคิดทั้งหลายของเรา ในหลายๆโอกาส การตัดสินใจอย่างอิสระมีความสำคัญรองลงมา อย่างไรก็ตาม มีความเป็นไปได้ที่เราจะเอาชนะพลังภายนอกเหล่านั้นด้วยการทำจิตให้เป็นกุศลโดยใช้การตัดสินใจอย่างอิสระของเราเอง

สิ่งแวดล้อมภายนอก อาจจะเป็นองค์ประกอบที่เป็นเหตุปัจจัย แต่ตัวเรานี่เองคือ ผู้ทำให้เกิดกรรมโดยตรงซึ่งจะส่งผลตามมาในภายหลัง

การแปลคำว่า **ชวณะ** เป็นภาษาอังกฤษให้ถูกต้อง

sense operation is followed by a moment of the reception of the object so seen (*sampaticchana*). Next arises the investigating thought - moment (*santīrana*) which momentarily examines the object so seen. This is followed by the determining thought - moment (*votthapana*) when discrimination is exercised and freewill may play its part. On this depends the subsequent psychologically important stage *Javana*. It is at this stage that an action is judged. Whether it be moral or immoral. Kamma is performed at this stage.

If viewed rightly (*yonisomanasikāra*), it becomes moral; it wrongly (*ayonisomanasikāra*) immoral. Irrespective of the desirability or the undesirability of the object presented to the mind, it is possible for one to make the *Javana* process moral or immoral. If, for instance, one meets an enemy, anger will arise automatically. A wise person might, on the contrary, with self-control, radiate a thought of love towards him. This is the reason why the Buddha states:

“By self is evil done,
By self is one defiled,
By self is no evil done,
By self is one purified.

Both defilement and purity depend on oneself.

No one is purified by another.”

It is an admitted fact that environment, circumstances, habitual tendencies and the like condition our thoughts. On such occasions freewill is subordinated. There exists however the possibility for us to overcome those external forces and produce moral and immoral thoughts exercising our own freewill.

An extraneous, element may be a causative factor, but we ourselves are directly responsible for the actions that finally follow.

It is extremely difficult to suggest a

ตามภาษาบาลีเดิมมันเป็นเรื่องยากมาก

บางท่านเสนอให้ใช้คำว่า apperception ซึ่งหมายถึงการมีสติสัมปชัญญะ บางท่านเสนอให้ใช้คำว่า impulse ซึ่งแปลว่า แรงกระตุ้น เป็นอีกทางเลือกหนึ่ง แต่คำหลังนี้จะถูกใจน้อยกว่าคำแรก ในที่นี้จึงยังคงใช้คำว่า “ชวนะ” อย่างเดิม

ชวนะ ตามตัวอักษรแปลว่า เล่น หรือ ไหล ที่เรียกว่า ชวนะ ก็เพราะว่าตามกระบวนการทำหน้าที่ของจิตนั้น จิตเล่นหรือไหลจนสุดวิถีสวม 7 ขณะจิต หรือในเวลาใกล้ตาย จิตเล่นไป 5 ขณะจิตโดยมีอารมณ์อย่างเดียวกัน สภาพของจิตที่เกิดขึ้นในขณะจิตทั้งหมดนี้เหมือนกัน แต่มีพลังเข้มข้นแตกต่างกัน

suitable rendering for *Javana*.

Apperception is suggested by some. Impulse is suggested as an alternative rendering, which seems to be less satisfactory than apperception. Here the Pali term is retained.

Javana, literally, means running. It is so called because, in the course of a thought-process, it runs consequently for seven thought-moment, at times of death, for five thought-moments with an identical object. The mental states occurring in all these thought-moments are similar, but the potential force differs.

(อ่านต่อฉบับหน้า)

ปัญญาจักษุ

ใบสมัครสมาชิกสมาชิกรายสองเดือน ของมหาวิทยาลัย

วันที่ เดือน พ.ศ.

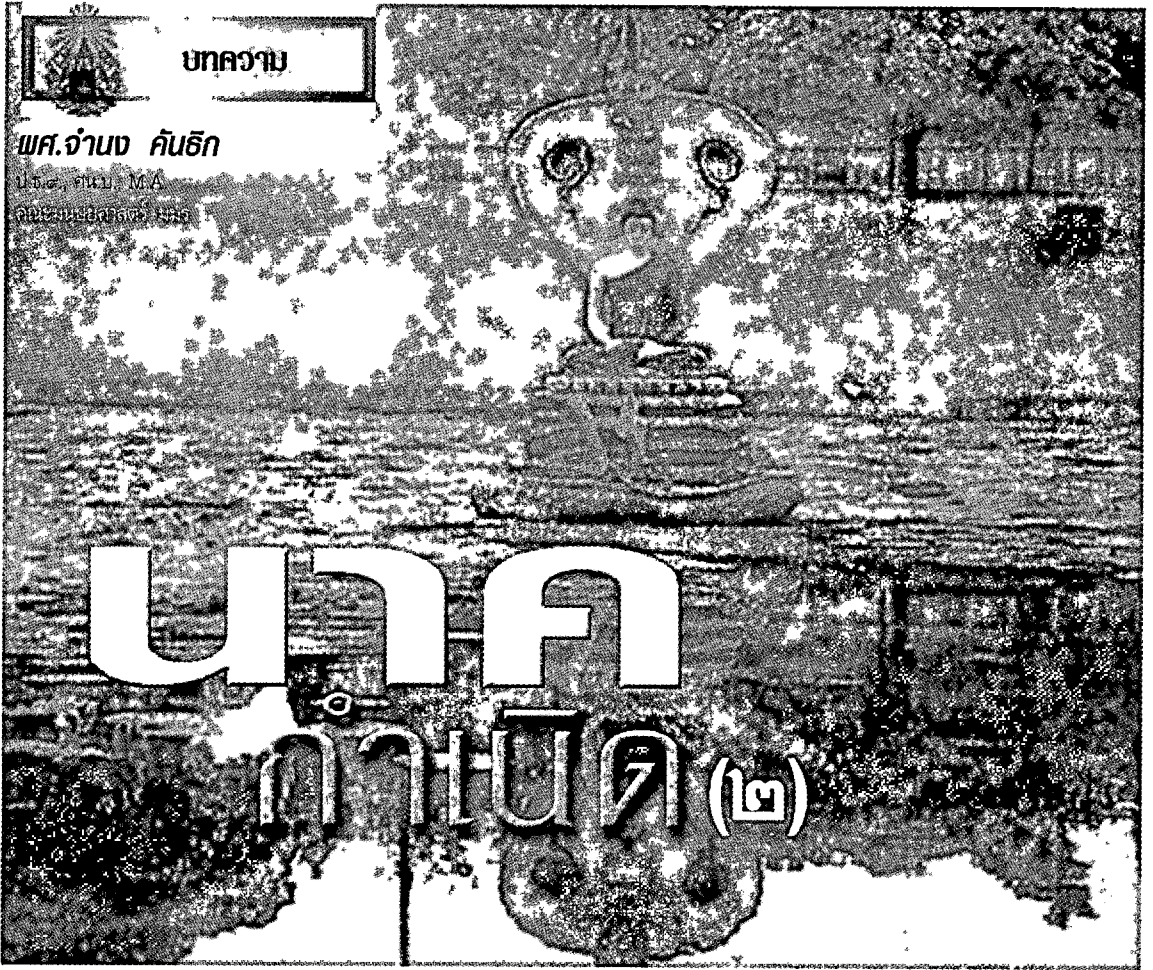
ชื่อ ฉายา/นามสกุล.....

ที่ติดต่อทางไปรษณีย์

รหัสไปรษณีย์..... โทรศัพท์

ประสงค์สมัครเป็นสมาชิกรายสองเดือนปัญญาจักษุเป็นเวลา ปี (ค่าสมาชิก ๑ ปี ๖ ฉบับ ๑๒๐ บาท รวมค่าส่ง) ได้แนบธนาคัต/ตัวแลกเงิน จำนวน บาท สั่งจ่าย ปท บางลำภู ในนามผู้จัดการ ผศ.จำนง คันธิก สำนักงานกองวิชาการ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ถนนพระสุเมรุ เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

โทร ๐๒ ๒๕๒ ๕๓๐๒, ๐๒ ๒๕๑ ๖๔๒๗, ๐๒ ๒๕๒ ๕๑๐๕ โทรสาร ๐๒ ๒๕๑ ๐๒๕๔

บทความ

พศ.จانبง คันธิก

ป.ศ.จانبง MA
คณะมนุษยศาสตร์ มจร

นาค กำเนิด (๒)

กำเนิดหรือโยนิ ทั้ง ๔ นี้ มีได้จำกัด เฉพาะนาค แต่ยังมีสัตว์อื่นๆ อีกหลายประเภทที่มีกำเนิดแบบนี้ ท่านมีคำอธิบายว่า

อันทชะ สัตว์เกิดในไข่ คือออก เป็นฟองก่อนแล้วจึงฟักเป็นตัว เช่น นก เป็ด ไก่ เป็นต้น

ชลาพุชะ สัตว์เกิดในครรภ์ คือ คลอดออกมาเป็นตัว เช่น คน โค สุณัข

แมว เป็นต้น

สังเสทชะ สัตว์เกิดในโคล คือ เกิดในกองขี้แฉะหมักหมม เน่าเปื่อย แพร่ขยายออกไปเอง เช่น กิมิชาติบาง ชนิด

โอปปาติกะ สัตว์ผุดขึ้น คือ เกิด ผุดเก็บตัวในทันใด ได้แก่ เทวดา สัตว์ นรก มนุษย์บางพวก และเปรตบางพวก ท่านว่าเกิดและตาย ไม่ต้องมีเชื้อหรือ

ซากปรากฎ*

ในที่อื่นๆ เรียงลำดับ ชลาพุชะ ขึ้นเป็นข้อ ๑ แต่ในนาคสังยุต เล่ม ๑๗ นี้ เอาอันทชะ เป็นลำดับ ๑ อาจเป็นได้ว่า ในที่อื่น เอาชลาพุชะขึ้นก่อนเพราะ เห็นได้ง่ายอย่างมนุษย์ เป็นต้น เป็นการ อธิบายกำเนิดทั่วไป แต่ในที่นี้เป็น การบอกถึงความสูงต่ำของกำเนิด และได้ ยกอันทชะขึ้นก่อน ตามที่จริงน่าจะเริ่ม จากสังเสทชะ พวกหนอนน่าจะต่ำกว่า สัตว์ที่เกิดจากไข่ แต่คัมภีร์คงมีเหตุผล ที่ลึกกว่านี้ จึงได้เรียงอันทชะก่อน

*ที่.ปา ๑๑/๒๖๓/๒๔๒.ม.ฐ ๑๒/๑๖๙/๑๔๗
พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม ๑๗๑/๑๓๔
ส. ขนธ. ๑๗/๓๒๔/๓๐๐.

อนึ่ง ในพระไตรปิฎกต่อจากภาคสังยุต
นี้ (๑๓/๕๑๙/๒๙๘) ได้แสดงถึงกำเนิด
ของสัตว์พิเศษอีกประการหนึ่ง คือ
ครุฑ มีกำเนิด ๔ ชนิดคล้ายนาค และ
มีความปรารถนากำเนิดที่สูงขึ้นไป
เหมือนนาค

ภิกษุรูปหนึ่งเกิดความสงสัยว่า
อะไรเป็นเหตุเป็นปัจจัยเครื่อง (อุค
ทหนฺ) ให้นาคที่เป็นอุปาทิกะบางพวก
ในโลกนี้ รักษาอุโบสถและสละกายได้

พระผู้มีพระภาคตรัสตอบว่า
ดูก่อนภิกษุ นาคบางพวกที่เป็นอุป
ปาติกะในโลกนี้ มีความติดอย่งนี้ว่า
เมื่อก่อนเราได้เป็นผู้กระทำการทั้งสอง
ด้วยกาย ด้วยวาจา ด้วยใจ พวกเรานั้น
กระทำการทั้งสองด้วยกาย ด้วยวาจา
ด้วยใจ เมื่อตายไป จึงเข้าถึงความเป็น
สหาย (คือเกิด) ของพวกนาคที่เป็นอุป
ปาติกะ ถ้าวินนี้ พวกเราพึงประพฤติ
สุจริตด้วยกาย ด้วยวาจา ด้วยใจ เมื่อ
เป็นอย่างนี้ เมื่อตายไป พวกเราจะพึง
เข้าถึงสุคติโลกสวรรค์ เชิญพวกเรามา
ประพฤติสุจริตด้วยกาย ด้วยวาจา ด้วย
ใจเสียในบัดนี้เถิด ดูก่อนภิกษุ ข้อนี้แล
เป็นเหตุเป็นปัจจัยให้นาคที่เป็นอุป
ปาติกะบางพวกในโลกนี้ รักษาอุโบสถ
และสละกายได้

อรรถกถาอธิบายความต่อนี้ว่า
คำว่า ทำกรรมทั้งสอง คือ ทำกรรม
สองอย่าง ทำกุศลและอกุศล

ที่ว่า สละกาย (ไวสญฺญุกายา) คือ

ปล่อยกายโดยไม่คำนึงถึงอันตรายที่
เกิดจากหมองู

คำอธิบายของพระอรรถกถา
จารย์ก็ยิ่งกว้างไป ทำบุญทำบาป ๒
อย่างจึงมาเกิดเป็นนาค มนุษย์หรือสัตว์
ประเภทอื่นก็ทำบุญและบาปด้วยกันได้
ไปเกิดภพต่างๆ ทำไม่มาเกิดเป็นนาค
การเกิดเป็นมนุษย์พอมิรายละเอียดให้
เช่น คัมภีร์อภิธรรม อธิบายว่า เกิดเป็น
มนุษย์ด้วยมหากุศลจิต ๘ ดวง และ
ตอนปฏิสนธิประกอบด้วยไตรเหตุ
หรือทวิเหตุ คือ ส่วนที่เป็นกุศลต้องมี
๓ ส่วน (อโลภเหตุ อโทสเหตุ และ
อโมหเหตุ) หรือ ๒ ส่วนเป็นอย่างน้อย
ในพระสูตรบางสูตรให้รายละเอียด เช่น
จุฬัมภวิรังค์สูตร^๑ มหาคัมภวิรังค์
สูตร^๒ มัลลิกาสูต^๓ บอกว่า เพราะ
เป็นคนขี้โกรธเมื่อเกิดภพใหม่จะมีผิว
พรรณทรม ชื่นเนียว ส่งผลให้เกิดเป็น
คนขี้ดสน ผูกความริษยา ส่งผลให้เป็น
คนต่ำศักดิ์ เป็นต้น

ในอรรถกถาธรรมบท ซึ่งผู้ศึกษา
บาลีได้แปลกันมามีเรื่องเกิดเป็นนาค
คือ ในอดีตกาล สมัยศาสนาของพระ
กัสสปะพุทธเจ้า ภิกษุรูปหนึ่ง โดยสาร
ทางเรือ ได้เอาเมื่อจับใบตะไคร้หน้าเลน
ใบตะไคร้หน้าหาด ท่านไม่แสดงอาบัติ
โดยคิดว่า เป็นอาบัติเล็กน้อย ผ่านไป
นานปี พอจะมรณภาพ คิดถึงเรื่องนี้
เกิดความเศร้าหมองเดือดร้อน พอ
มรณภาพจึงไปเกิดเป็นพญานาคราช

เห็นอัตตภาพร่างกายตัวเองแล้ว เกิด
ร้อนใจว่า อุตส่าห์บำเพ็ญสมณธรรม
นานปี กลับต้องมาบังเกิดในอเท
ตุกกำเนิด มีกบ เขียด เป็นอาหาร และ
เรื่องนี้จบลงด้วยการที่นาคราชได้
พบพระพุทธเจ้า ได้ฟังธรรม พระ
พุทธเจ้าจึงตรัสพระคาถาว่า

กัจฉโณ มนุสฺสปฏิลาโก

กัจฉโณ มจฺจานชีวิต

กัจฉโณ สทฺธมฺมสฺสนํ

กัจฉโณ พุทฺธานุปฺปาโท

การได้อัตตภาพ (เกิด) เป็นมนุษย์ ยาก
การดำรงชีวิตของสัตว์ทั้งหลาย ยาก
การได้ฟังพระสัทธรรม ยาก
การเกิดขึ้นของพระพุทธเจ้า ยาก

ที่บอกว่า เกิดอเทตุกกำเนิด คือ
กำเนิดของผู้อยู่ในอบายภูมิ เช่น สัตว์
ดิรัจฉาน ตอนเกิดไม่มีกุศลประกอบ
ทำนิจใช้ว่า อเทตุกะ รวมแล้ว คือเกิด
ด้วยต้นเหตุต่ำสุด คือไม่มีต้นเหตุ

ตอนทำเรื่องเมื่อพญานาคราช
ได้ฟังธรรมแล้ว พระอรรถกถาจารย์
สรุปว่า พญานาคราช (ถ้าเป็นมนุษย์)
จะสำเร็จโสดาปัตติผลได้ในวันนั้น แต่
ไม่สามารถบรรลุได้ เพราะตนเองเป็น
ดิรัจฉาน แต่ก็ได้สวैयाผลบุญตามสัดส่วน
ที่ได้พบพระพุทธเจ้า คือ นาคตัว
อื่นๆ ถึงจะปลอมตัวเป็นมนุษย์ได้ แต่
เวลาสำคัญ ๕ ฐานะ คือ ขณะปฏิสนธิ
ลอกคราบ หลับสนิท เสพเมถุนกับนาง
นาคด้วยกัน จุตติ ต้องกลับสู่สภาพเดิม
เป็นนาค (งู) เหมือนเดิม แต่พญาเอก
ปัตตนาคราชนี้ ไม่ต้องลำบากในฐานะ
๕ นี้ เปลี่ยนร่างกายอัตตภาพเป็นมนุษย์

^๑ม.ญ ๑๔/๕๘๐/๓๗๖

^๒ม.ญ ๑๔/๖๐๓/๓๘๙

^๓อง จตุกก. ๒๑/๑๙๗/๒๗๕

ได้ตลอดเวลา (แต่ถึงจะเปลี่ยนร่างกายเป็นมนุษย์ได้ ก็ยังเป็นนาคอยู่นั่นเอง เพราะถือกำเนิดมาเป็นเช่นนั้น)

ตามธรรมเนียม มีข้อความระบุย้ำแน่นอนว่า นาค มีกำเนิดเป็นอเหตุสัตว์ คือ กำเนิดต่ำยิ่ง และมีอนุสติอยู่ว่า อย่าดูหมิ่นบาปกรรมหรือความผิดเล็กน้อย อาจนำไปสู่ทุกข์ได้ตามที่จริงเพียงใบตะไคร้ น้ำชาตสำหรับคนทั่วไปถือเป็นบาป แต่สำหรับพระภิกษุ การล่วงละเมิดสิกขาบทแม้เล็กน้อยก็มีโทษ เหมือนเกิดสงครามคนทั่วไปไม่เอออกรบก็ไม่มีโทษ แต่สำหรับทหารเกิดสงครามแล้วไม่เอออกรบ อาจถูกอาญาทัณฑ์ถึงประหารชีวิตได้ พระคือทหารของพระพุทธเจ้า

ปรารถนาจะเกิดเป็นนาค

ในนาคสังยุต เช่นกัน มีเรื่องที่น่าสนใจว่า ภิกษุรูปหนึ่ง ทูลถามพระผู้มีพระภาคว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ อะไรหนอเป็นเหตุเป็นปัจจัยให้บุคคลบางคนในโลกนี้ เมื่อตายไปเข้าถึงความเป็นสหายของพวกนาคที่เป็นอถตตะ พระเจ้าข้า

พระผู้มีพระภาคตรัสตอบว่า ดูก่อนภิกษุ บุคคลบางคนในโลกนี้ เป็นผู้กระทำความผิดทั้งด้วยกาย ด้วยวาจา ด้วยใจ เขาได้สดับมาว่า พวกนาคที่เป็นอถตตะมีอายุยืน มีวรรณะงาม มีความสุขมาก เขาจึงมีความปรารถนาอย่างนี้ ดูก่อนภิกษุ ข้อนี้แลเป็นเหตุ เป็นปัจจัย ให้บุคคลบางคนในโลกนี้เมื่อตายไปเข้าถึงความเป็นสหายของพวกนาคที่เป็นอถตตะ

ตามพระสูตรนี้ มีข้อที่น่าคิด คือ แม้พวกนาคเป็นดิรัจฉาน แต่ก็ยังมีคนปรารถนาไปเกิดอยู่ ด้วยเขามองเห็นว่า เป็นพวกมีอายุยืน วรรณะงาม มีความสุข โลกเราย่อมมีคนต่างจิตต่างใจ คนสามัญคิดว่า ถ้าได้เป็นเจ้าของฟ้าเจ้าแผ่นดิน เป็นการมีบุญเหลือเกิน แต่ในประเทศญี่ปุ่นพระราชวงศ์สมรสกับคนสามัญ ย้ายออกจากพระราชวังมาอยู่คนนอกห้องเล็กๆ อาจต้องไปจ่ายกับข้าวเอง เช่นนี้จะเห็นได้ว่าขึ้นอยู่กับความพอใจ

ใครจะไปรู้มนุษย์บางคน เห็นร่างกายคนเล็ก ไม่พอใจอาจอธิษฐานให้เกิดเป็นช้างก็ได้

บทเพลงลำนำ...กรรมลิขิต

▶ มีใช้พระเจ้าสร้างร่างมนุษย์
มีใช้พุทธนรมิตชีวิตสัตว์
มีใช้พรหมลิขิตจิตประภัสสร
แต่อุปถัมภ์ด้วยแรงกฎแห่งกรรม

▶ ทุกคนมีหน้กรรมจึงนำเกิด
เลวประเสริฐก็ก่อกหรือตกต่ำ
พิสูจน์ที่ผลงานการกระทำ
ผลแห่งกรรมจำแนกแตกต่างกัน

▶ มีดิน - น้ำ - ไฟ - ลมผสมสังขาร
มีวิญญาณอาศัยเบญจขันธ์
ปฏิสนธิ์กำเนิดเกิดจากกรรม
แรงกรรมสรรแยกแยกบาปและบุญ

▶ ก่อกรรมชาวจุติสู่ที่สุข
ก่อกรรมดำความทุกข์จะลูกหนุน
เลว - ประณีตเป็นเชื้อคอยเจอจุน
ประดุจหุ่นเงาตัวตามชั่วกาล

▶ อติตกรรมก่อนเก่าที่เราก่อ
ประดุจหน่อเมล็ดพืชที่เราหว่าน
ย่อมมีผล ไม่สลาย ไร้เทียมทาน

▶ ไม่มี ใครนรมิตชีวิตสัตว์
กรรมวิภูฏบัญญัติตามหน้าที่
เหตุ - ปัจจัย กุศล - อกุศลผลเหล่านี้
ผู้บ่งชี้ กฎชีวิตลิขิตกรรม

ส.ชัยมุสิก

(จากนิตยสารตะวันใหม่ ๒๕๒๔
รวมบทกวี...แต่เพื่อนชีวิตผู้แสวงหา ๒๕๒๔
นิตยสารมหามิตร ๒๕๔๓)

ส.ศรีประจันต์

ป.ธ.๗, ศน.บ., M.A., Ph.D.
คณะศาสนาและปรัชญา มจร

กณะของเราออกจากภัตตาคาร ประมาณ ๑๒.๓๐ น. เพื่อมุ่งตรงไปยังเมืองกุสินาราต่อไป ปรากฏว่าถนนหนทางยังไม่ค่อยจะดีนักยังอยู่ในระหว่างก่อสร้าง ที่อินเดียก็เป็นเช่นนี้เขาก่อสร้างกันทั้งปีทั้งชาติแต่ละปลงเสียเถิดแม่เจ้าเนียรเมื่อมาเที่ยวอินเดียคณะมาถึงเมืองกุสินาราเวลาประมาณ ๑๖.๐๐ น. จากนั้นก็ได้เข้าไปยังสถูปที่ปรินิพพานของพระพุทธเจ้า หลายคนจะน้ำตาไหลเมื่อได้เห็นพระพุทธรูปจำลองของพระพุทธองค์ที่ประทับนอนตะแคงขวาเหมือนกับพระพุทธองค์นอนหลับเป็นภาพที่มองดูแล้วให้เกิดความสะเทือนใจยิ่งนัก คณะของเราก็นั่งสวดมนต์เจริญ

สมาธิที่ใกล้ๆ พระพุทธรองค์จำลอง จากนั้นก็เดินเวียนทำประทักษิณ ๓ รอบ ด้านในสถูปเพื่อเป็นการระลึกถึงพระพุทธองค์ จากนั้นก็ออกมาด้านนอกเวียนเทียนรอบองค์พระสถูปอีก ๓ รอบก็เป็นอันเสร็จสิ้น

จะขอกล่าวย้อนเส้นทางที่พระพุทธเจ้าเสด็จมายังนครกุสินาราลีกนิดหน่อย ระหว่างทางที่เสด็จมาถึงกลางทางพระพุทธเจ้าทรงกระหายน้ำ ตรัสเรียกให้พระอานนท์ไปตักน้ำในแม่น้ำสายเล็กๆ มีน้ำน้อยและกองเวียน ๕๐๐ เล่มเพิ่งผ่านข้ามไป ครั้นพระอานนท์ไปตักน้ำที่ชุมชนได้กลับกลายเป็นน้ำใสสะอาดปราศจากมลทิน ครั้งนั้นนับเป็นครั้งแรกที่พระบรมศาสดาทรงขอ

เสวยในขณะเดินทางยังไม่ถึงที่พักพระพุทธเจ้าเสด็จพระพุทธดำเนินผ่านข้ามแม่น้ำกุกุธานี พระอานนท์พูลเชิญให้เสวยและสร้างพระวรกายที่ตรากตรำมาในระยะทางอันแสนลำบาก อีกทั้งพระองค์ก็ทรงพระประชวร แล้วเสด็จขึ้นมาประทับยังร่มไม้และเสด็จบรรทม เวลาต่อมาพระบรมศาสดาเสด็จพระพุทธดำเนินต่อพร้อมด้วยพระภิกษุสงฆ์เสด็จข้ามแม่น้ำหิรัญวดี อันเป็นแม่น้ำสายสุดท้ายที่พระพุทธเจ้าเสด็จข้าม มุ่งสู่ศาลาโนทยานของมัลลกษัตริย์ที่ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำ

ในครั้งนั้นเป็นเวลาใกล้ค่ำของวันเพ็ญ เดือน ๖ พระพุทธเจ้าทรงมีพระชนมายุครบ ๘๐ พรรษา พระบรม

ศาสตราจารย์รับสั่งให้พระอานนท์ปูลาดที่
บรรทมระหว่างต้นสาละใหญ่ ๒ ต้น
ทรงเอนพระวรกายลงโดยหันพระเศียร
ไปทางทิศเหนือ ประทับใส่ยาสน์แบบ
สีห์ใส่ยาเป็นอนุภูฐานใส่ยา คือการนอน
ครั้งสุดท้ายไม่แปรเปลี่ยน พระพุทธเจ้า
ได้ประทานโอวาทแก่ภิกษุทั้งหลายว่า

อานนท์ เมื่อตถาคตปรินิพพาน
และหากจะมีภิกษุบางรูปดำริว่า พระ
ศาสดาของเราปรินิพพานแล้ว อานนท์
ท่านทั้งหลายไม่ควรดำริอย่างนั้นไม่
ควรเห็นอย่างนั้น แท้จริง วินัยและ
ธรรมที่เราได้บัญญัติแก่ท่านทั้งหลาย
เมื่อเราล่วงไป ธรรมและวินัยนั้นๆ แล
จักเป็นศาสดาของท่านทั้งหลาย” ไม่ได้
ทรงแต่งตั้งใครให้เป็นศาสดาแทนพระ
องค์ และตรัสปัจฉิมโอวาทคือคำสั่ง
สอนครั้งสุดท้ายว่า

**“ทบทวนนิ กิฏเว อามนุตยามิ
ไว วรธมา สงฺขารา อปฺปมาเทน สม
ปาเทธ** แปลว่า ภิกษุทั้งหลาย บัดนี้เรา
ขอเตือนท่านทั้งหลายว่า สังขารทั้ง
หลายมีความเสื่อมสิ้นไปเป็นธรรมดา
ท่านทั้งหลายจงถึงพร้อมด้วยความไม่
ประมาทเถิด”

จากนั้นต้นสาละทั้งคู่ก็พลันผลิ
ดอกออกบานเต็มต้น ร่วงหล่นลงมายัง
พระพุทธสรีระบูชาพระตถาคตเจ้าเป็น
อัครจรรย แมื่อดอกมณฑาในเมืองสวรรค์
ก็ตกลงมาจากอากาศยังเทพเจ้าทั้งหลาย
ก็ประโคมดนตรีทิพย์ บูชาพระตถา
คตในอวสานกาลจนกระทั่งสังขารดับ

คณะของเราได้ชมบริเวณรอบๆ
พระสถูปอยู่พอสมควรแก่เวลา สถานที่

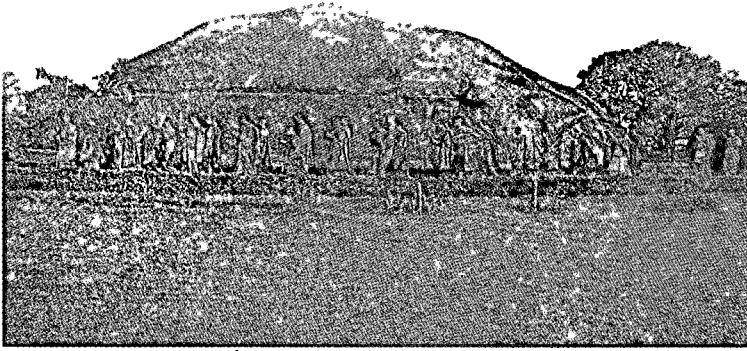
ที่ดูน่ารื่นรมย์พวกเราได้ถ่ายรูปหมู่กัน
เพื่อเป็นที่ระลึกว่าคณะของเราได้มาถึง
เมืองกุสินาราแล้ว จากนั้นคณะของเราก็กว้าง
ก็แวะไปที่วัดกุสาวดีห่างจากที่พระสถูป
ประมาณครึ่งกิโลเท่านั้น ที่กุสินารานี้
มีวัดอยู่ ๒ วัด คือ วัดไทยกุสินาราเฉลิม
ราชย์ กับวัดกุสาวดี ทั้งสองวัดอยู่ใกล้ๆ
กัน คณะเราเข้าไปทอดผ้าป่าที่วัดกุสาวดี
วัดนี้ก็อยู่ระหว่างการก่อสร้างก็ต้อง
อาศัยทุนทรัพย์จากคนไทยเป็นหลัก
มีพระอาจารย์เลิศอยู่เพียงรูปเดียวเท่า
นั้น ต้องยอมรับว่าท่านเป็นพระหัวใจ
สิ่งจริง ๆ อยู่ท่ามกลางคนแขกเพียง
รูปเดียวน่ากลัวและอันตราย คณะของ
เราได้ปลดทุกข์ปลดโคภกปลดโรคปลด
ภัยแล้วก็ขึ้นรถต่อไปยังมกุฏพันธ
เจดีย์ที่ถวายพระเพลิงพระพุทธเจ้าท่า
จากสถูปประมาณ ๑ กม. เห็นจะได้

เมื่อมาถึงมกุฏพันธเจดีย์ก็จะ
เห็นเป็นกองอิฐใหญ่สูงพอสมควรความ
จริงก็เป็นเจดีย์นั้นแหละสร้างคร่อมที่
ถวายพระเพลิงพระพุทธเจ้า ในพระ
พุทธประวัติมีเรื่องเล่าว่า เมื่อพระพุทธ
เจ้าเสด็จปรินิพพาน พระอนุรุทธะได้
มอบให้พระอานนท์ไปแจ้งข่าวแก่บรรดา
มัลลกะษัตริย์ ในเมืองกุสินารา เมื่อทราบ
ข่าวต่างโคกเค็ราเสียใจอาลัยในสมเด็จพระ
ศาสดา และแจ้งข่าวให้ราชบริพาร
พร้อมกับชาวเมืองได้รับทราบ จากนั้น
ให้จัดเตรียมเครื่องหอม, ดอกไม้,
ดนตรี และผ้าอีก ๕๐๐ คู่ เข้าไปยังป่า
สาละวัน ทำการบูชาพระพุทธสรีระด้วย
ดอกไม้ของหอม แล้วทรงสรงพระ
พุทธสรีระ นั่นคือการกระทำเช่นเดียว

กับสรีระของพระเจ้าจักรพรรดิ จากนั้น
ในพิธีถวายพระเพลิง ณ มกุฏพันธ
เจดีย์ ได้ต้นสาละ ในราตรี ๑๕ ค่ำ
เดือน ๖ ซึ่ง มัลลกะษัตริย์ทั้งหลายได้ทำ
การบูชาพระสรีระ ด้วยสักการะอย่าง
มโหฬาร เป็นเวลา ๖ วัน

ครั้นมาถึงวันที่ ๗ ก็ปรึกษากัน
ว่า จะอัญเชิญพระพุทธสรีระไปทางทิศ
ใต้ของพระนครแล้วถวายเพลิงที่นั่น
แต่มีลลกะษัตริย์ ๘ พระองค์ได้พร้อม
กันไปยกเพื่ออัญเชิญพระศพ แต่ไม่
สามารถยกพระศพให้เคลื่อนที่ได้ ยัง
ความประหลาดใจเป็นอย่างมาก จึงได้
เข้าไปถามพระอนุรุทธะ ว่าเป็นเพราะ
สาเหตุใด ซึ่งพระเถระตอบว่าเพราะ
เทพยดาทั้งหลาย ต้องการอัญเชิญพระ
บรมศพเข้าเมืองทางประตูด้านทิศเหนือ
ก่อน อัญเชิญไปในกลางพระนคร แล้ว
ออกจากพระนครทางทิศตะวันออก
และเชิญพระพุทธสรีระไปประดิษฐาน
ถวายพระเพลิง ณ มกุฏพันธเจดีย์
ทางด้านทิศตะวันออกแห่งพระนครกุสิ
นารา เทพยดามีความประสงค์ดังนี้
ทำให้มัลลกะษัตริย์ทั้งหลาย ปฏิบัติ
ตามพระเถระการเคลื่อนย้ายก็เป็นไป
อย่างง่ายดาย

หลังจากถวายพระเพลิงเสร็จ
แล้ว สิ่งที่มาขอร้องของของกษัตริย์
ที่ปกครองแคว้นต่างๆ ต่างก็ส่ง
ทูตมาเพื่อขอส่วนแบ่งพระบรมสรีรี วิก
ธาตุ จะเกิดจลาจลกันตาย สถานที่แบ่ง
พระบรมสรีรีวิกธาตุก็สันนิษฐานว่าอยู่
ด้านหลังของวัดไทยกุสินาราเฉลิมราชย์
ใกล้ต้นโพธิ์ใหญ่หลังวัด คนที่เป็น

มกุฏพันธเจดีย์ สถานที่ถวายพระเพลิงพระพุทธรูปสี่ระ เมืองกุสินารา

ประธานในการแบ่งพระบรมสารีริกธาตุก็คือ โทณพราหมณ์ปรากฏในพระพุทธรูปประวัติ หลังเสด็จดับขันธปรินิพพานแล้วว่า มีบทบาทที่ช่วยระงับศึกจากเมืองต่างๆ ที่หมายจะช่วงชิงพระบรมสารีริกธาตุของพระบรมศาสดา หลังจากที่กษัตริย์มัลละไม่ยินยอมแบ่งให้แต่โดยดี ข้อความในมหาปรินิพพานสูตรกล่าวว่า โทณพราหมณ์ได้แสดงบทบาทโดดเด่น ระวังความขัดแย้ง แก้ปัญหาด้วยปัญญาที่ชาญฉลาดพราหมณ์นี้ถือกำเนิดในเมืองกุสินารา เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถฉลาดปราดเปรื่องเฉียบแหลม เมื่อทำการถวายพระเพลิงพระพุทธรูปสี่ระที่มกุฏพันธเจดีย์ ด้านทิศตะวันออกของเมืองกุสินารา เสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว บรรดาพระราชามหากษัตริย์ และเจ้าผู้ครองเมืองต่างๆ ปรารถนาที่จะได้ส่วนแบ่งพระบรมสารีริกธาตุมาไว้ในเมืองของตนเพื่อสักการบูชา ได้ส่งราชทูตมายังกุสินาราเพื่อเจรจาความประสงค์กับกษัตริย์มัลละ ฝ่ายกษัตริย์

มัลละคิดว่า พระบรมศาสดาเสด็จมาปรินิพพานที่แคว้นของตน เพราะทรงปรารถนาจะให้พระบรมสารีริกธาตุแก่พวกตนคิดจะเก็บไว้สักการบูชาเฉพาะนครของตน ไม่ประสงค์จะแบ่งให้ใคร เมื่อราชทูตจากเมืองต่างๆ เข้าพบ จึงปฏิเสธไม่ยอมแบ่งให้ และเชื่อว่าถ้าเกิดการต่อสู้พวกตนก็มีชัย ด้วยอำนาจบุญญาธิการของพระบรมสารีริกธาตุ แคว้นต่างๆ ที่ส่งราชทูตมา เมืองด้วยกัน กองทัพมาเผชิญหน้ากับเมืองกุสินารา เมืองต่างๆ มาล้วนเป็นเมืองใหญ่ มีอำนาจทางทหารเหนือกว่ากุสินารามากมาย ด้วยศักดิ์ศรีทางกองทัพที่เหนือกว่า จึงกดดันให้มัลละกษัตริย์จำต้องแบ่งพระบรมสารีริกธาตุออกเป็น ๘ ส่วนเท่าๆ กันไปยังพระนครต่างๆ ดังนี้ :-

๑. พระเจ้าอชตคัตุร ได้กระทำสถูปไว้ที่เมืองราชคฤห์
๒. พวกกษัตริย์ลิจฉวี ได้กระทำสถูปไว้ที่เมืองเวสาลี
๓. พวกกษัตริย์คากยวงศ์ ได้

- กระทำสถูปไว้ที่เมืองกบิลพัสดุ์
๔. พวกกษัตริย์ภูลีเมืองอัลลกับปะ ได้กระทำสถูปไว้ที่เมืองอัลลกับปะ
๕. พวกกษัตริย์โกลิยะ ได้กระทำสถูปไว้ที่เมืองรามคาม
๖. พวกพราหมณ์เวณฐที่ปะปะ ได้กระทำสถูปไว้ที่เมืองเวณฐที่ปะปะ
๗. พวกกษัตริย์มัลละ ได้กระทำสถูปไว้ที่เมืองกุสินารา
๘. พวกกษัตริย์มัลละ ได้กระทำสถูปไว้ที่เมืองปาวา

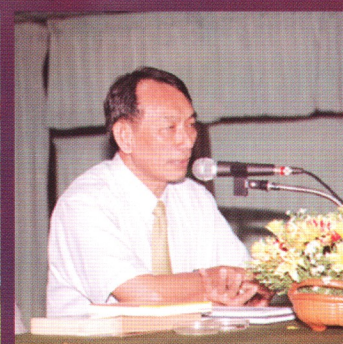
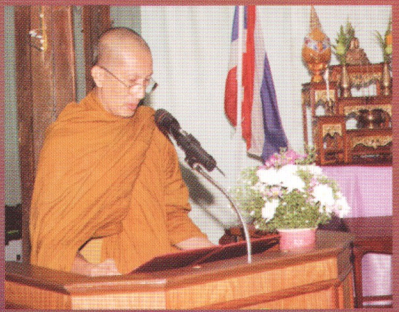
๙. พวกกษัตริย์โมริยะเมืองบิปลิวัน ก็ได้กระทำพระสถูปและการฉลองพระอังคารในเมืองบิปลิวัน ฯ

หลายคนอ่านแล้วจะงงโหนบอกว่าแบ่งออกเป็น ๘ ส่วน แต่ทำไมมีถึง ๙ เมืองก็เข้าใจถูกต้อง คือพวกกษัตริย์โมริยะเมืองบิปลิวันส่งทูตมาล่าช้าเลยได้แต่เฝ้าอารักขาไปเท่านั้นเองไปสร้างพระสถูปบูชาในเมืองบิปลิวัน

คณะของเราใช้เวลาอยู่ที่มกุฏพันธเจดีย์อยู่พอสมควรได้กราบไหว้บูชาจากนั้นก็เดินเวียนประทักษิณ ๓ รอบ สถานที่รอบๆ ที่ถวายพระเพลิงดูแล้วก็สะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อยกว่าแต่เก่ามาก ต้องยอมรับว่าพระพุทธรูปยังช่วยชาวอินเดียมายมายเหลือเกิน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ถ้าไม่มีพระพุทธรูปใครไหนเลยจะนำทรัพย์สินเงินทองมาทิ้งที่อินเดีย

(อ่านต่อฉบับหน้า)

ส่วนภา
วิชาการ

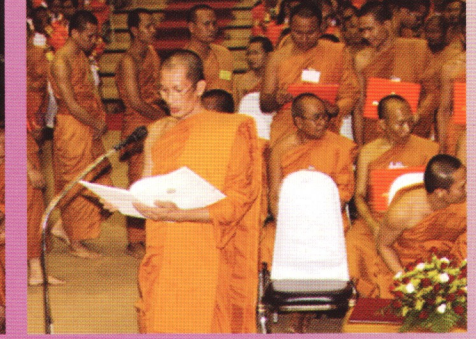
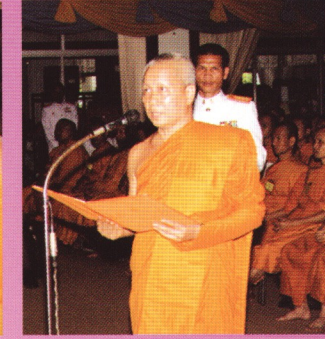
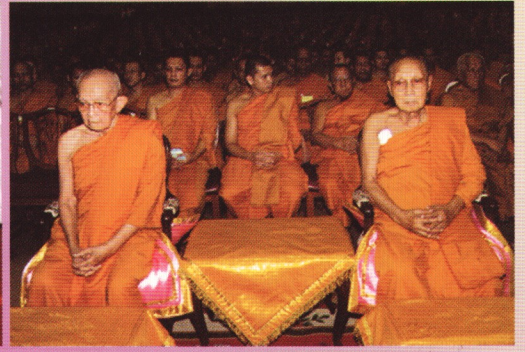
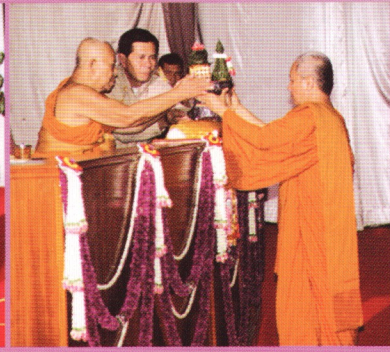
พระเทพวิสุทธิกวี รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการฯ เป็นประธานเปิดการสัมมนาวิชาการ คณะสงฆ์และปราชญ์ เรื่อง ฮานแดจ็กรุลโยทัย : พระพุทธรูป ณ เดือนฉายริสอร์ท กาญจนบุรี เมื่อ ๕-๖ กรกฎาคม ๒๕๕๐

ศาสนศาสตร์บัณฑิตรุ่นที่ ๕๓

สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้าคุณครู เจ้าคณะใหญ่หนอกเหนือ เป็นประธานในพิธีประทานปริญญาศาสนศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ณ หอประชุมพุทธมณฑล นครปฐม เมื่อ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๐

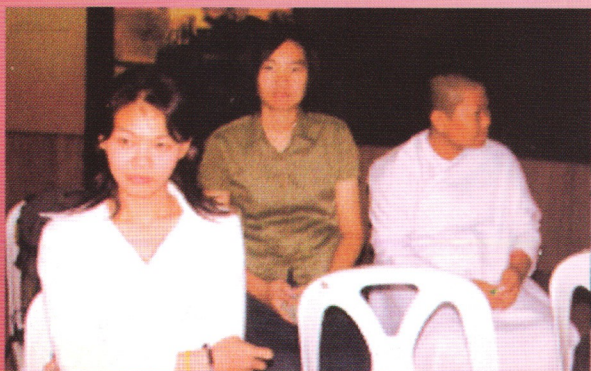

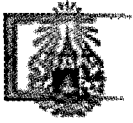

รับน้องใหม่

พระเทพปริยัติวิมล รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร รักษาการอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เป็นประธานเปิดงานต้อนรับน้องใหม่ ปีการศึกษา ๒๕๕๐ เมื่อ กรกฎาคม ที่ผ่านมา

บทความ

พระมหาประคุณ คุณธมฺโม (พศ. ดร.)

คณะมนุษยศาสตร์ มจร

พระเจ้าปายาสี

ส ัมายหนึ่ง พระกุมารกัสสปะเที่ยวจาริกไปในโลกศลงทวมพร้อมด้วยพระภิกษุประมาณ 500 รูป อยู่ ณ ป่าไม้สีเขียว ปราทหมณัและคฤหบดี ชาวนครเสตัพพะทรวบว่า ท่านกุมารกัสสปะเป็นบัณฑิต เดียวแหลมมีปัญญา เป็นพหุสูตร มีปฏิภาณดี เป็นทั้งพุทธบุคคลทั้งพระอรหันต์ จึงพากันออกจากรนครเสตัพพะเป็นหมู่ๆ ไปยังป่าไม้สีเขียว สมัยนั้นพระเจ้าปายาสี (เป็นเพียงราชัญญะ คือพระราชที่มิได้อภิเษก ได้รับพระราชทานจากพระเจ้าปเสนทิโกศล ให้ครอบครองเสตัพพนคร) ทรงพักพ่นกลางวันอยู่ ณ ปราสาทชั้นบน ได้เห็นปราทหมณัและคฤหบดีชาวนครเสตัพพะพากันออกจากรนครเสตัพพะเป็นหมู่ๆ จึงถามนักการนักการทูลว่าปราทหมณัและคฤหบดีเหล่านั้นพากันเข้าไปหาเพื่อทูลท่านกุมารกัสสปะ พระเจ้าปายาสีเมื่อทรวบข่าวจึงเข้าไปหาพระกุมารกัสสปะ ที่ป่าไม้สีเขียวพร้อมด้วยพวกรปราทหมณัและคฤหบดีชาวนครเสตัพพะ

เรื่องโลกหน้า

ครันแล้วได้ปราศรัยกับท่านกุมารกัสสปะ ครันผ่านการปราศรัยแล้ว จึง

ประทั้นันั ณ ที่สมควรข้างหนึ่ง ได้ตรัสกะท่านกุมารกัสสปะอย่างนี้ว่า ท่านกัสสปะ ข้าพเจ้ามีความเห็นว่ โลกหน้าไม่มี เหล่าสัตว์ผู้ผุดเกิดขึ้น (สัตว์เป็นอุปปาติกะ คือเกิดใหญ่โตขึ้นเห็นที่เสน เทพ) ไม่มี ผลวิบากของกรรมที่สัตว์ทำดีทำชั่วไม่มี ท่านกุมารกัสสปะถวายพรว่า บพิตร ถ้าเช่นนั้น อาตมภาพจะขอย้อนถามบพิตรว่า พระจันทร์และพระอาทิตย์นี้อยู่ในโลกนี้หรือ โลกหน้า เป็นทวาทหรือมนุษย์

พระเจ้าปายาสีตอบว่าท่านกัสสปะ พระจันทร์และพระอาทิตย์นี้อยู่ในโลกหน้า มีในโลกนี้ เป็นทวาทมีไซ่มมนุษย์

พระกุมารกัสสปะพูดว่า บพิตร แม้เพราะเหตุนี้ โลกหน้ามีอยู่ เหล่าสัตว์ผู้ผุดเกิดขึ้นมีอยู่ ผลวิบากของกรรมที่สัตว์ทำดีทำชั่วมีอยู่

ถึงอย่างนั้นพระเจ้าปายาสีก็ยังไม่เชื่อ แล้วก็อ้างเหตุผลที่ไม่เชื่อด้วย

เรื่องนรกสวรรค์

พระเจ้าปายาสีตรัสเล่าว่า ท่านกัสสปะ มิตรอำมาตย์ ญาติสายโลหิตของข้าพเจ้าที่เป็นคนฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ประพฤติผิดในกาม พุดเท็จ พุดส่อ เสียด พุดคำหยาบ พุดเพื่อเจ้อ มากด้วยความ

เพ่งเล็ง คิดบ้องร้ายผู้อื่น มีความเห็นผิด เมื่อคนเหล่านั้นป่วยได้รับทุกข์เป็นไขหนัก ข้าพเจ้าทรวบว่าบัดนี้คนพวกนี้ไม่หายจากป่วยแล้ว จึงเข้าไปหาคนพวกนั้นแล้วพุดอย่างนี้ว่า ท่านทั้งหลายมีปราทหมณัพวกหนึ่งมีความเห็นว่ บุคคลที่ฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ประพฤติผิดในกาม พุดเท็จ พุดส่อ เสียด พุดคำหยาบ พุดเพื่อเจ้อ มากด้วยความเพ่งเล็ง คิดบ้องร้ายผู้อื่น มีความเห็นผิด เมื่อตายไปแล้วยอมเข้าถึงอบาย ทุกคติ วินิบาท นรก ถ้าคำของสมณปราทหมณัพวกนั้นเป็นจริง เมื่อพวาทันตายจักต้องเข้าถึงอบาย ทุกคติ วินิบาท นรก พวาทันพึงกลับมาบอกข้าพเจ้าด้วย คนเหล่านั้นรับคำของข้าพเจ้าแล้วเมื่อตายไปแล้วหาได้กลับมาบอกข้าพเจ้าไม่ เพราะเหตุนี้ โลกหน้าไม่มี เหล่าสัตว์ผู้ผุดเกิดขึ้นไม่มี ผลวิบากของกรรมที่สัตว์ทำดีทำชั่วไม่มี

อุปมาด้วยโจร

พระกุมารกัสสปะย้อนถามว่า บพิตร อาตมภาพจะขอย้อนถามบพิตรว่า สมมุติว่านุระษผู้หนึ่งจับโจรผู้ประพฤติชั่วหยาบ มาแสดงแก่บพิตรว่า ผู้นี้เป็นโจร ประพฤติชั่วหยาบต่อพระ องค์ พระองค์ จะลงอาชญาอย่างไรแก่โจรผู้นี้ ขอได้ตรัส

อาชญากรรมเกิดขึ้น

บพิตรตรัสบอกบุรุษพวกนั้นว่า ถ้าเช่นนั้น พวกท่านจงเอาเชือกอย่างเหนียวมัดบุรุษ (โจร) นี้ให้มือโพล่หลัง แล้วโกนศีรษะพาเที่ยวตระเวนไปตามถนนทุกถนนตามตรอกทุกตรอก จนถึงบัดนี้แล้ว พาออกทางประตูด้านทิศทักษิณแล้วตัดศีรษะเสียที่ตะแลงแกงทางทิศทักษิณแห่งพระนคร บุรุษพวกนั้นรับพระดำรัสแล้วปฏิบัติตาม

บพิตร โจรจะได้รับหรือหนอ ซึ่งการผ่อนผันจากนายเพชรฆาตว่า ขอท่านนายเพชรฆาตจงรอนจนกว่าข้าพเจ้าจะไปแจ้งแก่มิตร อำมาตย์ ญาติ สายโลหิตในบ้านหรือนิคมโน้น แล้วจะมาให้ท่านตัดศีรษะ

พระเจ้าปายาสิตรัสว่า โจรผู้นั้นจะไม่ได้รับการผ่อนผันจากนายเพชรฆาต

พระกุมารกัสสปะพูดว่า บพิตร โจรนั้นเป็นมนุษย์ยังไม่ได้รับการผ่อนผันจากนายเพชรฆาตผู้เป็นมนุษย์ด้วยกัน เมื่อมิตร อำมาตย์ ญาติสายโลหิตของบพิตรที่เป็นคนฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ประพฤติผิดในกาม พุดเท็จ พุดส่อ เสียด พุดคำหยาบ พุดเพ้อเจ้อ มากด้วยความเพ่งเล็ง คิดบงการร้ายผู้อื่น มีความเห็นผิดเมื่อตายไปแล้วเข้าถึงอบาย ทุคติ วิฆาต นรก จักได้รับการผ่อนผันจากนายนิรยบาลหรือว่า ขอท่านนายนิรยบาลจงรอนจนกว่าข้าพเจ้าจะไปบอกแก่พระเจ้าปายาสีก่อน บพิตร เพราะเหตุนี้ โลกหน้ามีอยู่ เหล่าสัตว์ผู้ผิดเกิดขึ้นเมื่ออยู่ ผลวิบากของกรรมที่สัตว์ทำดีทำชั่วมีอยู่

ถึงอย่างนั้นพระเจ้าปายาสิกียังไม่เชื่อ แล้วก็อ้างเหตุผลที่ไม่เชื่อด้วย

พระเจ้าปายาสิตรัสแล้วว่า ท่าน

กัสสปะ อำมาตย์ ญาติสายโลหิตของข้าพเจ้าในโลกนี้ที่เป็นคนงดเว้นจากการฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ประพฤติผิดในกาม งดเว้นจากการพุดเท็จพุดส่อเสียด ... ไม่มากไป ด้วยความเพ่งเล็ง ไม่คิดบงการร้ายผู้อื่น มีความเห็นชอบ สมณพราหมณ์พวกหนึ่งมีความเห็นว่า เมื่อพวกเหล่านี้ตายไปแล้วจะเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์ ต่อมาคนเหล่านั้นป่วยได้รับทุกข์ เป็นไข้หนัก ไม่หายจากป่วยต้องตายแน่ ข้าพเจ้าเข้าไปหาพวกเขาแล้วสั่งว่า ถ้าท่านตายไปแล้วได้เข้าถึงสุคติโลกสวรรค์ ท่านจงกลับมาบอกเราด้วย เมื่อพวกเขาเหล่านั้นตายไปแล้วก็หายไป ไม่กลับมาบอกแก่ข้าพเจ้า ไม่ได้ส่งทูตมาบอกแก่ข้าพเจ้าเลย เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าจึงไม่เชื่อว่า โลกหน้ามีอยู่ เหล่าสัตว์ผู้ผิดเกิดขึ้นเมื่ออยู่ ผลวิบากของกรรมที่สัตว์ทำดีทำชั่วมีอยู่

อุปมาด้วยหลุมคู

พระกุมารกัสสปะพูดว่า บพิตร ถ้าเช่นนั้นอาตมภาพจักยกอุปมาถวายคือ สมมุติว่า มีบุรุษผู้หนึ่งตกลงไปในหลุมคูจนมืดศีรษะ บพิตรก็สั่งให้คนช่วยกันยกบุรุษนั้นขึ้นมาจากหลุมคู แล้วก็ช่วยกันเอาซีกไม้ไผ่ขุดคูออกจากกายบุรุษนั้นให้หมดจด แล้วเอาดินสีเหลืองขัดสีกายบุรุษนั้นสามครั้ง แล้วเอาน้ำมันชะโลมบุรุษนั้น แล้วกระทำการลูบไล้ด้วยจุนอย่างละเอียด เพื่อให้ผิวผุดผ่อง ถึงสามครั้ง แล้วก็สั่งให้ตัดผมและหนวดของบุรุษนั้น แล้วนำพวงดอกไม้เครื่องลูบไล้และผ้าซึ่งมีราคาแพงเข้าไปให้บุรุษนั้นเชิญบุรุษนั้นขึ้นสู่ปราสาทแล้วบำรุงด้วย

กามคุณ 5

บพิตร เมื่อบุรุษนั้นอาบน้ำแล้วลูบไล้ดีแล้ว ตัดผมและหนวดแล้ว ประดับด้วยอาภรณ์ แก้วมณีแล้วนุ่งผ้าขาวสะอาดขึ้นสู่ปราสาท เพียบพร้อมด้วยกามคุณ 5 เขาจะพึงมีความประสงค์ที่จะจะไปไหนหลุมคูนั้นอีกหรือไม่

พระเจ้าปายาสิตตอบว่าท่านกัสสปะหาไม่ได้

พระกุมารกัสสปะถามว่า เพราะเหตุใดเขาจึงไม่ปรารถนาจะไป

พระเจ้าปายาสิตตอบว่า เพราะหลุมคูไม่สะอาด มีกลิ่นเหม็น น่าเกลียด ทั้งปฏิภูล

พระกุมารกัสสปะตอบว่า ฉะนั้นแหละบพิตร พวกมนุษย์เป็นผู้ไม่สะอาด มีกลิ่นเหม็น น่าเกลียดทั้งปฏิภูลของพวกเทวดา กลิ่นมนุษย์ย่อมพุ่งไปในเทวดาตลอดร้อยโยชน์

ก็เมื่อมิตร อำมาตย์ ญาติสายโลหิตของบพิตร ที่เป็นคนงดเว้นจากการฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ประพฤติผิดในกาม พุดเท็จ . มีความเห็นชอบ เมื่อตายไปแล้วเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์พวกเขาจัก กลับมาทูลพระองค์ซึ่งเป็นมนุษย์ละหรือ

ถึงอย่างนั้นพระเจ้าปายาสิกียังไม่เชื่อ แล้วก็อ้างเหตุผลที่ไม่เชื่อด้วย

พระเจ้าปายาสิตรัสแล้วว่า ท่านกัสสปะ มิตร อำมาตย์ ญาติสายโลหิตของข้าพเจ้าในโลกนี้ที่เป็นคนงดเว้นจากการฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ประพฤติผิดในกาม พุดเท็จ ดื่มน้ำเมาคือสุราและเมรัย เมื่อคนเหล่านั้นป่วยได้รับทุกข์ เป็นไข้หนัก ไม่หายจากป่วย พวกเขาต้องตายแน่ สมณพราหมณ์พวกหนึ่งมีความเห็นว่า ถ้าพวก

เขาตายไปแล้วจักเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์ เป็นสหทัยกับเทวดาชั้นดาวดึงส์ ถ้าคำของ สมณ พราหมณ์พวกนั้นเป็นจริง เมื่อท่าน ตายไปแล้วเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์ เป็น สหทัยกับเทวดาชั้นดาวดึงส์แล้ว ท่านจง กลับมาบอกเราด้วย คนเหล่านั้นรับคำของ ข้าพเจ้าแล้ว เมื่อพวกเขาตายไป หาได้ กลับมาบอกแก่ข้าพเจ้าเลย หาได้ส่งทูตมา ไม่ เพราะเหตุนี้ ข้าพเจ้าจึงไม่เชื่อว่า โลก หน้ามืออยู่ เหล่าสัตว์ผู้ผู้เกิดขึ้นมืออยู่ ผลวิบากของกรรมที่สัตว์ทำดีทำชั่วมืออยู่

พระกุมารกัสสปะถามว่า บพิตร ถ้าเช่นนั้นอาตมภาพจะย้อนถามบพิตร ร้อยปีของมนุษย์ เป็น (เท่ากับ) วันหนึ่ง คินหนึ่งของเทวดาชั้นดาวดึงส์ 30 ราตรี เป็น 1 เดือน, 12 เดือน เป็น 1 ปี, หนึ่ง พันปีทิพย์เป็นประมาณอายุของพวก เทวดาชั้นดาวดึงส์ (เท่ากับปีในมนุษย์ 16 ล้านปี) เมื่อมิตร อำมาตย์ ญาติสาຍโลหิต ของบพิตรที่เป็นคนงดเว้นจากการฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ประพฤติผิดในกาม พูดเท็จ ดื่ม น้ำเมาคือสุราและเมรัย ตายไปเกิด บนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ (ตายไปแล้ว เข้าถึง สุคติโลกสวรรค์ เป็นสหทัยกับเทวดาชั้น ดาวดึงส์) พวกเขามีความคิดขึ้นมาอย่างนี้ ว่า ขอให้พวกเราได้บำเรอกามคุณ 5 ลัก สองคืนสองวันก่อน หรือสามคืนสามวัน ก่อน แล้วจึงค่อยกลับไปทูลเจ้าปายาสีว่า โลกหน้ามี สัตว์ผู้ผู้เกิดมี ผลวิบากของ กรรมที่สัตว์ทำดีทำชั่วมืออยู่ พวกเขาเหล่านั้นจะกลับมาบอกแก่บพิตรหรือหนอ

พระเจ้าปายาสีตอบว่าหามีได้ ท่าน กัสสปะ เพราะพวกเรายาไปนานแล้ว ถึง อย่างนั้นข้าพเจ้าก็ยังคงไม่เชื่อว่า เทวดาชั้น ดาวดึงส์มีจริง และมีอายุยืนเท่าที่จริง

อุปมาด้วยคนตาบอดแต่ กำเนิด

พระกุมารกัสสปะถามว่า บพิตร บุรุษตาบอดแต่กำเนิด ไม่สามารถเห็นรูป สีดำ สีขาว สีเขียว สีเหลือง สีแดง รูปดาว พระจันทร์และพระอาทิตย์ เขาจะพูดว่า รูปสีดำ สีขาว สีเขียว สีเหลือง สีแดง รูป ดาว พระจันทร์และพระอาทิตย์ไม่มี จะ ชอบด้วยเหตุผลหรือไม่ ทั้งๆที่เขาไม่เคยเห็น

พระเจ้าปายาสีอธิบายว่า ไม่ชอบ ด้วยเหตุผล เพราะสิ่งที่เราไม่รู้ ไม่เห็น จะว่าสิ่งนั้นไม่มีหาได้ไม่

พระกุมารกัสสปะอธิบายว่า บพิตร เหมือนคนตาบอดแต่กำเนิด พวกเทวดา ชั้นดาวดึงส์มีอยู่และมีอายุยืนเท่านี้ โลก หน้าบุคคลจะพึงเห็น ด้วยมั่งงั่งจักขุหามีได้ นอกจากสมณพราหมณ์ผู้เสพเสนาสนะ อันสังัด เป็นผู้ไม่ประมาท มีความเพียร ยัง ทิพยจักขุให้บริสุทธิ์ ล่วงจักขุของมนุษย์ จึงจะแลเห็นทั้งโลกนี้และโลกหน้าได้ เพราะ เหตุนี้ โลกหน้ามืออยู่ สัตว์ผู้ผู้เกิดมีอยู่ ผลวิบากของกรรมที่สัตว์ทำดีทำชั่วมืออยู่

พระเจ้าปายาสีก็ยังไม่เชื่อและตรัส ว่าท่านกัสสปะ ข้าพเจ้าเห็นสมณพราหมณ์ ในโลกนี้ซึ่งเป็นผู้มีศีล มีกัลยาณธรรม ยัง ประสงค์จะมีชีวิตอยู่ ไม่ประสงค์จะตาย ยังปรารถนาความสุข เกลียดความทุกข์ ถ้าสมณพราหมณ์เหล่านั้นทราบว่ามีเมื่อตาย ไปแล้วคุณงามความดีมี โฉนจึงไม่เต็มยา พิษ ผูกคอตาย โจนลงในแหว เพื่อจะได้ รับผลอันเลิศเช่นนั้น แต่ปรากฏว่าสมณ พราหมณ์เหล่านั้นก็ยังประสงค์จะมีชีวิต อยู่ ยังไม่อยากตาย ยังปรารถนาความสุข เกลียดความทุกข์ เพราะเหตุนี้ข้าพเจ้ายังคง มีความเห็นว่า โลกหน้าไม่มี สัตว์ผู้ผู้

เกิดไม่มี ผลวิบากของกรรมที่สัตว์ทำดี ทำชั่วไม่มี

อุปมาด้วยพราหมณ์มีเมีย 2 คน

พระกุมารกัสสปะอุปมาถวายว่า บพิตร เรื่องเคยมีมาแล้ว พราหมณ์คน หนึ่งมีภริยา 2 คน ภริยาคนหนึ่งมีบุตรอายุ ได้ 10 ปี ส่วนภริยาคนหนึ่งตั้งครรภ์ จวน จะคลอด อยู่มาพราหมณ์นั้นตาย มาณพ ซึ่งเป็นบุตรของพราหมณ์เข้าไปหาแม่เลี้ยง พูตว่า (กล่าวขอมรดกบิดาอันมีทรัพย์ข้าว เปลือกเงินทองว่า) ของเหล่านี้ทั้งหมดเป็น ของฉันผู้เดียว แม่หามีส่วนในสมบัตินี้ไม่ ฉะนั้นขอให้แบ่งมรดกซึ่งเป็นของ บิดาแก่ฉันเถิด

เมื่อมาณพพูดอย่างนั้นแล้ว นาง พราหมณ์ก็กล่าว ว่า พ่อ ขอพ่อจงรอ จนกว่าแม่คลอด (น้อง) ก่อนเถิด ถ้าลูกที่ คลอดออกมาเป็นชาย เขาก็ได้รับส่วน แบ่งส่วนหนึ่ง ถ้าเป็นหญิงจักได้เป็นบาท บริจาริกาของพ่อ มาณพนั้นใจร้อนไม่ยอม รับคำผิดผ่อน ไปอ้อนวอนแม่เลี้ยงอย่าง นั้นถึงสามครั้ง

นางพราหมณ์นั้นเมื่อมีดเข้าไปใน ท้อง แทะท้องเพื่อจะทราบว่าลูกในท้อง เป็นชายหรือหญิง นางพราหมณ์ได้ทำลาย ตนเอง ชีวิตทารกในครรภ์และทรัพย์ สมบัติ เพราะนางพราหมณ์เป็นคนพาล ไม่ ฉลาด แสวงหามรดกโดยอุบายไม่แยบ คายได้ถึงความพินาศฉิบไฉ่ พิตรก็ฉนั้น เหมือนกัน เป็นคนพาล ไม่ฉลาด แสวงหา โลกหน้าด้วยอุบายอันไม่แยบคาย จักถึง ความพินาศเหมือนนางพราหมณ์นั้น

บพิตร สมณพราหมณ์ ผู้มีศีลมี

กัลยาณธรรม ย่อมจะไม่มผลที่ยังไม่สุก ให้รีบสุก ผู้เป็นมัจฉิตย่อมรอผลอันสุกเอง อันชีวิตของสมณพราหมณ์ผู้มีศีลมีกัลยาณธรรม แปลกกว่าชีวิตของคนอื่นคือ สมณพราหมณ์เหล่านั้นดำรงชีวิตอยู่ลิ้มภาสานนทานทำไต่ ท่านย่อมได้บุญมากเท่านั้น และท่านปฏิบัติเพื่อประโยชน์แก่อกุลเพื่อความสุกแก่คนเป็นอันมาก เพื่ออนุเคราะห์โลก เพื่อประโยชน์ เพื่อแก่อกุลเพื่อความสุกแก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย เพราะฉะนั้นท่านจึงไม่ฆ่าตัวตายในเมื่อยังไม่ถึงเวลาตาย

เพราะเหตุนี้โลกหน้ามีอยู่ เหล่าสัตว์ผู้เกิดขึ้นเมื่ออยู่ ผลวิบากของกรรมที่สัตว์ทำดีทำชั่วมีอยู่

เรื่องจับวิญญาณ

พระเจ้าปายาสียังไม่ยอมเปลี่ยนแปลงทิฐิ และที่ไม่ยอมเปลี่ยนนั้นพระเจ้าปายาสีได้อ้างเหตุผลทางวิญญาณว่าท่านเคยพิสูจน์วิญญาณมาแล้วคือสมัยหนึ่งท่านได้สั่งให้ลิงโทษโจรผู้ประพฤติชั่วทราม ด้วยการประหารชีวิต โดยสั่งว่าพวกท่านจงใส่บุรุษ (โจร) ผู้ซึ่งยังมีชีวิตอยู่ในหม้อ แล้วปิดปากหม้อให้มิดชิด แล้วเอาหนึ่งที่ยังสดรัด แล้วเอาดินเหนียวพอกให้หนา แล้วสั่งให้ยกหม้อนั้นขึ้นตั้งบนเตาไฟ ต้มจนกระทั่งโจรนั้นตาย ท่านก็สั่งให้ยกหม้อลงจากเตาไฟ แล้วค่อย ๆ กะเทาะดินออก แล้วเปิดปากหม้อเพื่อตรวจดูชีวิตของโจร

นั้นออกมาจากหม้อ แต่พวกข้าพเจ้ามิได้เห็นชีวิตของโจรนั้นเลย เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าจึงยังไม่เชื่อว่าโลกหน้ามี เหล่าสัตว์ผู้ผู้เกิดขึ้นมี ผลวิบากของกรรมที่สัตว์ทำดีทำชั่วมี

อุปมาด้วยคนนอนฝัน

พระกุมารกัสสปะย้อนถามว่า บพิตรเคยบรรทมหลับกลางวัน ทรงรู้สึกฝันเห็นสวนอันรื่นรมย์ ป่าอันรื่นรมย์ พื้นที่อันรื่นรมย์ สระโบกขรณีอันรื่นรมย์บ้างหรือไม่

พระเจ้าปายาสีตอบว่าเคยฝัน ท่านกัสสปะ

พระกุมารกัสสปะถามว่า ในเวลานั้น หญิงค่อม หญิงเตี้ย นางพนักงาน ภูษามาลา หรือกุมารี คอยรักษาบพิตรมีอยู่หรือ พระเจ้าปายาสีตอบว่า มีอยู่ พระกุมารกัสสปะถามว่า คนเหล่านั้นได้เห็นชีวิตของบพิตรเข้าออกบ้างหรือเปล่า พระเจ้าปายาสีตอบว่า ไม่เห็นเลย

พระกุมารกัสสปะพูดว่า บพิตรคนเหล่านั้นยังมีชีวิตอยู่ ยังมีให้เห็นชีวิตของบพิตรผู้ยังทรงพระชนม์อยู่เลย ก็ไฉนบพิตรจักได้ทอดพระเนตรชีวิตของผู้ตายไปแล้วได้เล่า ...

ในที่สุดได้แนะนำให้พระเจ้าปายาสีทรงสละความเห็นผิดนั้นเสีย

แต่พระเจ้าปายาสีทรงอ้างว่า ทรงสละไม่ได้ เพราะพระเจ้าปเสนทิโกศล

และพระราชาในรัฐอื่นๆ ก็ทรงทวาทกันทั่วไปว่า พระองค์มีความเห็นอย่างนี้ ก็จะทำกันดีเถิดน่ะได้ พระกุมารกัสสปะจึงยกอุปมาเพื่อจูงใจให้ทรงละความเห็นผิดนั้นๆ แต่เมื่อยังไม่ทรงยอมรับ ก็ยกอุปมาอื่นอีกดังต่อไปนี้

เปรียบเทียบเหมือนพ่อค้าเกวียนใหญ่ใหญ่ เดินทางจากภาคตะวันออกไปภาคตะวันตก แล้วได้แบ่งกองเกวียนออกเป็น 2 กอง กองละประมาณ 500 เล่ม ให้ขบวนหนึ่งล่วงหน้าไปก่อน อีกขบวนหนึ่งจะตามไปภายหลัง ขบวนที่ล่วงหน้าไปก่อนถูกคนเดินสวนทางหลอกให้ทิ้งหญ้าที่หน้า แล้วช่างหน้าฝนตกในทางกันดาร พุ่มไม้ หญ้า ไม้และน้ำบริบูรณ์ หัวหน้ากองเกวียนหลงเชื่อจึงพาพวกไปตายหมดสิ้นเพราะทิ้งหญ้าและน้ำแล้วก็หาน้ำและหญ้าข้างหน้าไม่ได้ พวกไปทีหลังไม่ยอมเชื่อคนหลอกไม่ยอมทิ้งหญ้าและน้ำ จึงเดินทางข้ามทางกันดารโดยสวัสดิ์ แล้วเปรียบว่าพระองค์แสวงหาโลกอื่นโดยไม่แยบคายจะพลอยให้คนที่เชื่อถือพาจนถึงความพินาศไปด้วยเหมือนกองเกวียนคณะแรก

พระเจ้าปายาสีทรงเลื่อมใสในพระกุมารกัสสปะ สรรเสริญภาษิตประกาศพระองค์เป็นอุบาสก ถึงพระรัตนตรัยเป็นสรณะตลอดพระชนม์ชีพ แล้วทรงถามถึงวิธินุชาญ ซึ่งพระเถระก็ยอมถวายคำ แนะนำให้บูชาโดยไม่มีการค้าสัตว์ พระเจ้าปายาสีก็ทรงปฏิบัติ ตามโดยโปรดให้มีการแจกทาน แล้วเพิ่มของให้มากขึ้นโดยลำดับ

หนังสืออ้างอิง

กิตติวุฒ โภคะ ติกุ ขยายแล้วไปไหน กรุงเทพฯ ฯ โรงพิมพ์อักษรสมัย, 2523

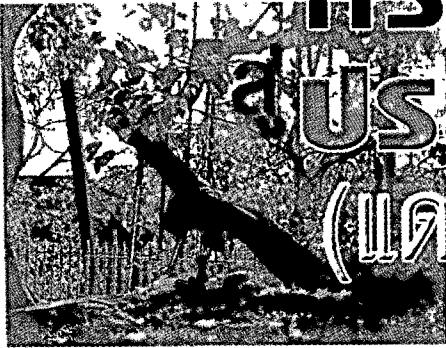
พระไตรปิฎกเล่มที่ 10. (ปายาสีราชนิพนธ์)

สุชีพ ปุณฺณานุกาฬ พระไตรปิฎกสำหรับประชาชน. พิมพ์ครั้งที่ 14 กรุงเทพฯ โรงพิมพ์มหาภูมิราชวิทยาลัย, 2535.

ต้นพระศรีมหาโพธิ์ จากศรีลังกา สู่ประเทศไทย (ต้นแบบท่ามกงไชย)

ต้นพระศรีมหาโพธิ์ ท่ามกงไชย ประเทศอินเดีย

ต้นโพธิ์ หรือศรีมหาโพธิ์ ได้รับการยอมรับนับถือในหมู่ชาวพุทธว่าเป็นต้นไม้สำคัญที่มีความเกี่ยวข้องกับพระพุทธเจ้าพระนามว่าพระโคตม เพราะพระองค์ได้ประทับนั่งตรัสรู้อันุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ ณ โคนต้นโพธิ์นี้เอง ชาวพุทธไทยเราก็มองให้ความสำคัญแก่ต้นโพธิ์ในฐานะดังกล่าวเช่นกันทั้งต้นโพธิ์เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติในประเทศไทย และนำกิ่งต้นโพธิ์ที่เชื่อกันว่าสืบเนื่องมาจากต้นโพธิ์ที่พระพุทธองค์ทรงตรัสรู้นำมาปลูกในประเทศไทย โดยมีประวัติความเป็นมาดังนี้

ต้นพระศรีมหาโพธิ์
ต้นพระศรีมหาโพธิ์ สังกะสีสถานที่ตั้งอยู่ติดกับพระเจดีย์พุทธคยาด้านทิศตะวันตก ปัจจุบันอยู่ในเขตปกครองของตำบลพุทธคยา จังหวัดคยา รัฐพิหาร ห่างจากแม่น้ำเนรัญชราประมาณ ๒๐๐ เมตร
ต้นโพธิ์ ต้นไม้ที่พระพุทธองค์ตรัสรู้นั้น ชาวอินเดียเรียกว่า อัศวัตถ์ หรือ อัสนัตถ์ หรือ ปิปปละ ภาษาละตินเรียกว่า Ficus Religiosa ซึ่งเป็นไม้พันธุ์หนึ่งเท่านั้น เมื่อพระพุทธเจ้า

ทรงตรัสรู้ภายใต้ต้นไม้ชนิดนี้จึงได้ชื่อว่า ต้นโพธิ์ หรือโพธิ์รุกขะ ซึ่งเป็นนามเรียกต้นไม้ตรัสรู้ เช่น พระศรีอาริย์ ไม้ไผ่กกกิงเป็นโพธิ์รุกขะ พระกัสสปะ ไม้ไม้อะเดือเป็นโพธิ์รุกขะ เป็นต้น
พระศรีมหาโพธิ์ เป็นต้นไม้ศักดิ์สิทธิ์ของชาวพุทธทั่วโลก และดูเหมือนว่าจะเป็นที่ยอมรับว่าเป็นต้นไม้สัญลักษณ์ของพระพุทธศาสนาไปโดยปริยาย โดยเฉพาะที่พุทธคยาจะมีผู้ให้ความสำคัญ ไม่ว่าจะชาติใด ศาสนาใด เมื่อไปถึงจะต้องให้ความเคารพยำ

เกรง ต้นโพธิ์ปัจจุบันปลูกเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๒๓ มีอายุได้ ๑๒๗ ปี ลำต้นขนาด ๓ คนโอบ สูงประมาณ ๘๐ ฟุต แผ่กิ่ง ก้านสาขาเป็นร่มโพธิ์ทองของชาวพุทธ ทางรัฐบาลคอยดูแลและเอาใจใส่เป็นพิเศษ มีกำแพงห้องล้อมรอบเป็นสัดส่วน กำหนดเวลาปิด - เปิด เพื่อให้ทราบความเป็นมาของต้นพระศรีมหาโพธิ์ ขอแนะนำเรื่องราวที่น่าสนใจมาให้ทราบเป็นลำดับ ดังนี้

พระศรีมหาโพธิ์ (ต้นที่ ๑)

ตามพุทธประวัติกล่าวว่า ต้นพระศรีมหาโพธิ์เป็นต้นไม้คู่บารมีหรือเป็นสหชาติของพระพุทธเจ้า คือ เกิดขึ้นในวันเพ็ญเดือนหก ก่อนพุทธศก ๘๐ ปี วันเดียวกับที่พระพุทธเจ้าประสูตินั่นเอง ในวันนั้นมีสิ่งที่เกิดพร้อมกัน ๗ อย่าง คือ ๑. พระนางโยสธรา หรือพิมพา ๒. พระอานนท์ ๓. อามตย์กาพูทयी ๔. นายฉันทะ ๕. ม้ากัณฐกะ ๖. ต้นพระศรีมหาโพธิ์ ๗. ชุมทรัพย์ทั้ง ๔ ทั้งหมดนี้เรียกว่า สหชาติ

พระพุทธองค์ทรงตรัสรู้ได้ดวงไม่โพธิ์ เมื่อเพ็ญเดือน ๖ ในปฐมยาม ทรงบรรลุปุพเพนิวาसानุสสติญาณ สามารถระลึกชาติได้ทั้งสิ้น ในมัชฌิมยามทรงบรรลุจตุปปาตญาณ รู้การเกิดการตายของสรรพสัตว์ และในปัจจุบันยามทรงบรรลุอสุภคญาณ ทรงพระปรีชาสามารถทำลายอาสวะกิเลสทั้งหลายให้สิ้นไป ด้วยพระปัญญาที่ทรงพิจารณาธรรมโดยอนุโลมปฏิโลม ก็ทรงบรรลุพระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าใน

สมัยรุ่งอรุณเพ็ญเดือน ๖ ทรงเบิกบานพระทัยอย่างสูงสุดถึงกับทรงเปล่งพระอุทานเย้ยตณหาอันเป็นตัวก่อให้เกิดสังสารวัฏฏ์ทุกซ์ แก่พระองค์แต่อดีตชาติว่า “อนกชาติสังสารัง ฯลฯ” ทรงชนะพญามารและเหล่าเสนามารได้ในสถานที่แห่งนี้ด้วยเช่นกัน

ในกาลิลคโพธิชาดกเล่าว่า ได้มีการนำเมล็ดโพธิ์จากต้นนี้ไปปลูกที่ประเทศตะวันตกเมืองสวัตตี เป็นการเริ่มต้นขยายพันธุ์โพธิ์ตรัสรู้ไปในที่ต่างๆ ของโลก ต่อมาในคัมภีร์มทาวงค์กล่าวว่า พระเจ้าอโคกเสด็จมาที่นี่เป็นนิത്യ เพราะระยะทางใกล้กันกับราชธานีปาฏลีบุตรของพระองค์ ทรงเป็นผู้ตองกิ่งโพธิ์ต้นนี้ส่งไปที่เมืองอรุราชปุระในลังกา กิ่งโพธิ์ต้นนั้นยังมีชีวิตอยู่จนทุกวันนี้ และพระบาทสมเด็จพระเลคหล้าภบาลย์ทรงมอบหมายให้พระอาจารย์สาย นำคณะมาเพื่อขอเมล็ดโพธิ์ไปปลูกที่ประเทศไทยปรากฏว่าขณะนั้นพราหมณ์ครอบครองอยู่ ต้นโพธิ์ถูกล้อมไว้ถึง ๗ ชั้น แต่ด้วยความเป็นมิตรภาพต่อกัน จึงได้มอบเมล็ดโพธิ์ถวายให้นำกลับสู่ประเทศไทย โดยพระองค์ทรงเพาะเอง แล้วนำไปปลูกที่วัดสระเกศ ๑ ต้น วัดบวร ๑ ต้น และวัดมหาธาตุ ๑ ต้น

ในตำนานมีอ้างอิงถึงต้นโพธิ์ต้นนี้ ๒ - ๓ ครั้งเท่านั้น คือ เมื่อพระองค์เสด็จมาทรงรฆมานอุรเวลกัสสปะ หลังจากนั้นไม่ปรากฏพระองค์เสด็จมาที่นี่อีก จนกระทั่งเมื่อ พระองค์จะเสด็จปรินิพพานที่เมืองกุสินารา พระอานนท์

กราบทูลถามว่า เมื่อปรินิพพานแล้ว พุทธบริษัททั้งหลายจะพึงยึดเอาสิ่งใดเป็นที่ระลึกถึงพระองค์ต่อไป พระพุทธองค์จึงทรงแสดงสถานที่ทั้ง ๔ คือ ลุมพินี พุทธคยา สารนาถ และกุสินารา ว่าเป็นที่ควรจะดูควรจะเห็น ควรให้เกิดความสังเวช แห่งพุทธบริษัทผู้มีศรัทธาทั้งหลาย ที่ว่าพุทธคยานั้นหมายถึงที่ต้นโพธิ์ตรัสรู้โดยตรง ในพระบาลีใช้คำว่า สัมมาสัมโพธิ์ทีเดียว

ในคัมภีร์มทาวงค์กล่าวอีกว่า พระเจ้าอโคกทรงหมั้นเสด็จไปนมัสการต้น พระศรีมหาโพธิ์อยู่เป็นนิത്യ จนพระมเหสีองค์ใหม่ชื่อ ดิศราชเทวี หรือพระนางติษยะรักษิตหรือที่เรียกกันว่า มติสุนทรีก็มี เกิดมีจิตริษยาต้นพระศรีมหาโพธิ์ เห็นว่าพระราชสวามีรักต้นโพธิ์ยิ่งกว่านาง จึงลอบให้คนไปทำลายต้นโพธิ์เสีย

ในคัมภีร์มทาวงค์ได้กล่าวไว้ว่า พระนางเอาเงี่ยงกระเบนอันเป็นพิษไปแทงที่ต้นในทิวแถวทานกล่าวว่า พระนางติษยะรักษิต ใช้อำนาจมนต์ทำลายในจดหมายของหลวงจีนฟาเทียนกล่าวว่า “พระนางติษยะรักษิตนั่นเองใช้ให้คนไปตัด ปีที่ต้นโพธิ์ถูกทำลายตรงกับปีที่ ๓๗ แห่งรัชกาลของพระเจ้าอโคก เมื่อพระเจ้าอโคกทรงทราบเช่นนั้นทรงโทมนัส น้อยพระทัย ประกอบด้วยพระโรคาพยาธิก็เบียดเบียนจึงประชวรลง และสิ้นพระชนม์หลังจากต้นโพธิ์ถูกทำลายได้เพียง ๔ เดือนเท่านั้น”

ในบันทึกจดหมายหลวงจีนฟาเทียนกล่าวว่า “เมื่อพระเจ้าอโคกทอด

พระเนตรเห็นโพธิ์ล้ม พระองค์ทรงตกพระทัยถึงแก่วิสัญญาพลัมลง ณ ที่นั้นด้วย เหล่าเสนาภามาตย์ใช้น้ำลูบพระพักตร์ จนกระทั่งทรงฟื้นคืนพระสติได้อีกแล้ว พระองค์โปรดให้สร้างกำแพงอิฐรอบรากโพธิ์นั้นทันที และโปรดให้นำน้ำนมมารดไม้โพธิ์ให้ชุ่มเพื่อให้แตกหน่อขึ้นใหม่ ส่วนพระองค์เองก็ทรงทอดพระองค์ลงกับพื้นดิน ตั้งสัตย์ว่าจะไม่เสด็จลุกขึ้นจนกว่าจะได้เห็นหน่อไม้โพธิ์โผล่ขึ้นมา ในไม้ชำต้นโพธิ์ก็แตกหน่อขึ้นที่รากเดิมอีก

พระศรีมหาโพธิ์ (ต้นที่ ๒)

ด้วยสัตย์อธิษฐานของพระเจ้าอโศกมหาราช ต้นพระศรีมหาโพธิ์ก็เจริญเติบโตต่อจากต้นที่ ๑ โดยลำดับจนถึง พ.ศ. ๑๑๐๐ (ค.ศ. ๖๐๐) พระเจ้าศตางกา กษัตริย์ฮินดูจากแคว้นเบงกอล ไม่พอใจที่เห็นพุทธศาสนามาตั้งแข่งขันกันที่นี้ จึงทำลายวัดวาอารามและต้นโพธิ์ตรัสรู้ เหตุการณ์นี้เกิดก่อนที่หลวงจีนถังซัมจั๋งจะมาถึงที่นี้เพียง ๓๐ กว่าปีเท่านั้น ได้บันทึกไว้ว่าศตางกาเกรงว่าต้นโพธิ์จะแตกหน่อออกมาขึ้นมาอีกจึงให้ฟันต้นโพธิ์ลงก่อนแล้วขุดรากขึ้นทั้งเอาไฟเผาแล้วรดด้วยน้ำอ้อย ด้วยความหวังอันแน่วแน่ที่จะไม่ให้เหลือพืชพันธุ์สืบต่อไปในอนาคต แต่เผอิญขุดปลายรากแก้วทิ้งไม่หมดยังเหลือติดดินอยู่ ต้นโพธิ์ตรัสรู้จึงไม่สูญสิ้นพันธุ์ไปเลย หลังจากทำลายต้นโพธิ์ตรัสรู้แล้วไม่เท่าไร ศตางกาก็สิ้นพระชนม์อย่างอนธจนาถ รวมอายุต้นโพธิ์ได้ ๘๘๗ ปี

พระศรีมหาโพธิ์ (ต้นที่ ๓)

พระเจ้าปुरुณวรมัน กษัตริย์องค์สุดท้ายในราชวงศ์ของพระเจ้าอโศกที่ครองแคว้นมคธ ทรงโคกเกล้าพระทัยอย่างยิ่งในการที่ศตางกาทำลายต้นโพธิ์อันเป็นมิ่งขวัญของพุทธบริษัททั้งหลาย รีบจัดการบำรุงรากโพธิ์ที่เหลืออยู่โดยใช้น้ำนมจากแม่โค ๑,๐๐๐ ตัว รดให้ชุ่มอยู่เสมอ ในไม้ชำหน่อโพธิ์ก็แตกออกมาจากรากเดิมอีก

พระเจ้าปुरुณวรมัน ทรงพยายามประคับประคองอย่างดีที่สุดเท่าที่จะทำได้เมื่อต้นโพธิ์สูงขึ้นได้ประมาณ ๑๐ ฟุต พระองค์ทรงโปรดให้สร้างกำแพงล้อมรอบด้วยหินล้วนๆ เพื่อป้องกันมิให้ใครลอบเข้าไปทำลายได้ กำแพงหินที่สร้างครั้งนั้นสูง ๒๔ ฟุตหลวงจีนถังซัมจั๋งมาถึงที่นี้ ได้บันทึกที่สดุดีพระเจ้าปुरुณวรมันว่า เป็นผู้ที่ได้ทำคุณประโยชน์อย่างสูงไว้แก่พระพุทธศาสนา ในการที่ได้กู้ชีวิตต้นพระศรีมหาโพธิ์กลับมาได้อีกครั้งหนึ่ง

หลวงจีนเล่าต่อไปว่า ใบโพธิ์สีเขียวเป็นมันขลิบ แม้ในฤดูใบไม้ร่วงโพธิ์ต้นโพธิ์นี้ก็ไม่สลัดใบ จะสลัดใบก็เฉพาะในวันปริณิพพานเท่านั้น และก็แตกใหม่อีก นับว่าต้นโพธิ์ตรัสรู้ถูกทำลาย ๓ ครั้ง ครั้งหลังนี้ค่อนข้างหนักมือกว่าครั้งใดทั้งสิ้น แต่ก็เคราะห์ดีที่ยังมีผู้ทำนุบำรุงให้งอกงามขึ้นดังเดิมได้อีก จากนั้นแล้วไม่มีใครจะทำลายต้นโพธิ์ตรัสรู้ตั้งที่ ๓ นี้ ก็หมดอายุชั้ยตายเองตามธรรมชาติ รวมอายุได้ ๑,๒๘๕ ปีเศษ

พระศรีมหาโพธิ์ (ต้นที่ ๔)

เมื่อพ.ศ. ๒๔๒๓ รัฐบาลอังกฤษซึ่งปกครองอินเดียอยู่ในเวลานั้น ได้มอบพระให้นายพล เซอร์อเล็กซานเดอร์ คันทิงแฮม นักโบราณคดีชาวอังกฤษ ให้บูรณะสถานที่นี้ระหว่างที่ทำการบูรณะอยู่นั้น ต้นโพธิ์ตรัสรู้ล้มลงอีก "เห็นชาวบ้านในละแวกนั้นกำลังตัดก้านรานกิ่งไปทำเชื้อเพลิง และเป็นอาหารของสัตว์"

ท่านนายพล เซอร์ อเล็กซานเดอร์ คันทิงแฮม จึงได้จัดการปลุกต้นโพธิ์ขึ้นใหม่ ณ ที่เดิม โดยได้พบหน่อโพธิ์ ๒ หน่อสูงประมาณ ๖ นิ้ว และ ๔ นิ้ว จึงเลือกเอาต้นที่สูง ๖ นิ้ว ปลุกลงที่ต้นเดิมและส่วนต้นที่สูง ๔ นิ้วแยกไปปลุกไว้ทางด้านเหนือ ห่างจากต้นเดิม ๒๕๐ ฟุต ทั้งนี้เพื่อให้ชาวฮินดูได้ไปนมัสการพระวิฆณุที่ต้นนั้น ส่วนชาวพุทธนมัสการที่ต้นเดิม จะได้ไม่เกิดการกระทบกระทั่งให้กระเทือนใจซึ่งกันและกัน ถึงวันนี้ (พ.ศ. ๒๕๒๓ - ๒๕๕๐) รวมอายุต้นโพธิ์ตรัสรู้ต้นสุดท้ายได้ ๑๒๗ ปี

ผู้จาริกแสวงบุญ เมื่อถึงสถานที่นี้ได้น้อมระลึกพระบรมศาสดาที่ทรงตรัสรู้ได้ควงไม้โพธิ์ เมื่อวันเพ็ญเดือน ๖ เมื่อเข้ากราบพระแท่นวัชรอาสน์ สวดมนต์ เจริญจิตตภาวนา นั่งสมาธิใต้ต้นโพธิ์ น้อมจิตตามธรรมคำสอนเหมือนได้เข้าเฝ้าพระพุทธรองค์ถึงที่ประทับ บุญกิริยาที่ผู้มากราบไหว้ได้กระทำ อันปรากฏผลมหาคาล นอกจากจะได้เจริญภาวนาน้อมจิตตามคำพระพุทธรองค์ทรงสอนแล้ว ยังนิมรตน์ต้นโพธิ์ ปิดทองถวายผ้าห่มต้นโพธิ์อีกด้วย

พระศรีมหาโพธิ์ อนุสาวรีย์ ประเทศศรีลังกา

ต้นพระศรีมหาโพธิ์จาก อินเดียสู่ลังกา

ตามเรื่องราวที่แสดงไว้ในหนังสือสมันต์ปสาทิกาวาหลังจากที่พระมหินทรเถระเดินทางเข้าไปสู่เกาะลังกาและทำการโปรดให้พระเจ้าเทวานัมปิยติสสะและชนเป็นอันมากในเกาะแห่งนั้นเลื่อมใสและยอมรับนับถือพระพุทธศาสนาแล้ว ได้มีผู้มาขอบวชเป็นภิกษุเป็นจำนวนมากนอกจากนี้พระนางอนุฟ้าเทวี พระเทวีของพระกนิษฐภาดาแห่งพระเจ้าเทวานัมปิยติสสะมีพระประสงค์จะออกบวชด้วย จึงกราบทูลความประสงค์นั้นแก่พระราชชา พระราชาทรงปรึกษากับพระมหินทรเถระ

พระเถระจึงถวายพระพรว่า การให้การอุปสมบทแก่สตรีไม่เป็นกิจอันเหมาะสมที่ท่านจะกระทำและถวายคำแนะนำว่า ในนครปาฏลีบุตรมีพระเถรีนามว่าสังฆมิตตาเถรี ผู้เป็นน้องสาวของท่าน ขอให้พระราชาทรงส่งพระราชสาส์นไปอาราธนาพระเถรีนั้นมายังเกาะลังกาพร้อมอาราธนาพระเถรีนั้นมายังเกาะลังกาพร้อมทั้งอัญเชิญกิ่งหรือหน่อแห่งต้นพระศรีมหาโพธิ์มาด้วย

พระเจ้าเทวานัมปิยติสสะจึงปรึกษากับอริกฐอำมาตย์ผู้เป็นหลานของพระองค์ว่า “เธอจะสามารถไปยังนครปาฏลีบุตรเพื่ออาราธนาพระสังฆมิตตาเถรีมายังเกาะลังกาพร้อมกับกิ่ง

หรือหน่อของต้นพระศรีมหาโพธิ์ได้หรือไม่” อริกฐอำมาตย์กราบทูลว่า “ข้าพเจ้าสามารถที่จะไปทำภารกิจของพระองค์ให้สำเร็จได้ ถ้าหากพระองค์จะทรงมีพระบรมราชานุญาตให้หม่อมฉันได้บวช” พระราชาจึงทรงมีพระราชดำรัสว่า “เมื่อเจ้านำพระเถรีมาแล้วก็จงบวชเถิด” อริกฐอำมาตย์รับเอาราชสาส์นและเถระสาส์นแล้วรีบเดินทางไปยังนครปาฏลีบุตรโดยด่วน

เมื่อถึงนครปาฏลีบุตรแล้วได้เข้าเฝ้าพระเจ้าอโศกมหาราชเพื่อทูลเกล้าถวายพระราชสาส์นและกราบทูลว่า “ข้าแต่สมมติเทพ พระเทวีพระนามว่าอนุฟ้าเทวีพระชายาของพระกนิษฐภาดา

แห่งพระเจ้าเทวานัมปิยติสสะผู้เป็น
สหายของพระองค์ได้มีพระประสงค์
จะขอบวชในพระศาสนาของพระพุทธ
เจ้า เพื่อให้พระนางได้บวชตามอัครยาศัย
พระสหายของพระองค์จึงส่งข้าพเจ้ามา
เพื่อขอให้พระองค์ทรงพระกรุณาโปรด
ส่งพระแม่เจ้าสังฆมิตตาเถรีพร้อมทั้ง
กิงหรือหน่อแห่งต้นพระศรีมหาโพธิ์ไป
ยังเกาะลังกา”

ครั้นทูลถวายสาส์นแด่พระเจ้า
อโศกมหาราชดังนี้แล้ว อริกฐอุมาตย์
ก็ได้ไปเข้าเฝ้าพระเถรีสังฆมิตตา แล้ว
กราบเรียนว่า “ข้าแต่พระแม่เจ้า พระ
มหินทเถระส่งข้าพเจ้ามาโดยสั่งให้
กราบเรียนพระแม่เจ้าโปรดจงเสด็จไป
ยังเกาะลังกาเพื่อประทานการบวชแก่
พระนางอนุพาเทวีพร้อมกับหญิงสาวห้า
ร้อยนางและสตรีชาววังอีกห้าร้อยนาง”

พระสังฆมิตตาเถรี ครั้นได้สดับ
คำของอริกฐอุมาตย์ดังนั้นแล้วก็รีบไป
ยังราชสำนักเพื่อทูลขอพระบรมราชานุ
ญาตจากพระเจ้าอโศกมหาราชในการที่
จะทรงอนุญาตให้พระนางไปยังเกาะ
ลังกาได้แต่ก็ถูกพระราชอาศรัยห้ามว่า
“ดูก่อนแม่พระมหินทเถระผู้เป็นพระ
ราชโอรสของเราและสมณสามเณรผู้เป็น
หลานของเราก็ไปสู่เกาะลังกาแล้วสิ่งนั้น
ทำให้เราเป็นเหมือนคนเขนขนาด เราแม่
จะเศร้าโศกเพราะไม่เห็นหน้าลูกและ
หลานก็พอจะมีความสุขคลายโศกได้
เมื่อเห็นหน้าเจ้าอย่าเลย...แม่อย่าไปเลย
นะ” พระนางได้ทขยบายเอาเหตุผลและ
ความจำเป็นมาทูลถวายแก่พระราช
जनพระองค์ทรงยินยอมและตรัสว่า

“แม่...ถ้าเช่นนั้นขอแม่จงอัญเชิญกิ่งแห่ง
ต้นพระศรีมหาโพธิ์ไปด้วยกับแม่เถิด”

พระเจ้าอโศกมหาราชทรง
เตรียมหน่อพระศรีมหาโพธิ์ไว้ใน
กระถางทองแล้วทำการบูชาด้วยราช
สมบัติอย่างยิ่งใหญ่แล้ว ครั้นพอถึงวัน
ที่พระสังฆมิตตาเถรีจะเดินทางไปยัง
เกาะลังกา พระองค์ทรงยกต้นพระศรี
มหาโพธิ์วางบนพระเศียรเสด็จลุยน้ำไป
ประมาณเพียงพระศอก ทรงวางต้นพระ
ศรีมหาโพธิ์ไว้บนเรือแล้วรับสั่งให้พระ
นางสังฆมิตตาเถรีพร้อมทั้งคนอื่น ๆ ขึ้น
เรือ แล้วเรือก็ออกแล่นไปสู่ทะเลหลวง
มุ่งตรงต่อเกาะลังกา

ฝ่ายพระเจ้าเทวานัมปิยติสสะ
ทรงรับสั่งให้ข้าราชการแต่งมรรคาตั้งแต่
ประตูด้านทิศอุดรแห่งอนุราชบุรีจนถึง
ท่าชมพูโกสปัญญะตามคำแนะนำของ
สมณสามเณร พระองค์ทรงปล้ำพระ
หฤทัยเสด็จออกไปประทับยืนอยู่ที่
ศาลาและรับสั่งให้เอาดอกไม้เบญจ
พรรณโปรยลงตลอดทาง ทรงตั้งเครื่อง
บูชาอันมีค่าไว้ระหว่งทางเป็นระยะๆ
แล้วเสด็จไปท่าชมพูโกสปัญญะพร้อม
ด้วยเหล่าตระกูลที่สมบูรณด้วยชาติสิบ
หกตระกูลโดยวันเดียว พระองค์ทรง
บูชาต้นมหาโพธิ์ด้วยเครื่องสักการะทั้ง
หลายมีดอกไม้ ธูป และของหอมเป็น
ต้น พระองค์เสด็จลงลุยน้ำออกจากฝั่ง
ไปปรับต้นพระศรีมหาโพธิ์จนน้ำท่วม
พระศอกแล้วทรงรับสั่งว่า “ต้นพระศรี
มหาโพธิ์ของพระทศพลซึ่งฉายชื่อพระ
รัศมีดุจมีชีวิตอยู่มาแล้วหน่อ” ทรง
เปี่ยมด้วยพระหฤทัยอันเลื่อมใสจึงทรง

ยกต้นพระศรีมหาโพธิ์วางลงบนพระ
เศียรแล้วเสด็จขึ้นจากน้ำ ทรงพักต้น
พระศรีมหาโพธิ์ไว้ริมฝั่งมหาสมุทร ทรง
ทำการบูชาด้วยราชสมบัติ ตลอดเจ็ดวัน

เมื่อนำต้นพระศรีมหาโพธิ์มาถึง
กรุงอนุราชปุระแล้ว รับสั่งให้อัญเชิญต้น
พระศรีมหาโพธิ์เข้าไปทางประตูด้าน
ทิศอุดร (เหนือ) ในเวลาตะวันบ่ายแก่
ผ่านท่ามกลางพระนครไปออกประตู
ทางด้านทิศทักษิณ (ใต้) และรับสั่งให้
ประดิษฐานต้นพระศรีมหาโพธิ์ไว้บน
ฐานชุกษ์พระทวารแห่งพระราชอุทยาน
มหาเมฆวันตามคำของสมณสามเณร

เมื่อพระมหินทเถระ พระนาง
สังฆมิตตาเถรี และพระเจ้าเทวานัมปิย
ติสสะพร้อมด้วยข้าราชการมาถึงยัง
สถานที่ประดิษฐานอยู่แห่งต้นพระศรี
มหาโพธิ์นั้นประชาชนเป็นจำนวนมาก
ได้ประชุมกันอยู่ในบริเวณนั้น ขณะที่
ชนทั้งหลายมองดูอยู่ผลหนึ่งแห่งต้น
พระศรีมหาโพธิ์สุกแล้วร่วงหล่นจากกิ่ง
ด้านทิศอุดร (เหนือ) พระเถระน้อม
หัตถ์เข้ารับไว้ผลก็ได้ตั้งอยู่บนหัตถ์ของ
พระเถระ พระเถระได้ถวายผลนั้นแด่
พระราชชาติโดยถวายพระพรว่า “ขอพระ
องค์ทรงปลุกเกิด มหาบพิตร” พระ
ราชาทรงรับผลนั้นแล้วโปรยบุญลงที่
กระถางทองใส่โคลนที่ผสมด้วยของ
หอมจนเต็มแล้วเพาะเมล็ดแห่งพระศรี
มหาโพธิ์นั้นไว้ใกล้กับต้นพระศรีมหา
โพธิ์พระราชาทรงกระทำการบูชาต้น
พระศรีมหาโพธิ์ด้วยเศวตฉัตรและ
ประชาชนร่วมกันบูชาและเฉลิมอย่าง
เอิกเกริก

ต้นพระศรีมหาโพธิ์จากลังกาสู่ประเทศไทย

การนำต้นพระศรีมหาโพธิ์จากลังกาเข้ามาเพื่อปลูกในประเทศไทยมีขึ้นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ ๒ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์เรื่องนี้ปรากฏเป็นหลักฐานอยู่ในหนังสือเรื่องประดิษฐานพระสงฆ์สยามวงศ์ในลังกาทวีปตอนที่ว่าด้วยเรื่องจดหมายเหตุเรื่องสมณทูตไปลังกาทวีป

ตามจดหมายเหตุนี้แสดงว่า ใน

ปี พ.ศ. ๒๓๕๗ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ ๒ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ทรงมีพระปริวิตกถึงพระศาสนาในลังกาทวีปว่าพระสงฆ์สามเณรยังเล่าเรียนพระธรรมวินัยบริบูรณ์ดีอยู่หรือ และที่เจดีย์สถานยังมีคนบูชาเหมือนเดิมอยู่หรือเปล่าหนอ เพราะอังกฤษได้ยึดลังกาเป็นเมืองขึ้นแล้ว ดังนั้นพระองค์จึงมีรับสั่งให้สมเด็จพระสังฆราช (ศุข) จัดหาพระภิกษุเพื่อส่งให้เดินทางไปดูการพระศาสนาในลังกาได้แปดรูป และทรง

กำหนดให้วันศุกร์ขึ้น ๕ ค่ำ เดือน ๒ พุทธศักราช ๒๓๕๗ เวลาสามโมงเช้าเศษๆ เป็นวันเวลาที่ส่งพระสมณทูตจากกรุงเทพมหานครไปสู่เกาะศรีลังกา

พระสมณทูตไทยใช้เวลาสองปีในการเดินทางไปศรีลังกาเพราะเกิดเหตุการณ์ไม่สะดวกกระหว่างการเดินทางต้องหยุดพักเป็นระยะๆ เมื่อเดินทางไปถึงแล้วพระสมณทูตของไทยก็พักอยู่ที่เมืองอนูราชปุระระยะหนึ่ง หลังจากผ่อนคลายจากความล้าบากในการเดินทางแล้ว ราวันเสาร์แรม ๑๓

ข้อมูลจำเพาะ

พ.ศ. ๒๓๓๓ (ตามหลักฐานที่พบในการทูลสวามัญมประเทศ) พระเจ้าอโศกมหาราช พร้อมข้าราชการโดยมีพระอรหันต์อุปคุณเป็นผู้อธิบายทาง ได้เสด็จมาบูชาสถานที่ที่ตรัสรู้ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ณ ที่ตรงนี้ และหลังจากนั้น พระเจ้าอโศกมหาราชได้ให้สร้างพระสถูปขึ้นที่นี้ด้วย

พ.ศ. ๖๕๔ พระเจ้าหวิสกะ ได้สร้างพระเจดีย์องค์ปัจจุบันขึ้นสวมทับวิหารของพระเจ้าอโศกเอาไว้ ส่วนพระวิหารอาสน์นั้นให้คงไว้ตำแหน่งเดิม

พ.ศ. ๙๕๒ หลวงจันทน์ฟ้าเทียนได้เดินทางมานมัสการ

พ.ศ. ๑๑๘๐ พระถังซำจั๋งหรือสมณะเทียนจิงได้เดินทางมานมัสการ ท่านเขียนว่าในตอนนั้นพระเจดีย์ก็สูงเท่านี้และมีลักษณะคล้ายๆ ปัจจุบันนี้แล้ว (แต่จากรูปถ่ายเก่าๆ จะยังไม่มีเจดีย์องค์เล็กกรอบทั้ง ๔ ด้าน) พระเจดีย์ก็ ประดับประดาอย่างสวยงามมโกลัศจรรย์ พระเจดีย์มีสระอยู่ ๘ สระ

พ.ศ. ๑๗๐๐ พระราชาพระนามว่าอโศกพัลละ แห่งคิวาลิกแห่งแคว้นปัญจาบ ร่วมกับผู้นำท้องถิ่นชื่อ ปุรุโษตัมซิงห์ ร่วมกับบูรณะ ภายใต้การดูแลของพระเชือธรรมรักษิต

หลังจากนั้นกองทัพมุสลิมได้บุกรุกพิหารได้ทำลายวัดวาไปมากมาย และได้ฆ่าพระจำนวนมาก ในปี พ.ศ.

๑๗๗๗ นักจาริกแสวงบุญชาวธิเบตได้มาที่พุทธคยาพบว่าสถานที่ดังกล่าวเป็นที่รกร้างมีพระอภัยอยู่เพียง ๔ - ๕ รูป

พ.ศ. ๒๑๓๓ เจดีย์มหาโพธิ์ได้ตกไปอยู่ในกรรมสิทธิ์ของนักบวชฮินดูนิกายมัทนต์ ชื่อ โสมเสน คิริ

พ.ศ. ๒๔๐๔ ท่านอเล็กซานเดอร์ คันทันนิ่งแฮม ได้เดินทางมาเยี่ยมพุทธคยา

พ.ศ. ๒๔๑๘ กษัตริย์มินตง มิ แห่งพม่าได้ขออนุญาตจากทางรัฐบาลอินเดีย เพื่อทำการซ่อมแซม ยังทำไม่สำเร็จทางรัฐบาลอังกฤษได้ยึดมาทำเอง เมื่อปี ๒๔๒๓ รูปทรงที่เห็นอยู่ในปัจจุบัน เป็นผลจากการซ่อมแซมครั้งนั้น

พ.ศ. ๒๔๓๔ ท่านอนาคาริก รัมมปาละชาวศรีลังกาได้อ่านบทความเกี่ยวกับพุทธคยา ซึ่งเขียนโดยท่านเอ็ดวิน อาร์โนล นักกวีชาวอังกฤษ เกิดความสนใจเดินทางมาดูด้วยตนเอง และจากการพบเห็นความเสื่อมโทรมของพุทธสถานต่างๆ ทำให้ท่านตัดสินใจอุทิศชีวิตเพื่อการเผยแพร่พระพุทธานุภาพ ในเวลาต่อมา ท่านได้ตั้งสมาคมมหาโพธิ์ขึ้น

ปัจจุบันมหาเจดีย์พุทธคยาอยู่ภายใต้การดูแลของคณะกรรมการชุดหนึ่งซึ่งประกอบด้วยชาวพุทธ ๔ ท่าน โดยมีท่านนายอำเภอคยาเป็นประธานโดยตำแหน่ง

ต้นพระศรีมหาโพธิ์ที่วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ สนามหลวง

คำ เดือน ๔ พุทธศักราช ๒๓๕๙ คณะสงฆ์ไทยจึงบอกความแก่พวก อังกฤษว่า พวกอาตมาปรารถนาที่จะได้ หน่อต้นพระศรีมหาโพธิ์กลับไปบูชายัง ประเทศไทย เรื่องทราบถึงพระสังฆนายกลังกาท่านจึงมีหนังสือถึงท่านธรรมปาละผู้ดูแลต้นพระศรีมหาโพธิ์ ท่านธรรมปาละจึงมีหนังสือถึงกุมารสิยมอำมาตย์ผู้รักษาต้นพระศรีมหาโพธิ์ เพื่อขอให้จัดหน่อต้นพระศรีมหาโพธิ์ ถวายแก่คณะ พระสมณทูตไทย

ครั้นถึงวันอังคารขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๕ พุทธศักราช ๒๓๕๙ เวลา ๑๔ นาฬิกาเศษ ท่านกุมารสิยมอำมาตย์ ก็ประกอบพิธีขุดหน่อพระศรีมหาโพธิ์ โดยให้คฤหัสถ์หนุ่มชวามั่วชาวจำนวน ๕๐ คน และนิมนต์พระสงฆ์ ๘ รูป เจริญอนุสสรณปาฐะ (อภิปาฐะ) และพระพุทธรูปมั่งคณคณา (พาหุงฯ) นำแหวน หัวเพชรนิลจินดามาแช่น้ำแล้วนำน้ำนั้น กับน้ำจันทร์ไปพรมต้นพระศรีมหาโพธิ์ บันลือชื่องกลองประโคมขึ้นแล้วจึงขุด

หนังสือประกอบการเขียน

- กองตำรา, สมันต์ปาสาทิกาแปลเล่ม ๑ (กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๔๐)
- สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ, เรื่องประดิษฐานพระสงฆ์สยามวงศ์ในลังกาทวีป (กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์การศาสนา กรมการศาสนา พ.ศ. ๒๕๐๓)
- พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์, สาลสถานต ฉบับที่ ๒ (กรุงเทพฯ บริษัทคอมแพคพริ้นท์, ๒๕๔๔)
- พระโพธิ์เทศ (ว.ป.วิริยุต), สู่แดนพุทธภูมิ อินเดีย-เนปาล (กรุงเทพฯ, ธรรมสภา, ๒๕๔๕)

หน่อพระศรีมหาโพธิ์ปลูกลงในบาตรดิน หลังจากนั้นก็อัญเชิญไปประดิษฐานไว้ ณ ที่อันสมควร

รุ่งขึ้นคณะพระสมณทูตไทย พร้อมทั้งผู้ติดตามก็เดินทางออกจากเมืองอนุราชปุระ มายังเมืองสิงคโปร์ แล้วกลับสู่ประเทศไทย ครั้นเมื่อวันแรม ค่ำ ๑ เดือน ๙ ปีชวด พุทธศักราช ๒๓๖๑ คณะพระสมณทูตก็เดินทางกลับถึงประเทศไทย

ต้นโพธิ์ที่นำมาจากลังกาในคราวนั้นมีทั้งหมด ๖ ต้น ได้นำไปปลูกไว้ตามสถานที่ต่างๆ ดังต่อไปนี้

๑. พระอาจารย์เทพนำไปปลูกไว้ที่เมืองกลันตัน จำนวน ๑ ต้น

๒. พระยานครเจ้าเมืองนครศรีธรรมราชขอพระราชทานไปปลูกไว้ที่นครศรีธรรมราช จำนวน ๒ ต้น (เชื่อกันว่าต้นหนึ่งปลูกไว้ที่วัดเดิม และอีกต้นหนึ่งปลูกไว้ที่วัดท่าโพธิ์

๓. ส่วนอีกสามต้นพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทรงโปรดฯ ให้นำไปปลูกไว้ที่

๓.๑ วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ จำนวน ๑ ต้น

๓.๒ วัดสุทัศนเทพวราราม จำนวน ๑ ต้น

๓.๓ วัดสระเกศ จำนวน ๑ ต้น ต้นพระศรีมหาโพธิ์เหล่านี้ยัง

ปรากฏอยู่ในสถานที่ที่นำไปปลูกครบจนทุกวันนี้

เทียบพระศรีมหาโพธิ์

จาก คริสต์ล่องกาสุก เติบเมศคามอบผล

L มีวันอาทิตย์ที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๐ ที่ผ่านมา (เทศกาลฉลองพุทธชยันตี พระพุทธศาสนาครบ ๒,๕๕๐ ปี) ได้มีโอกาสไปร่วมงานมหากุศล พิธีชบวนแห่หน่อพระศรีมหาโพธิ์ที่แดนมหามงคล อ.ไทรโยค จ.กาญจนบุรี

ผู้เขียนพร้อมด้วยครอบครัวไปถึงแดนมหามงคลราว ๑๐.๐๐ น. บริเวณทางเข้าครคร่ำไปด้วยรถและ

ญาติธรรม ซึ่งต่างก็มีเป้าหมายที่จะมาร่วมงานพิธีแห่หน่อพระศรีมหาโพธิ์ในครั้งนี้

ตามกำหนดพิธีแห่เริ่มบ่ายโมง (๑๓.๐๐ น.) จากปากทางเข้าแดนมหามงคล ช่วงเวลา ๑๑.๐๐ - ๑๒.๐๐ น. ทางแดนมหามงคล โดยคณะศิษย์จากจังหวัดต่างๆ ได้นำอาหารคาวหวาน และเครื่องดื่มมากกว่า ๔๐ ร้านเตรียมไว้ สำหรับต้อนรับญาติธรรมที่มาร่วม

งานให้เลือกรับประทานตามอัธยาศัย

หลังจากรับประทานอาหารกันเรียบร้อยแล้วญาติธรรมที่มาร่วมงานต่างก็ทยอยไปคอยรับชบวนแห่ ณ บริเวณลานพิธีซึ่งได้จัดปราสาทกันต์ มีเก้าอี้สำหรับแขก VIP และระดับผู้ใหญ่ทั้งมหาเถรและฆราวาสที่เดินทางมาจากศรีลังกา และญาติธรรมอีกหลายพันตัว บริเวณทางเข้ามีคัทเอ้าท์ขนาดใหญ่มีรูปต้นศรีมหาโพธิ์-เจดีย์พุทธคยา และ

พระบรมสาทิสลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งตั้งตรงข้ามกัน

เมื่อถึงเวลา ๑๓ ๐๐ น. ญาติธรรม แยกผู้มีเกียรติได้มาคอยรับ ณ ลานพิธีดูเนื่องแน่น จนเก้าอี้ไม่พอต่างก็ยืนคอย พอชบวนช้างก็เชือกอย่างเข้ามาหน้าบริเวณงานฝนมมคลก็ตกไปรยปรายลงมาเหมือนกับประพรมให้ผู้เข้ามาในงานให้เกิดความชุ่มเย็น และร่วมอำนวยความสะดวกให้อยู่เย็นเป็นสุข เพราะพักเดียวฝนก็หยุดตก ช้างแต่ละเชือกได้ประดับด้วยเครื่องทรงอย่างสุดอลังการ นับว่าหาตัวได้ยากยิ่ง

คณะที่เดินนำหน้าขบวนช้างคือคณะที่มาจากศรีลังกา ซึ่งเป็นผู้นำต้นศรีมหาโพธิ์จากศรีลังกาสู่ประเทศไทย (แดนมทวมงคล) ประกอบด้วย พระสงฆ์และฆราวาส ดังนี้

๑. พระเดชพระคุณ พาลี กามา

สิริสุนหา ทัมมาร์กชิตตะ สิรินิวาสา เถโร (เจ้าอาวาสวัดพระศรีมหาโพธิ์ เมืองอนุราชปุระ ประเทศศรีลังกา)

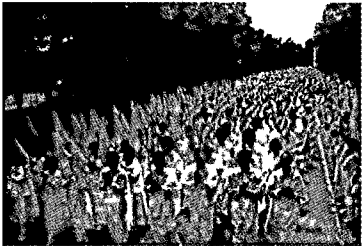
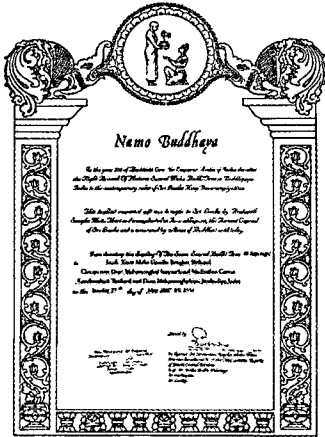
๒. พระเดชพระคุณดารานากามา กุสลาธัมมา (เจ้าอาวาสวัดลัมโพธิ์วิหาร กรุงโคลัมโบ ประเทศศรีลังกา)

๓. พระเดชพระคุณ ดิกเวลเล อูปาทิสสา นายาเก เถโร (เจ้าอาวาสวัด

พุทธโตรอนโตวิหาร ประเทศแคนาดา) ๔. ท่านสารัช เอ็นซิลวา (ประธานศาลฎีกา แห่งประเทศศรีลังกา)

๕. ท่านวาसानตี การานนาโกด้า ผู้บัญชาการทหารเรือและภริยา

๖. คุณแสนา และภริยา หน้าขบวนช้างก็มีขบวนสตรีนานาชาติ สวมใส่ชุดไทยถือพานพุ่ม

ทราบว่ามีมาจากมาเล-สิงคโปร์ ตามด้วย อุบาสก-อุบาลิกา ลีทำพันคนถือธง ฉัพ พันธรงค์สี และธงสีเหลืองมีตรา สัญลักษณ์ ๘๐ พรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงธรรมจักรและธงชาติ เป็นที่ตื่นตาตื่นใจของผู้มาร่วมงาน เพราะไม่ทราบเหมือนกันว่า ในชีวิตนี้ จะได้พบเห็นกับขบวนแห่ที่ยิ่งใหญ่เช่น นี้อีก

เมื่อขบวนขบวนมาถึงบริเวณพิธีซึ่ง บนหลังช้างแต่ละเชือกมีต้นโพธิ์อยู่ใน กระถางตั้งบนสัปคับช้าง ช้างแต่ละ

เชือกต่างก็เดินไปเทียบเคียงข้าง หลังจาก นั้นจะมีพระเถระและแขกผู้มีเกียรติ จากศรีลังกาเดินทางจากหลังช้างแล้วนำ ลงมามอบให้กับท่านแม่บงกช สิทธิพล ก่อนที่จะรับท่านแม่ลงกราบ ๓ ครั้ง แล้วรับโดยยกมือขึ้นทูนเหนือศีรษะ หลังจากนั้น อุบาสิกา ๘ คน แต่งตัว ด้วยชุดขาวยกต้นโพธิ์ขึ้นเสีียงแบก นำไปวางไว้ที่พิธีโดยมีเสียงกลอง - ฉิ่ง ตีฉลองชัยตลอดเวลา

เชื่อเหลือเกินว่าพิธียิ่งใหญ่เช่นนี้ นับว่าหาจุดได้ยากยิ่ง นับเป็นบุญที่ยิ่ง

ใหญ่สำหรับผู้ที่ไปร่วมในพิธีนั้นซึ่งคง ปลื้มปิติไม่แพ้ผู้เขียน และท่อนพระศรี มหาโพธิ์เทศน์นี้จะเจริญงอกงามและเป็นสิริมงคลแก่พุทธศาสนิกชนที่ไป กราบไหว้ เสริมบารมีให้กับชีวิตและเท่ากับเป็นการส่งเสริมต่อยอดสืบทอดพระ พุทธศาสนาให้เจริญงอกงามต่อไปทั้ง แผ่นดินไทยและทั่วโลก

ตั้งปณิธานที่ท่านแม่มหาอุบาสิกาบงกช สิทธิพล ตั้งความปรารถนา สมดังมนโรถสืบไปชั่วกาลปาวสาน

จาริกธรรม ย่างอินเดียน (๖๓)

ก ราวที่แล่นนำชาวคณะไปตั้งกรุง
สาวตติ ได้ใช้เวลาที่เหลือชม
ทัศนียภาพโดยรวมแต่ยังไม่เป็นเวลาพอที่
จะไปศึกษารายละเอียด

วันนี้ขอถือโอกาสนำชาวคณะ
จาริกธรรม-ย่างกรุงสาวตติ อีกสักวันเพื่อ
ตักดวงประสมการณ้นำมาเสาะสู่กันฟัง

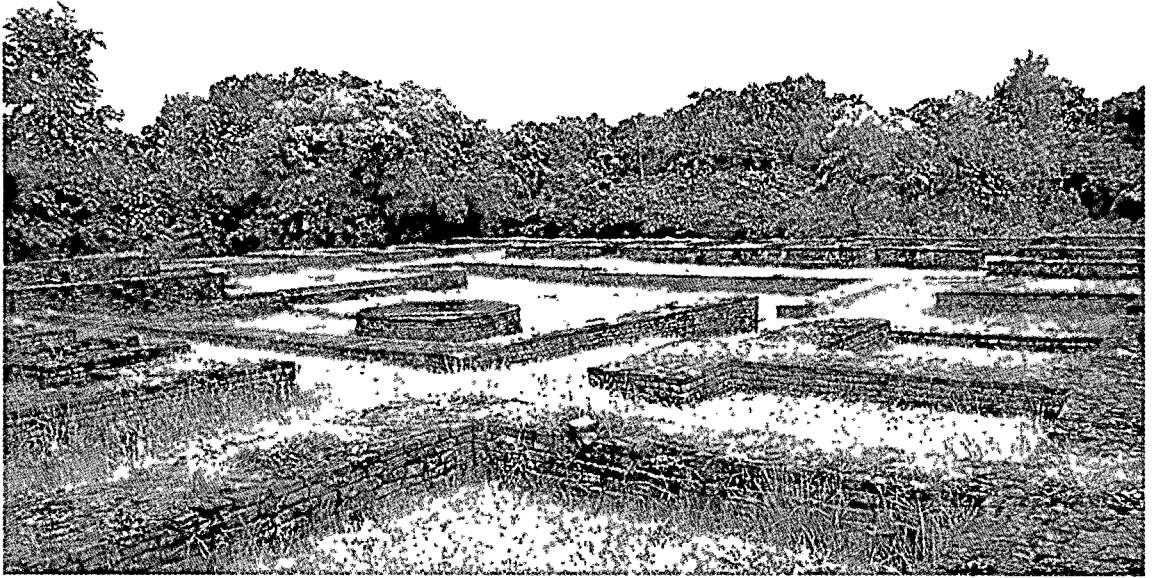
ได้เกริ่นคร่าวที่แล้วว่าวันนี้จะ ไป
เยี่ยมชมวัดเซตวันและศึกษาราย
ละเอียดเกี่ยวกับวัดนี้ ก่อนที่จะเข้าไปใน
วัดก็น่าจะศึกษาถึงสาเหตุว่าอะไรเป็นเหตุ
ผลหรือแรงบันดาลใจในการสร้างวัด

เพื่อให้ชาวคณะจาริกธรรมเข้าใจ
เรื่องนี้ได้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น จึงขอนำ

ท่านไปทำความเข้าใจกับประวัติผู้สร้าง
วัดเซตวันโดยสังเขปเรื่องมีอยู่ว่า อนาคต
บิณฑิกเศรษฐีเป็นชาวเมืองสาวตติ
ประกอบธุรกิจระหว่างประเทศคือ
ติดต่อค้าขายเป็นนักธุรกิจแห่งเมือง
ราชคฤห์ ได้พบพระบรมศาสดาที่เวฬุ
วันาราม เกิดความเลื่อมใสศรัทธาใน
คำสอนเป็นอย่างยิ่ง จึงทูลนิมนต์ให้
พระบรมศาสดามาโปรดสัตว์ที่สาวตติ
เมื่อพระพุทธเจ้ารับนิมนต์ แล้วอนาคต
บิณฑิกเศรษฐีได้ขอซื้อป่าไม้ของเจ้าเขต
ซึ่งอยู่นอกเมืองสาวตติตอนใต้ เพื่อ
สร้างอารามถวายพระบรมศาสดา ตอน
แรกเจ้าเขตไม่ยอมขาย และพูดว่าถ้า

อนาคตบิณฑิกเอาเหรียญทองมาปูให้เต็ม
ป่าจึงจะยอมขายให้แต่พอเห็น อนาคต
บิณฑิกเอาเหรียญทองมาปูจนเต็มป่า
จริงๆ ทำให้เจ้าเขตเห็นความศรัทธา
อย่างแรงกล้าของอนาคตบิณฑิก จึงยอม
ลดราคาให้ครึ่งหนึ่ง โดยคิดแต่เพียง ๑๘
โกฏิกหาปณะ แล้วอนาคตบิณฑิกก็ใช้เงิน
อีก ๑๘ โกฏิกหาปณะในการสร้างมหา
วิหาร ซึ่งเรียกว่าเซตวันตามชื่อของเจ้า
ของเดิม

การทำบุญอย่างมหาศาลของ
อนาคตบิณฑิกเศรษฐีได้ถึงความสัน
ละเอียดกันไปทั้งภาราสาวตติ เพราะยังไม่
เคยมีเศรษฐีคนใดทำถึงขนาดนี้มาก่อน

บริเวณวัดเชตะวันมหาวิหาร พระอารามหลวงแห่งนครสวรรค์

เลย ทำให้พวกพราหมณ์เจ้าลัทธิต่างๆ ในเมืองสวตัตถีรียาและดำเนินการต่อต้านการกระทำของอนาถบิณฑิกเศรษฐี พระบรมศาสดาจึงส่งพระสารีบุตรอัครสาวกมาช่วยในการก่อสร้างเชตะวันมหาวิหาร และเป็นกำลังใจแก่อนาถบิณฑิกเศรษฐี พระสารีบุตรมาถึงสวตัตถีก็ได้เผชิญหน้ากับเจ้าลัทธิต่างๆ เหล่านั้น และได้ประชันปากกันอย่างหนัก ซึ่งในที่สุดพระสารีบุตรก็เอาชนะเจ้าลัทธิเหล่านั้นได้หมด ทำให้อนาถบิณฑิกเศรษฐีมีเครดิตสร้างเชตะวันมหาวิหารจนสำเร็จ ตึกที่สร้างครั้งนั้นสูงถึง ๗ ชั้นก็มี แล้วอนาถบิณฑิกเศรษฐีก็จัดให้มีการฉลองเชตะวันมหาวิหารถึง ๙ เดือนพร้อมกับนิมนต์พระบรมศาสดามาประทับตั้งแต่นั้น

การมาของพระบรมศาสดาได้

ถูกต้องตามหนักแน่นยิ่งขึ้นจาก เจ้าลัทธิต่างๆ ซึ่งนอกจากพวกพราหมณ์เจ้าลัทธิโบราณแล้ว สวตัตถียังมีศาสนาซินตั้งมั่นเป็นปึกแผ่นอยู่ก่อนพุทธศาสนา ศาสนาอาชีวกะก็มีศูนย์กลางอยู่ที่นั่นกับยังมีพวกปริพาชกอีกมากมาย พวกเหล่านี้เมื่อไม่สามารถทำลายพระบรมศาสดาได้โดยทางตรงก็หาเรื่องใส่ร้ายทางอ้อมหรือแสดงความเกลียดชังให้ประชาชนได้เห็นอย่างออกนอกหน้า เช่นในสูตรนิบาตเล่าว่า พราหมณ์อัคคิกะภรทวาซร้องทวาดพระพุทธองค์แต่ไกลๆ ว่า ยืนอยู่นั่นไอ้หัวโล้นเจ้าเป็นคนนอกวรรณะ

นอกจากนั้นยังมีการจ้างหญิงแพศยาไปทำลายชื่อเสียงของพระพุทธองค์ ๒ ครั้ง ครั้งที่ ๑ พวกเดียรถีย์นิครนถ์จ้างนางจิญจมาณวิกาสาวงาม

ให้เข้าไปทำพิธีในเชตะวันมหาวิหาร นางจิญจมาณวิกาได้กล่าวประกาศขึ้นในที่ท่ามกลางพุทธบริษัทที่มาประชุมฟังธรรมเทศนาในโรงธรรมว่า เธอมีครรภ์กับพระพุทธองค์ โดยผูกไม้กลมไว้ที่ห้องคลุมผ้ามิดคล้ายหญิงมีครรภ์แต่เผอิญกลแตก เพราะไม้กลมนั้นหลุดออกมา ในขณะที่นางจิญจมาณวิกากำลังกล่าวคำพรุสวาทแก่พระบรมศาสดา พุทธบริษัทได้เห็นมารยาของนางจิญจมาณวิกาขัดแจ้งเช่นนั้น ก็ช่วยกันทุบตีขับไล่นางจิญจมาณวิกาออกจากวัด พอออกมาพ้นเชตะวันมหาวิหาร นางจิญจมาณวิกาก็ถูกรถนิลสูบไปสู่อเวจีนรก อีกครั้งหนึ่ง พวกปริพาชกจ้างนางสุนทรिकाให้เที่ยวโฆษณาว่าได้เสียกับพระบรมศาสดา พอตกเย็นนางสุนทรिकाจะแต่งตัวแซมซ้อย ทัดดอกไม้

ได้อย่างงดงาม เดินกรีดกรายเข้าไปใน
เขตวันมหาวิหาร เจอชาวบ้านคนใด
ก็โฆษณาว่า เธอจะไปปรนนิบัติและ
หลับนอนกับพระบรมศาสดา ต่อมา
พวกปริพาชกก็ฆ่านางสุนทริกาเสีย แล้ว
เอาศพไปหมกไว้ใต้ถุนคันทกฐิของพระ
บรมศาสดา พอศพเน่าได้กลิ่นก็พากัน
ไปดูต่างเข้าใจว่าพระบรมศาสดาฆ่านาง
สุนทริกาด้วยเรื่องชู้สาวเป็นแน่ ชาวนี้
ระบือไปทั้งอาราสาวัดถืออย่างรวดเร็ว
จนพระบรมศาสดาต้องดเสด็จออก
บิณฑบาตในเวลาเช้า พระเจ้าปเสน
ทิโกศลต้องการรู้ความจริงก็ให้นักสืบ
ออกสืบสาวราวเรื่อง ภายใน ๗ วันนั้น
เองก็จับผู้ร้ายที่ฆ่านางสุนทริกาได้หมด
ทั้งนี้เพราะพวกผู้ร้ายเหล่านั้นได้รับเงิน
ค่าจ้างไปแล้วเอาไปแบ่งไม่เท่ากันจึง
เกิดแตกคอกันขึ้นในวงเหล้าทะเลาะกัน
ใหญ่ จนถูกจับและยอมรับสารภาพผิด
แต่โดยดีทุกคน

อย่างไรก็ตาม พระบรมศาสดา
ได้ประสพผลสำเร็จในการเปลี่ยนใจ
บุคคลสำคัญและเจ้าลัทธิใหญ่ๆ ใน
อาราสาวัดที่เป็นอันมาก เช่นพราหมณ์
อัคคิยะภรทวาทที่ตะโกนด่าพระพุทธร
องค์ พราหมณ์ชานูโสณิ พราหมณ์
ธานัญชนิซึ่งล้วนเป็นศัตรูตัวร้ายของ
พระบรมศาสดาเมื่อกลับใจแล้วได้
กลายเป็นอุปฐากที่ยิ่งใหญ่ของพระ
พุทธศาสนา เจ้าลัทธิใหญ่ๆ ที่กลับใจมา
รับนับถือพุทธธรรมจนตลอดชีวิตมี
อาทิไปกชรสาทิแห่งอุกกัฏฐา โลหิจ
จะแห่งสาลาวติกา จังกิแห่งโอปสาท
แล้วที่ทำชาวเอ็กเกริกที่สุดคือसानุกิษย์

ของพาวริ ๑๖ คน เดินทางจากฝั่งน้ำ
โคธาวรีมาขออุปสมบทที่เขตวันมหา
วิหาร นอกจากนั้นพราหมณ์อุคคสิริระ
ก็สร้างข่าวใหญ่ให้แก่อาราสาวัดถึใน
สมัยนั้นโดยประกาศเลิกฆ่าสัตว์บูชา
ยัญหันมารับนับถือพุทธศาสนาเป็นที่
พึงที่สรวณะชั่วชีวิต

สำหรับพวกปริพาชกนั้น เนื่อง
จากมัลลิกาเทวีเมียของพระเจ้าปเสน
ทิมีความศรัทธาเลื่อมใสอยู่ จนถึงกับได้
สร้างอารามให้แห่งหนึ่ง พวกปริพาชก
จึงมีอิทธิพลมาก แต่ถึงกระนั้นก็ปรากฏ
ในมัชฌิมนิกายว่า พระบรมศาสดาและ
พระสาวกได้ไปเยี่ยมเยียนพวกปริพาชก
ถึงสำนักของเขาและได้แลกเปลี่ยน
ความคิดเห็นทางหลักวิชาการกันเสมอ
จนกระทั่งเปลี่ยนใจพวกปริพาชก
ใหญ่ๆ ได้หลายคน เช่นเวชนัสสะ ผู้ตั้ง
คณะพราหมณ์ปริพาชกและไปฐาปท
เป็นต้น มัลลิกาเทวีเองตอนหลัง
ก็เปลี่ยนใจมารับนับถือพระพุทธร
ศาสนาเหมือนกัน เลยพลอยดึงพระเจ้า
ปเสนทิสนับสนุนศาสนาชินและศาสนา
พราหมณ์ ทั้งได้มีส่วนรังแกการเผยแพร่
พุทธศาสนาของพระบรมศาสดา
เหมือนกัน

เรื่องของนางจัญจมาณวิกาและ
นางสุนทริกาเกิดก่อนที่พระเจ้าปเสน
ทิจะได้รับนับถือพุทธศาสนาพระบรม
ศาสดาต้องใช้พระสารีบุตรไปพบพระ
เจ้าปเสนทิเพื่อขอความเป็นธรรมจาก
บ้านเมือง ทำให้พระเจ้าปเสนทิละอาย
พระทัยไม่กล้ารังแกพระบรมศาสดาอีก
ต่อไป

เหตุที่พระเจ้าปเสนทิโกศล
เปลี่ยนใจมารับนับถือพุทธศาสนา มี
เรื่องเล่าไว้ในธรรมบทว่าพระเจ้าปเสน
ทิเกิดปฏิพัทธในเมียของราชบุตรคน
หนึ่ง จึงรับเอาราชบุตรคนนั้นมาเป็น
มหาดเล็ก แล้วหาเรื่องจะฆ่าเพื่อจะเอา
เมียเขา ราชบุตรผู้นั้นรู้ตัวก็รีบไปบวช
เพื่อหนีราชภัย คืนนั้นพระเจ้าปเสนทิได้
ยินเสียงร้องเป็น ๔ เสียง รับกันเป็น
ทอดๆ เสียงหนึ่งร้อง ทุ เสียงหนึ่งร้อง
สะ อีกเสียงหนึ่งรับ นะ อีกเสียงหนึ่งรับ
โส เป็น ทุสะนะโส อย่างนี้ทั้งคืน พระ
เจ้าปเสนทิตกพระทัยนอนไม่หลับเข้า
ขึ้นจึงให้เรียกหาพราหมณ์ปุโรหิต
ประจำราชสำนักมาปรึกษาว่าได้เกิดอว
มังคลอะไรขึ้นหรือไฉน จึงมีเสียง
ประหลาดน่าหวาดเสียวเกิดขึ้นในยาม
ดึกเช่นนั้น พราหมณ์ปุโรหิตของพระ
เจ้าปเสนทิเวลานั้นคือพาวริ ซึ่งถนัดแต่
เรื่องฆ่าสัตว์บูชายัญ จึงกราบทูลว่าต้อง
จัดการบูชายัญขนาดใหญ่ หากไม่แล้วจะ
เกิดภัยแก่บ้านเมืองและชีวิตของพระ
เจ้าปเสนทิเองก็จะไม่ปลอดภัย พระเจ้า
ปเสนทิเชื่อคำของพราหมณ์ให้รีบไป
กว้านซื้อสัตว์มานับร้อย เพื่อทำพิธี
บูชายัญ

เมื่อความทราบถึงมัลลิกาเทวี
เธอรีบไปเฝ้าพระสวามีทูลให้เห็นเหตุ
ผลว่า การที่จะฆ่าสัตว์ตัดชีวิตเพื่อเช่น
ผีเช่นนั้น ก็เท่ากับทำให้เกิดผีมากขึ้นอีก
ต่อไปคงจะมีเสียงร้องกันใหญ่ทุกคืน
พระเจ้าปเสนทิโกศลฟังแล้วเห็นจริงจึง
ปรึกษาเมียว่า ทำอย่างไรจึงจะแก้ไข
ความชวยที่เกิดขึ้นได้ มัลลิกาเทวีจึง

มุลคันธกุฎี ที่ประทับของพระพุทธเจ้า ณ วัดเชตวันมหาวิหาร เมืองสาวัตถี

ชวนพระสวามีไปเฝ้าพระพุทธองค์ที่เชตวันมหาวิหาร พระพุทธองค์คงจะรู้เรื่องความประพติตุศัลของพระเจ้าปเสนทิยก่อนแล้ว จึงตรัสว่าอย่าตกใจ นั่นคือเสียงร้องของเปรต ๔ ตัวจากโลกภูมิภีรนรก เดิมเป็นลูกเศรษฐีในเมืองราชคฤห์ ชอบประพติมิดกามแย่งลูกแย่งเมียเขาเสมอ เวลาตายจึงตกนรก ซึ่งต้องกินเวลาลงนรกถึง ๓๐,๐๐๐ ปี และขึ้นมาจากนรกอีก ๓๐,๐๐๐ ปี เวลาขึ้นขึ้นมาถึงปากนรกแล้วกำลังจะมากเกิดเป็นคน มันจึงร้องสารภาพความผิดของมัน และสัญญาว่าต่อไปจะไม่ประพติตัวแย่งลูกแย่งเมียเขาอีก

พระเจ้าปเสนทิพิงแล้วคงสะดุ้งพระทัยแตรึมที่จึงทูลถามว่า ทำอย่างไรเสียงร้องจึงหายไปได้ พระพุทธองค์จึงแสดงธรรมถวายพระเจ้าปเสนทิให้ตั้งอยู่ในความดี อย่ารังแกคนอื่น แล้วขอให้ปล่อยสัตว์ที่เตรียมไว้จะฆ่าบูชาญ และแผ่ส่วนกุศลให้เปรตทุสนะโส นับ

แต่นั้นเสียงเปรตก็หายไป พระเจ้าปเสนทิก็เห็นคุณงามความดีของพระบรมศาสดา เกิดศรัทธาเลื่อมใสรับนับถือพุทธศาสนาและหลังจากนั้นไม่ว่าจะมีเรื่องอะไรเกิดขึ้น เป็นต้องมาปรึกษาหารือพระบรมศาสดาก่อนเสมอ

อย่างไรก็ตามพุทธวิถีกลับใจมนุษย์ที่ถูกต้องทำให้นางมัลลิกาเทวีรับนับถือพุทธศาสนา เพราะได้รับคำสั่งสอนจากพระบรมศาสดาและถูกจีในปัญหาที่ตรงประเด็น กล่าวคือนางได้ไปถามพระบรมศาสดาว่า ทำไมผู้หญิงบางคนจึงหน้าตาน่าเกลียด ใจร้ายและยากจน ทำไมผู้หญิงบางคนจึงร่ำรวย และมีอำนาจ และทำไมผู้หญิงบางคนจึงสวยแต่ยากจนและไม่มีอำนาจ พระบรมศาสดาตอบว่า ผู้หญิงที่ใจร้าย โกรธง่ายมักยากจนและน่าเกลียดน่าชัง เพราะไม่คิดทำบุญทำทานให้สมณพราหมณ์ แต่เมื่อเธอหมั่นทำทานแก่สมณพราหมณ์ เธอก็กลับเป็นคนร่ำรวย

มีอำนาจทั้งๆ ที่ยังใจร้ายอยู่ ผู้หญิงที่ไม่ใจร้ายและไม่โกรธง่าย ถ้าไม่ทำบุญทำทานแก่สมณพราหมณ์ก็มักยากจนและไม่มีอำนาจเหมือนกัน”

มัลลิกาเทวีฟังแล้วคิดก็เห็นจริง จึงทูลพระบรมศาสดาว่า “เธอเป็นคนใจร้ายจึงมีรูปร่างน่าเกลียด แต่เนื่องจากเธอทำบุญทำทานไว้มากจึงได้เป็นพระมเหสี ต่อไปนี้เธอจะตั้งหน้าปฏิบัติต่อลูกสาวของตนในวราภณษัตริย์ วรณะพราหมณ์ และผู้ครอบครองเรือนทั้งหลาย ที่อยู่ใต้บังคับบัญชาของเธอโดยธรรม ไม่ลำเอียงแก่ใครอีกต่อไป

นับแต่นั้นมัลลิกาเทวีก็รับนับถือพุทธศาสนา น้องสาวของเธออีก ๒ คน ชื่อโสมากับสกุลา ก็รับนับถือพุทธศาสนาด้วยทั้งให้ราชสำนักของพระเจ้าปเสนทิเอนเอียงมาทางพุทธศาสนา จนในที่สุดพระเจ้าปเสนทิก็รับนับถืออีกคนหนึ่ง พุทธศาสนาจึงตั้งมั่นในอาณาจักรโกศล ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า หญิงมีส่วนสำคัญมากในการเปลี่ยนอาณาจักรโกศลให้เป็นอาณาจักรแห่งพุทธศาสนา

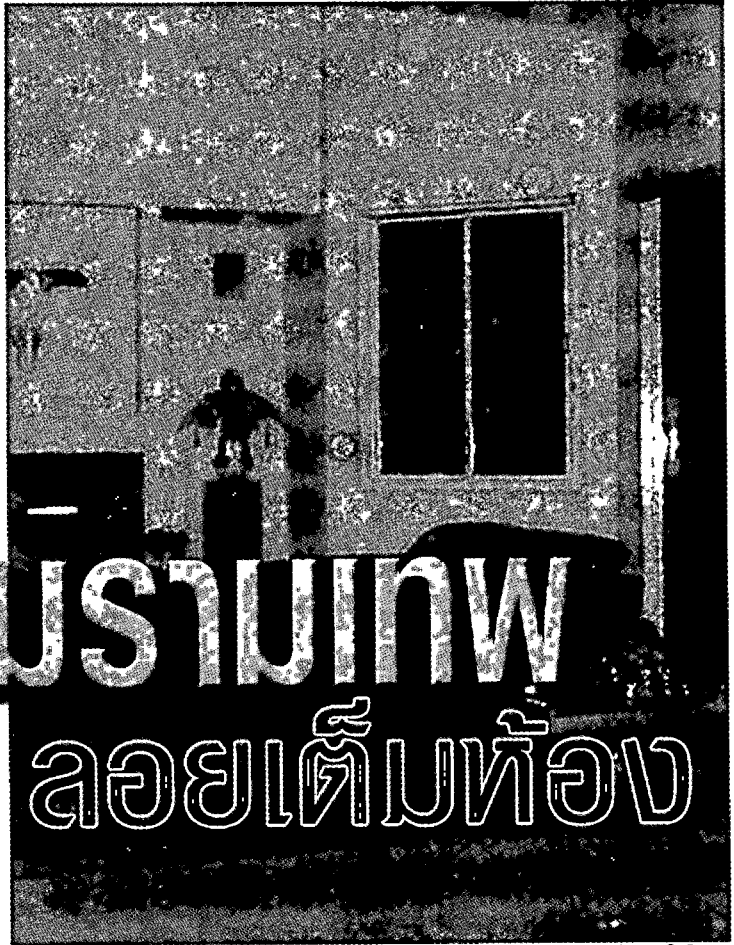
นอกจากหญิงในราชสำนักแล้วยังมีหญิงอีกคนหนึ่งซึ่งปรากฏเกียรติยศว่าเป็นผู้เสียสละเพื่อพุทธศาสนาอย่างใหญ่หลวงรองลงมา จากอนาถบิณฑิกเศรษฐีนั้นคือนางวิสาขา ซึ่งจะได้นำชาวคณะจาริกธรรมไปทัศนศึกษาต่อไปสำหรับ

วันนี้ขอ เอิ๋ ขอรับ

พศ.ดร.พรชัย พิษรินทร์ตะกุล
 อาจารย์ประจำคณะวิทยาศาสตร์ จุฬาฯ
 อาจารย์พิเศษ คณะศาสนาและปรัชญา มจร
 อาจารย์พิเศษ คณะแพทยศาสตร์ มจร

จตุคามรามเทพ ลอยเต็มห้อง

รูปที่ 1 “จตุคามรามเทพ” ลอยเต็มห้อง ดวงกลมส่วนใหญ่นี้ภาพเปิดฟังก์ชันที่ไม่อยู่ในโฟกัส ถ่ายภาพโดยแกรี ชวาทซ์ และแคเธอรีน คริส #ห้องมหาวชิราวุธไฮอริโซนา

1 ภาพประกอบบทความนี้ ภาพหนึ่ง ท่านจะเห็นภาพดวงกลม หรือ “จตุคามรามเทพ” ล่องลอย อยู่เต็มห้องไปหมด (รูป 1) ส่วนอีก ภาพหนึ่งท่านจะเห็น “จตุคามรามเทพ” เป็นดวงกลมโตมหึมา ขนาดใหญ่กว่า ศีรษะเด็กเสียอีก (รูป 2) โอ้โฮ! อะไร จะขนาดนั้น องค์จตุคามรามเทพ คงจะต้องศักดิ์สิทธิ์มากที่มาปรากฏใน ภาพทั้งสองดังกล่าว และเจ้าของบ้านใน ภาพรวมทั้งเด็กผู้หญิงนั้นด้วยก็คงจะมี

บุญและโชคดีมาก ที่ท่านเสด็จมาโปรด ถึงขนาดนี้

แต่เดี๋ยวก่อน ผมยังไม่ได้บอกว่า ภาพสองภาพนี้ถ่ายที่ไหน และถ่ายเมื่อ ไร ซึ่งเมื่อท่านทราบข้อมูลนี้แล้ว ท่าน อาจจะงงและสับสนอย่างแรง บางท่าน ที่กำลังอนุโมทนาบุญของเจ้าของบ้าน และเด็กผู้หญิงอาจจะต้องสะดุ้ง เพราะ ผมกำลังจะบอกว่าภาพทั้งสองนี้ถ่ายที่ เมืองทูซอน รัฐอริโซนา สหรัฐอเมริกา เมื่อเกือบสองปีมาแล้ว (ขณะที่เขียน

บทความนี้ เป็นเดือนพฤษภาคม 2550) เอ๊ะ! ยังไงกัน ท่านทำจตุคามและทำ รามเทพไปทำอะไรที่สหรัฐ และเมื่อสอง ปีก่อนนี้ ท่านขุนพันธรักษ์ราชเดชก็ยังมีชีวิตอยู่และคนไทยก็ยังไม่รู้เรื่อง และสนใจเรื่องของจตุคามรามเทพเลย มีใช้หรือ?

ทำไมรูปทำวจตุคามรามเทพจึง ไปปรากฏในต่างประเทศที่เขาไม่รู้จัก เลย รวมทั้งฝรั่งที่ถ่ายรูปนี้ก็ไม่รู้จัก ท่านด้วย แถมช่วงเวลาปรากฏก็ “ไม่

ทันสมัย” เสียด้วย คือไม่ได้ปรากฏในช่วงที่คนไทยกำลังฮิต นี่มันอย่างไรกัน? คำตอบนั้นง่ายนิดเดียว

การที่ท่านท้าวจตุคามรามเทพ ปรากฏผิวดำที่เห็นนั้นไม่ใช่จตุคามรามเทพนั่นเอง หรืออย่างน้อยก็ไม่ใช่ภาพจตุคามรามเทพชนิดที่เราเข้าใจกัน นอกจากนั้นภาพเช่นนี้ได้มีผู้ที่เคยถ่ายได้มาแล้วมากมายในอดีตและในสถานที่ต่างๆ ซึ่งแสดงว่าไม่ใช่จตุคามรามเทพอย่างแน่นอน แม้กระทั่งผมเองก็เคยถ่ายภาพเช่นนี้ได้เมื่อหลายปีมาแล้วที่บ้านของผมเอง แต่ผมก็ไม่เคยเผยแพร่หรือโพยหน้าตาที่ไหนอย่างไรทั้งสิ้น เพราะทราบดีว่าภาพเช่นนี้เกิดขึ้นได้ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ธรรมดา

การเกิดภาพ “จตุคามรามเทพ” ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ดังกล่าวมีสองวิธี คือ

- (1) แสงอินฟราเรดจากเม็ดฝุ่น และ
- (2) แสงสะท้อนภายในระบบเลนส์ของกล้อง ซึ่งจะได้อธิบายในรายละเอียดดังต่อไปนี้

(1) แสงอินฟราเรดจากเม็ดฝุ่น

ตามปกติในอากาศทั่วไปจะมีฝุ่นละอองลอยไปมาอยู่ตลอดเวลา และเม็ดฝุ่นอาจจะสะท้อนแสงเข้ามาในกล้องในขณะที่เราถ่ายภาพ ทำให้เห็นเป็นจุดสว่าง จุดสว่างนี้ถ้าอยู่ในโฟกัสก็จะเห็นเป็นจุดเล็กๆ ซึ่งอาจจะสังเกต

ไม่เห็น แต่โดยปกติจุดสว่างเช่นนี้มักจะไม่มีอยู่ในโฟกัส เพราะว่าผู้ที่ถ่ายภาพย่อมต้องการโฟกัสไปยังวัตถุที่หน้าสนใจ คงจะไม่โฟกัสไปยังเม็ดฝุ่น ซึ่งก็ย่อมมองไม่เห็นเม็ดฝุ่นในขณะที่โฟกัสอยู่ดี เม็ดฝุ่นจึงปรากฏให้เห็นเป็นจุดเบลอร์กลมใหญ่ หรือเห็นเป็น “จตุคามรามเทพ” นั่นเอง (ดูรูป 3)

ดังนั้นจะเห็นว่า ถ้าเราใช้แฟลชในการถ่ายภาพ จะมีโอกาสเห็นแสงดวงกลมมากกว่าเมื่อไม่ใช้แฟลช เพราะว่าเมื่อใช้แฟลชโอกาสที่เม็ดฝุ่นจะสะท้อนแสงจากแฟลชย่อมจะมีมาก

กว่า แต่ถ้าเราไม่ใช้แฟลช เม็ดฝุ่นย่อมจะต้องสะท้อนแสงจากแหล่งกำเนิดแสงอื่นที่ไม่ใช่แฟลชจึงจะปรากฏให้เห็นในภาพซึ่งย่อมจะเกิดขึ้นได้ยากกว่า

อนึ่ง ผู้อ่านบางท่านอาจจะสงสัยว่า ถ้าเช่นนั้นทุกครั้งที่ใช้แฟลชในการถ่ายภาพ ทำไมจึงไม่ปรากฏภาพดวงกลมเล่า คำตอบก็คือเม็ดฝุ่นจะต้องหันแง่ที่สะท้อนแสงอย่างพอเหมาะให้กับกล้องเท่านั้น จึงจะเห็นแสงดวงกลม แต่โดยทั่วไปแง่ที่สะท้อนแสงจะหันอย่างสะเปะสะปะ ดวงแสงกลมจึงไม่ปรากฏบ่อยนัก แต่ยังมีอีกคำตอบหนึ่ง

รูป 2 “จตุคามรามเทพ” ดวงกลมใหญ่ ขนาดโตกว่าศีรษะเด็ก ภาพดวงกลมเกิดจากแสงสะท้อนจากไม้เท้าโลหะ แล้วสะท้อนภายในระบบเลนส์อีกต่อหนึ่ง ถ่ายภาพโดยแกรี ชวาทซ์ และแคเธอรีน ครีธ แห่งมหาวิทยาลัยอริโซนา

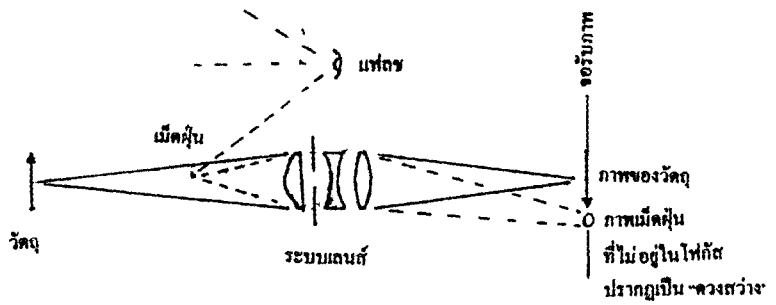
นั่นคือ กล้องถ่ายภาพที่ใช้ฟิล์มแบบเก่า จะเห็นดวงแสงกลมได้ยากกว่ากล้องแบบใหม่ที่เป็นดิจิทัล ภาพดวงแสงกลมจึงปรากฏให้เห็นในยุคดิจิทัลมากกว่าในยุคเก่าที่ใช้ฟิล์ม เพราะฟิล์มมีความไวต่อแสงสว่างเท่ากัน โดยไม่ไวต่อรังสีอื่น แต่กล้องดิจิทัลมีความไวต่อแสงสว่างและรังสีอื่นๆ ด้วย โดยเฉพาะรังสีหรือแสงอินฟราเรด ในขณะที่เมื่อดูดแสงสะท้อนแสง มันจะ สะท้อนทั้งแสงสว่างและรังสีอื่นๆ ทำให้กล้องดิจิทัลรับรังสีจากเมื่อดูดได้มากกว่าฟิล์มถ่ายภาพแบบเก่า โอกาสที่จะเกิดภาพดวงกลมสว่างจากกล้องดิจิทัลจึงมีมากกว่า

ภาพดวงกลมที่เกิดโดยวิธีนี้อาจแก้ไขได้โดยใช้ฟิล์มหรืออุปกรณ์รับภาพที่ไม่ไวต่อแสงอินฟราเรด ซึ่งมักจะเป็นอุปกรณ์ที่มีราคาแพง

สรุปว่า ดวงสว่างกลม หรือ “จตุคามรามเทพ” ส่วนหนึ่งเป็นภาพของเมื่อดูดที่ลอยลอยอยู่ในอากาศ ซึ่งบันทึกไว้ได้ด้วยรังสีอินฟราเรดนั่นเอง

(2) แสงสะท้อนภายในระบบเลนส์ของกล้อง

ตามปกติกล้องถ่ายรูปจะมีเลนส์ด้านหน้ากล้อง ซึ่งจะไม่เป็นเลนส์อันเดียว แต่จะประกอบด้วยเลนส์หลายอัน ทั้งเลนส์นูนและเลนส์เว้า ประกอบกันเป็น “ระบบเลนส์” และแสงจากวัตถุที่ต้องการถ่าย จะเดินทางผ่านระบบเลนส์จนถึงจอร์รับภาพ ซึ่งคือฟิล์มถ่ายรูปในสมัยก่อน แต่จอร์รับภาพในปัจจุบันจะ

รูป 3 การเกิดภาพเมื่อดูดที่ไม่อยู่ในโฟกัส วาดภาพโดยพรชัย พัชรินทร์ตะนกุล แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เป็นอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ทำให้เกิดเป็นภาพ (ภาพหลัก) ขึ้นบนฟิล์มหรือในอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ แต่ถ้ามีวัตถุบางอันในภาพหรือวัตถุบางอันที่อยู่ใกล้เคียงนอกกรอบของภาพ ซึ่งเป็นวัตถุที่ให้แสงสว่างมาก เช่น เป็นวัตถุที่มีผิวมัน สะท้อนแสง (อาจจะสะท้อนแสงจากแฟลชหรือแสงจากแหล่งกำเนิดแสงอื่นๆ) หรือเป็นดวงอาทิตย์ ดวงไฟ หลอดไฟฟ้า หรือแหล่งกำเนิดแสงต่างๆ แสงสว่างจากวัตถุและแหล่งกำเนิดแสงเหล่านี้ก็จะเดินทางเข้ามาถึงระบบเลนส์ แล้วสะท้อนไปมาหลายๆ ครั้งอยู่ในระบบเลนส์นั้น แล้วจึงตกกระทบบนจอร์รับภาพ ทำให้เห็นเป็นภาพอีกภาพหนึ่ง (ภาพรอง) ของวัตถุที่มีผิวมันหรือแหล่งกำเนิดแสงนั้น แต่เป็นภาพที่ไม่อยู่ในโฟกัส จึงเห็นเป็นดวงสว่าง ซึ่งอันที่จริงดวงสว่างนี้ ตามหลักวิทยาศาสตร์แล้ว ก็คือภาพของรูหน้ากล้อง (aperture) ที่แทรกอยู่ภายในระบบเลนส์นั่นเอง (ดูรูป 4)

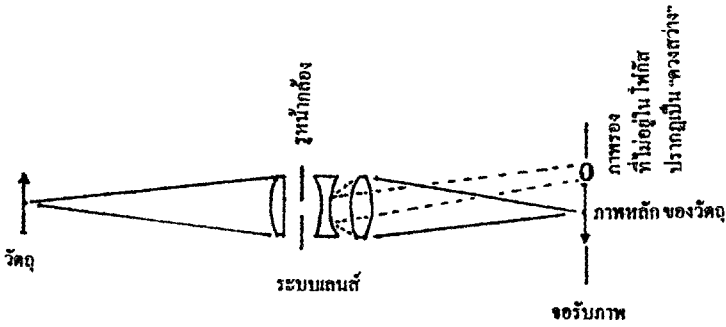
ภาพดวงกลมที่เกิดด้วยวิธีนี้อาจแก้ไขได้โดยใช้เลนส์ที่มีการเคลือบสารกัน

การสะท้อนของแสง และใช้อุปกรณ์กับังแสง (baffle) ที่แทรกอยู่ในระบบเลนส์ ซึ่งจะทำให้กล้องมีราคาแพงขึ้น

สรุปว่า ภาพดวงสว่างกลม หรือ “จตุคามรามเทพ” ส่วนหนึ่งเป็นภาพของรูหน้ากล้อง ซึ่งรูหน้ากล้องส่วนใหญ่ของกล้องมักจะเป็นวงกลมทำให้รูป “จตุคามรามเทพ” เป็นวงกลมไปด้วย

เราอาจจะแยกความแตกต่างระหว่างแสงจากเมื่อดูดและแสงสะท้อนภายในระบบเลนส์ได้โดยการตั้งกล้องไว้บนสามขา และถ่ายภาพจุดเดียวกันซ้ำหลายๆภาพ จะได้ผลว่าภาพของเมื่อดูดในอากาศจะเคลื่อนที่ไปเนื่องจากกระแสอากาศที่แตกแต่งกันในแต่ละภาพ แต่ภาพดวงกลมที่เกิดจากการสะท้อนของแสงภายในระบบเลนส์จะคงอยู่ที่เดิมในภาพทุกภาพ

จากสาเหตุสองข้อของการเกิดภาพ “จตุคามรามเทพ” ดังกล่าว เราจะเห็นว่ากล้องราคาแพงจะถ่ายเห็นภาพดวงกลมได้ยากกว่ากล้องราคาถูก ซึ่งก็เป็นเช่นนั้นจริงๆ และท่านอาจตรวจสอบดูได้โดยการถามเจ้าของ

รูป 4 การเกิดภาพจริงที่ไม่อยู่ในโฟกัส จากแสงสะท้อนภายในระบบเลนส์ วาดภาพโดยพรชัย พัชรินทร์ตระกูล แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กล้องที่ถ่ายภาพ “จตุคามรามเทพ” ได้ ท่านก็จะพบว่ากล้องชั้นดีราคาเป็นแสน จะถ่ายติดภาพดวงกลมได้ยากมาก แต่ผู้ที่เป็นเจ้าของกล้องราคาถูกก็อาจแก้ไขได้อย่างหยาบๆวิธีหนึ่ง นั่นคือใช้อุปกรณ์บังแสง (hood) ปิดกันไว้รอบๆเลนส์ภายนอกกล้อง ไม่ให้แสงที่ไม่ต้องการเข้ามาในกล้อง

วิธีแก้ไขอีกวิธีหนึ่ง คือ อย่านำแฟลชที่ติดมากับตัวกล้อง เพราะตัวแฟลชกับเลนส์ของกล้องจะอยู่ใกล้กันเกินไป ทำให้แสงสะท้อนจากเม็ดยุ่่น และแสงสะท้อนจากวัตถุที่มีผิวมันเข้าสู่กล้องได้โดยตรง แต่ถ้าเราใช้แฟลชต่างหากที่แยกกับตัวกล้องแล้วถือแฟลชไว้ให้ไกลจากตัวกล้อง ก็จะป้องกันแสงสะท้อนดังกล่าวได้ ทำให้โอกาสที่จะเกิดดวงสว่างกลมมีน้อยลง

อย่างไรก็ตาม เรามีตัวอย่างของภาพดวงกลมที่ “ผิดปกติ” จริงๆ ซึ่งไม่ใช่แสงสะท้อนจากเม็ดยุ่่น และไม่ใช่แสงสะท้อนภายในระบบเลนส์ เช่น บางทีถ้าเราใช้กล้องวิดีโอที่ไวต่อแสงอินฟราเรด เราอาจจะได้เห็นภาพดวง

สว่างปรากฏอย่างกะทันหัน แล้วค่อยๆ ลอยอย่างช้าๆผ่านหน้าไป แล้วก็หายวับไปในทันที

เราไม่อาจอธิบายภาพเช่นนี้ได้ โดยบอกว่าเป็นแสงที่สะท้อนจากเม็ดยุ่่น หรือเป็นแสงที่สะท้อนภายในระบบเลนส์ เพราะภาพดวงกลมนั้นไม่ได้เคลื่อนที่สะเปะสะปะเหมือนลอยไปในอากาศ และไม่ได้อยู่กับที่ แต่เคลื่อนที่เสมือนหนึ่งมีที่หมายที่จะไป ดังนั้น จะเห็นว่าภาพดวงกลมส่วนหนึ่งที่ปรากฏอยู่ในภาพถ่ายทั่วโลก คงไม่ได้เกิดจากปรากฏการณ์ของแสงในทางวิทยาศาสตร์อย่างแน่นอน อย่างไรก็ตามเราควรจะต้องอธิบายภาพดังกล่าวด้วยปรากฏการณ์ของแสงก่อน เมื่ออธิบายไม่ได้แล้วจึงค่อยอธิบายด้วยสิ่งที่ผิดปกติ เช่น “โอปโปติกะ” หรือ “จานบิน” เป็นต้น

ท่านจะเห็นว่า ภาพดวงกลมส่วนใหญ่ที่ถ่ายจากกล้องดิจิทัลราคาถูก ไม่ใช่ภาพที่ผิดปกติใดๆ แต่เป็นภาพที่อธิบายได้ด้วยกฎเกณฑ์ทางวิทยาศาสตร์

เป็นอย่างไรบ้างครับท่าน? ผู้ที่นิยมองค์ท้าวจตุคาม และท้าวรามเทพ อ่านแล้วคงจะอิงไปตามๆกัน อย่างไรก็ตามผมไม่ได้ปฏิเสธว่าอาจมีภาพถ่ายส่วนน้อยบางภาพที่อธิบายด้วยวิทยาศาสตร์ไม่ได้จริงๆ ซึ่งอาจจะเป็นภาพที่เกิดจากโอปโปติกะ หรือมนุษย์ต่างดาวก็ได้ หรือแม้กระทั่งเป็นภาพขององค์จตุคามรามเทพก็ได้ ใครจะรู้? ผมเพียงแต่ขอให้ท่านอธิบายหรือค้นหาคำอธิบายด้วยวิธีการของวิทยาศาสตร์ก่อนเท่านั้นเอง เมื่ออธิบายไม่ได้แล้วจึงค่อยคิดกันต่อ แต่ถ้าจะให้แน่นอน ผมขอเสนอว่า เราควรจะใช้กล้องดิจิทัลราคาแพงดีกว่ากล้องราคาถูก อย่างไรก็ตาม ถ้าจะให้แน่นอนกว่านี้ ผมคิดว่า เราควรจะต้องถ่ายภาพวิดีโอหรือภาพเคลื่อนไหว (ภาพยนตร์) ดีกว่าถ่ายภาพนิ่ง เพราะภาพที่เคลื่อนไหวจะบอกได้เลยว่าดวงกลมที่เห็นจะเป็นแสงสะท้อนจากเม็ดยุ่่น หรือเป็นแสงสะท้อนภายในของระบบเลนส์หรือไม่ เช่น ถ้าเราตั้งกล้องวิดีโอให้อยู่หนึ่งบนสามขา เราจะเห็นแสงจากเม็ดยุ่่น ล่องลอยไปตามการลอยของเม็ดยุ่่นในอากาศ ส่วนแสงสะท้อนภายในระบบเลนส์จะอยู่นิ่ง

และถ้ามีแสงอื่นนอกจากนี้ เราก็จะยืนยันฐานได้เลยว่าเป็นแสงที่ผิดปกติ ซึ่งอาจมาจากโอปโปติกะ หรือมนุษย์ต่างดาว หรือจานบิน หรือท้าวจตุคามรามเทพก็ได้

ความคิดสมัยใหม่ และ หลังสมัยใหม่

Modernism and Postmodernism

สังคมที่เราอาศัยอยู่มีการเปลี่ยนแปลงพัฒนาอยู่ตลอดเวลา มีแนวคิดและการปฏิบัติที่แตกต่างขัดแย้งกันอยู่เสมอ แนวคิดและการปฏิบัติถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญทำให้เกิดปัญหาสังคมทุกยุคทุกสมัย ในสังคมวิทยาก็มีการคิดและการปฏิบัติที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องไม่หยุดยั้ง มีการคิดใหม่และทำใหม่อยู่เสมอ (Meta-theories) ดังนั้น การศึกษาสังคมวิทยาจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องศึกษาวิเคราะห์รู้เข้าใจแนวความคิดทางสังคมที่เกิดขึ้นในแต่ละยุคสมัยทั้งใหม่และเก่า เพื่อความรู้เข้าใจสังคมวิทยาปัจจุบัน จึงขอเสนอแนวความคิดทางสังคม 2 ประเภท คือ ความคิดสมัยใหม่และ

หลังสมัยใหม่ (Modernism and Postmodernism) ดังนี้
ความคิดสมัยใหม่ (Modernism)*

เราต้องยอมรับว่า สังคมนี้เป็นสังคมสมัยใหม่ที่เจริญทางวัตถุ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อันมีทั้งผลดีและเสีย สร้างทั้งความเจริญรุ่งเรืองและ

ความเสื่อมเสีย สังคมมนุษย์เจริญก้าวหน้ามากเท่าไร มนุษย์ยังจำเป็นต้องการรู้ตนเองและสังคมมากเท่านั้น นักคิดทางสังคมทั้งหลายจึงพยายามศึกษาเปรียบเทียบสิ่งต่างๆ ทั้งหลายในอดีตกับปัจจุบัน เพื่อความรู้เข้าใจความเป็นมนุษย์กับสังคม เห็นความแตกต่างของสิ่งทั้งหลายอย่างชัดเจนที่เป็นไปตาม

* Modernism or modernity refers to a historical period which began in Western Europe with a series of cultural, social and economic changes during the seventeenth century, and it is usually characterized by three features: first, culturally, a reliance on reason an experience conditioned the growth of science and scientific consciousness, secularization and instrumental rationality; second, as a mode of life it was based on the growth of industrial society, social mobility, market economy, literacy, bureaucratization and consolidation of the nation-state and third, it fostered a conception of the person as free, autonomous, self-controlled and reflexive. Opposed to traditional forms of thought and life, modernity can be conceptualized as a mode of social and individual experience that is shared by many men and women all over the world due to the expansion and prestige of scientific enquiry, technological innovation, political models of democracy and nation-state boundaries and the subjective drive for self-development. Modernism is inherently globalizing (Kuper and Kuper, 1996: 546)

กาลเวลา ตามหลักจักรวาลวิทยาว่า ทุกสิ่งทุกอย่างล้วนอนิจจังไม่เที่ยงเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ในด้านความคิด ความเชื่อ ค่านิยม การปฏิบัติ วิทยาการ สิ่งประดิษฐ์ และเทคโนโลยีทั้งหลาย เกิดการยอมรับการวิวัฒนาการสังคม กันอย่างแพร่หลาย ยอมรับสิ่งใหม่มากกว่าสิ่งที่มีอยู่เดิม ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสิ่งใหม่แทนของเดิม ทำให้ของเดิมที่มีอยู่แล้วกลับถูกมองเห็นว่าเก่าโบราณล้าหลังไม่ทันสมัยไม่ยอมรับกันอีกต่อไป อะไรคือความจริง อะไรคือใหม่ อะไรคือเก่า อะไรคือทันสมัย อะไรคือล้าหลัง

ความคิดสมัยใหม่ (Modernism, Modernity or Modernization) ตาม Habermas (1987) และ Barry Smart กล่าวเอาไว้ว่า เริ่มมีมาตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 5 มาจากภาษาละตินว่า “modernus = modern” เป็นการพยายามทำให้เกิดความแตกต่างกันใหม่ในชาวคริสต์ จากการนับถือศรัทธาพระเจ้าไปสู่สิ่งอื่น แล้วต่อมาไม่นาน ก็มีการพยายามทำให้เกิดความแตกต่างกันใหม่อีกในชาวคริสต์ จากการนับถือศรัทธาพระเจ้าไปแสวงหาความรู้จริง สิ่งสากล พยายามรู้เข้าใจสิ่งทั้งหลายในสากลโลกตามความเป็นจริง รู้เข้าใจสิ่งทั้งหลายด้วยจิตหรือปัญญา เพราะอิทธิพลแนวความคิดของคานต์ (Kant's conception of a universal history) เป็นกระบวนการความแตกต่างทางความคิดและวัฒนธรรมจากเก่าไปสู่ใหม่ (Turner, 1991: 3) เป็นการ

แสวงหาความรู้จริงของสิ่งต่างๆ ทั้งหลายตามการเปลี่ยนแปลงเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าของโลกทางสังคม เพราะความเป็นมาของสังคมนี้เชื่อศรัทธาในพระเจ้าเป็นผู้สร้างกำหนดบันดาล ไม่เชื่อมนุษย์และธรรมชาติคือผู้สร้างกำหนดแสดง

แนวคิดใหม่ทันสมัย นักปราชญ์หรือนักคิดทางสังคมบางคนกล่าวบอกว่า ควรนับตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 14 เพราะเป็นยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ (Renaissance) แต่นักสังคมวิทยาส่วนใหญ่เห็นว่า แนวคิดใหม่ทันสมัย (Modernism) เป็นยุคประวัติศาสตร์ของสังคมยุโรปตะวันตก ที่เกิดการวิวัฒนาการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ในคริสต์ศตวรรษที่ 17 เพราะในระหว่างคริสต์ศตวรรษที่ 16-17 เป็นยุคที่สนใจศึกษาค้นคว้าปรากฏการณ์ธรรมชาติแบบวิทยาศาสตร์ (Scientism) มาช่วยแก้ปัญหาสังคมทั้งหลายที่เกิดขึ้น แล้วส่งผลมีอิทธิพลต่อการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยแบบวิทยาศาสตร์ของคองต์ในเวลาต่อมา (Comte's positivism)

ในคริสต์ศตวรรษที่ 17 จึงถือได้ว่าเป็นยุคความคิดใหม่ทันสมัย (Modernism) อันหมายถึงยุคสมัยให้ความสนใจในเรื่องศิลปะ วรรณคดี วิทยาการ สถาบัน เหตุผล การศึกษา เศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ รูปแบบของชีวิต ความจริงของชีวิตบนฐานของความเจริญเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก กล่าวคือเป็นช่วงเวลาแห่ง

ความเจริญทางวัตถุ ความมั่นคงทางสังคม และความรู้เข้าใจตนเอง (Material progress, social stability and self-realization) ในยุโรปตะวันตก มีอังกฤษ อเมริกา ฝรั่งเศส อิตาลี เป็นต้น แม้มีปัจจัยต่างๆ มากมายที่ทำให้เกิดสมัยใหม่ ปัจจัยสำคัญเหล่านี้ คือ ความจริง (Truth) เหตุผล (Rationality) วิทยาศาสตร์ (Science) เทคโนโลยี (Technology) ผลของอุตสาหกรรม (Emergence of capitalism) การแผ่อำนาจทางตะวันตก (Western imperialism) การแพร่กระจายความรู้ และอำนาจทางการเมือง (Spread of literature and political power) การขับเคลื่อนทางสังคม (Social mobility) เป็นสาเหตุสำคัญสนับสนุนส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงพัฒนาสังคมโลก ที่เรียกกันว่า “สมัยใหม่ความทันสมัย (Modernism)” เพราะผลของความเจริญทางการศึกษาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี อุตสาหกรรม และการขับเคลื่อนทางสังคม ทำให้มนุษย์ต้องการรู้เข้าใจตนเองและสังคมมากยิ่งขึ้นตามลำดับ ทำให้ต้องมาคิดใหม่ทำใหม่ เพื่อความถูกต้องดีงามแบบสากล แสดงความรับผิดชอบต่อสังคมโลกร่วมกัน เพื่อความรู้เข้าใจใหม่ร่วมกัน จึงขอลำดับเหตุการณ์การวิวัฒนาการแนวความคิดใหม่ทันสมัย ดังนี้

(อ่านต่อฉบับหน้า)

มิถุนายน

อภิปรายเรื่องรัฐธรรมนูญ

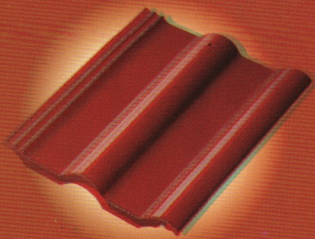
พระเทพวิสุทธิกวี รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เป็นประธานเปิดการอภิปรายเรื่องพระพุทธศาสนากับรัฐธรรมนูญปัจจุบัน ณ หอประชุมใหญ่ เมื่อ กรกฎาคมที่ผ่านมา

กระเบื้องหลังคาเซรามิคแท้
 * เอ็กซ์เซลล่า *

ความงามแท้ของพื้นหลังคา
 ครอบคุลมค่าเอกสิทธิ์ไทย

กระเบื้องหลังคาเซรามิคแท้ เอ็กซ์เซลล่า ความงามที่ไม่มีวันแปรเปลี่ยน
 แข็งแกร่งทุกสภาพอากาศ ด้วยกระบวนการผลิตที่ทันสมัยได้มาตรฐาน
 ผ่านการเคลือบและเผา ที่อุณหภูมิสูงถึง 1100 องศาเซลเซียส
 จึงได้ผิวกระเบื้องที่เนียนเรียบ สีสน้ำใสสม่ำเสมอทุกแผ่น
 จึงดูสวยเหมือนใหม่...ตลอดกาล

ผลิตภัณฑ์คุณภาพเยี่ยม จากเครือซิเมนต์ไทย

บริษัท กระเบื้องหลังคาเซรามิคไทย จำกัด
 เลขที่ 1 ถนนปุนนิมนต์ไทย บางซื่อ กรุงเทพฯ 10800
 โทร. 0-2586-5999, 0-2586-5146-7 โทรสาร: 0-2586-5017

